

1983/84:67

Onsdagen den 25 januari

Kl. 17.30

1 § Justerades protokollet för den 17 innevarande månad.

2 § Föredrogs och hänvisades

Motionerna

1983/84:1107–1122 till konstitutionsutskottet

1983/84:1123 till finansutskottet

1983/84:1124–1143 till skatteutskottet

1983/84:1144–1155 till justitieutskottet

1983/84:1156–1165 till lagutskottet

1983/84:1166–1175 till utrikesutskottet

1983/84:1176–1181 till försvarsutskottet

1983/84:1182–1207 till socialförsäkringsutskottet

1983/84:1208–1224 till socialutskottet

1983/84:1225–1237 till kulturutskottet

1983/84:1238–1259 till utbildningsutskottet

1983/84:1260–1263 till trafikutskottet

1983/84:1264 yrkande 1 till trafikutskottet

yrkande 2 till arbetsmarknadsutskottet

1983/84:1265 och 1266 till trafikutskottet

1983/84:1267 till skatteutskottet

1983/84:1268–1291 till trafikutskottet

1983/84:1292–1306 till jordbruksutskottet

1983/84:1307–1320 till näringsutskottet

1983/84:1321–1335 till arbetsmarknadsutskottet

1983/84:1336 såvitt avsåg utbildning av ungdomar och uppföljningsansvaret
till utbildningsutskottet

i övrigt till arbetsmarknadsutskottet

1983/84:1337–1339 till arbetsmarknadsutskottet

1983/84:1340–1350 till bostadsutskottet

1983/84:1351 till justitieutskottet

1983/84:1352 och 1353 till konstitutionsutskottet

1983/84:1354 till finansutskottet

1983/84:1355 till skatteutskottet
1983/84:1356 till näringsutskottet
1983/84:1357 till justitieutskottet
1983/84:1358 till socialutskottet
1983/84:1359 till socialförsäkringsutskottet
1983/84:1360 till lagutskottet
1983/84:1361 till kulturutskottet
1983/84:1362 till konstitutionsutskottet
1983/84:1363 till näringsutskottet
1983/84:1364 till arbetsmarknadsutskottet
1983/84:1365 till näringsutskottet
1983/84:1366 till bostadsutskottet
1983/84:1367 till näringsutskottet
1983/84:1368 till bostadsutskottet
1983/84:1369 till näringsutskottet
1983/84:1370 till skatteutskottet
1983/84:1371 till arbetsmarknadsutskottet
1983/84:1372 till skatteutskottet

3 § Anmäldes och bordlades

Motionerna

1983/84:1373 av *Ulf Adelson* m. fl.

Vissa författningsfrågor

1983/84:1374 av *Lars Ahlmark*

Anpassning av den svenska lagstiftningen till Europarådets konvention om de mänskliga rättigheterna

1983/84:1375 av *Lars Ahlmark*

Tidpunkten för 1983/84 års riksmötes avslutande

1983/84:1376 av *Karin Ahrland*

Retroaktiv lagstiftning om skatter och avgifter

1983/84:1377 av *Karin Ahrland* och *Hans Petersson* i Röstånga
Presstödet

1983/84:1378 av *Axel Andersson* och *Nils Svensson*

Slopande av prefixet kungl. i namnet på statliga myndigheter

1983/84:1379 av *Axel Andersson* m. fl.

En ny författningsutredning

1983/84:1380 av *Monica Andersson*

Ett särskilt riksdagsutskott för kommunala frågor

1983/84:1381 av *Gunnar Biörck* i Värmdö

Uppgiftslämnandet till riksdagens konstitutionsutskott

1983/84:1382 av *Görel Bohlin*

Ändrad benämning på riksdagens trafikutskott

1983/84:1383 av *Rolf Clarkson* och *Nils Erik Wååg*
Kontakterna mellan riksdagen och statliga företag

1983/84:1384 av *Allan Ekström*
Grundlagsfäst förbud mot bandupptagning av samtal

1983/84:1385 av *Allan Ekström*
Översyn av regeringsformens regler om rikets styrelse vid krig och krigsfara

1983/84:1386 av *Ove Eriksson* och *Birger Hagård*
Förstärkt skattesekretess

1983/84:1387 av *Margit Gennser*
Den kommunala kompetensen m. m.

1983/84:1388 av *Birger Hagård*
Konungens ställning

1983/84:1389 av *Birgitta Hambraeus m. fl.*
Användning av oblekt papper i riksdagen

1983/84:1390 av *Eric Hägelmark m. fl.*
Grundlagsskyddad närings- och yrkesfrihet

1983/84:1391 av *Gunnar Hökmark*
Det statliga person- och adressregistret (SPAR)

1983/84:1392 av *Elver Jonsson* och *Kerstin Andersson*
Förhandsgranskning av videofilm

1983/84:1393 av *Bengt Kindbom m. fl.*
Datapolitiken

1983/84:1394 av *Bengt Lindqvist*
Prenumerationskostnaderna för dagstidningar på kassett

1983/84:1395 av *Kjell Mattsson m. fl.*
Länsförvaltningen

1983/84:1396 av *Sven Munke*
Offentliga förvaltningars saklighet och opartiskhet

1983/84:1397 av *Tore Nilsson* och *Eric Hägelmark*
Kompensation till byggnadsingenjören Olof af Forselles

1983/84:1398 av *Tore Nilsson* och *Eric Hägelmark*
Riksbyggnaderna på Helgeandsholmen

1983/84:1399 av *Martin Olsson* och *Rosa Östh*
Förbud för kommun att ingå i handelsbolag

1983/84:1400 av *Mats Olsson m. fl.*
Förhandsgranskning av videogram

Nr 67

Onsdagen den
25 januari 1984

1983/84:1401 av *Margareta Persson* och *Wivi-Anne Cederqvist*
Datautvecklingen och datainspektionens roll

1983/84:1402 av *Per Petersson* och *Olle Aulin*
Uttryck i regeringsformen för inställningen till försvaret, m. m.

1983/84:1403 av *Wivi-Anne Radesjö m. fl.*
Suppleanters rätt att närvara vid sammanträden i statliga styrelser

1983/84:1404 av *Wivi-Anne Radesjö m. fl.*
Blankettens utformning med hänsyn till synskadade

1983/84:1405 av *Sonja Rembo* och *Ann-Cathrine Haglund*
Rätt för kommun att utbetala bidrag för vård av barn

1983/84:1406 av *Bengt-Ola Rytter m. fl.*
Sambandet mellan medborgerliga rättigheter och skyldigheter

1983/84:1407 av *Bengt Silfverstrand m. fl.*
Presstödet

1983/84:1408 av *Per-Olof Strindberg*
Det kommunala partistödet

1983/84:1409 av *Evert Svensson m. fl.*
Produktionsbidrag till vissa rikstidningar

1983/84:1410 av förste vice talman *Ingegerd Troedsson m. fl.*
Ändrade regler för avgörande av ärenden i riksdagen

1983/84:1411 av *Knut Wachtmeister m. fl.*
Ändrade regler för utlämnande av yttrande från försäkringsbolags
förtroendeläkare

1983/84:1412 av *Lars Werner m. fl.*
De politiska partiernas representation i kommunala nämnder och styrelser

1983/84:1413 av *Olle Westberg m. fl.*
Ordförandeskapet i de centrala statliga myndigheternas lekmannastyrelser

1983/84:1414 av *Inger Wickzén* och *Görel Bohlin*
Uppsättande av riksvapnet i riksdagens plenisal

1983/84:1415 av *Jan-Eric Virgin* och *Sven Munke*
Inrättande av en författningsdomstol

1983/84:1416 av *Allan Åkerlind*
Ett riksdagsgarage

1983/84:1417 av *Allan Åkerlind m. fl.*
Förbud mot kollektivanslutning till politiskt parti

1983/84:1418 av *Allan Åkerlind m. fl.*
Inrättande av en författningsdomstol

1983/84:1419 av *Ulf Adelsohn m. fl.*
Åtgärder för att främja boendesparandet

1983/84:1420 av *Lars Ahlström m. fl.*
Frisläppande av investeringsreserver

1983/84:1421 av *Knut Billing*
Den offentliga egenregiverksamheten

1983/84:1422 av *Eric Hägelmark m. fl.*
Redovisning av den kommunala egenregiverksamheten

1983/84:1423 av *Marianne Karlsson m. fl.*
Avskaffande av löntagarfonderna

1983/84:1424 av *Bengt Kindbom m. fl.*
Decentralisering av datasystem

1983/84:1425 av *Lars-Erik Lövdén m. fl.*
Ändrad skatteutjämning

1983/84:1426 av *Björn Molin*
SCB:s partisympatiundersökningar

1983/84:1427 av *Hagar Normark och Roland Brännström*
Lokalisering till Skellefteå av norra löntagarfondskansliet

1983/84:1428 av *Gustav Persson m. fl.*
En rationellare statsförvaltning

1983/84:1429 av *Per Petersson m. fl.*
Vinstandelssystem

1983/84:1430 av *Per Petersson m. fl.*
Rätt för vattenkraftskommun till del i vattenkraftsanläggnings vinst

1983/84:1431 av *Sven-Gösta Signell m. fl.*
Lokalisering till Skövde av det västsvenska löntagarfondskansliet

1983/84:1432 av *Kenth Skårvik m. fl.*
Myndigheters insamling av uppgifter

1983/84:1433 av *Sten Svensson m. fl.*
Privatisering och systemförändring inom den kommunala sektorn

1983/84:1434 av *Knut Wachtmeister m. fl.*
Upphävande av PK-bankens monopolställning

1983/84:1435 av *Lars Werner m. fl.*
SCB:s partisympatiundersökningar

1983/84:1436 av *Lars Werner m. fl.*
En rättvis fördelningspolitik

1983/84:1437 av *Lars Werner m. fl.*

Datapolitiken

1983/84:1438 av *Nils Åsling*

En gemensam nordisk aktiemarknad

1983/84:1439 av *Lars Ahlmark*

Lagstiftningen om cider, öl, vin och sprit

1983/84:1440 av *Lars Ahlström m. fl.*

Skattelättnader för familjeföretag

1983/84:1441 av *Lars Ahlström m. fl.*

Ändring av momsreglerna vid offentlig upphandling

1983/84:1442 av *Karin Ahrland* och *Kjell Johansson*

Fribeloppet vid beskattning av arv och gåva

1983/84:1443 av *Anders Andersson*

Ändrad beloppsgräns för skattefri gåva

1983/84:1444 av *Anders Andersson* och *Ove Eriksson*

Slopande av sambeskattningen

1983/84:1445 av *Karin Andersson m. fl.*

Åldersgräns för vadhållning vid hästtävlingar

1983/84:1446 av *Sivert Andersson m. fl.*

Skattereglerna vid aktieköp

1983/84:1447 av *Olle Aulin* och *Görel Bohlin*

Obeskattad försäljning av parfym och kosmetika ombord på vissa färjelinjer

1983/84:1448 av *Jan Bergqvist*

Skärpta regler mot skatteflykt

1983/84:1449 av *Knut Billing m. fl.*

Rätt till skatteavdrag för reparation av småhus

1983/84:1450 av *Karl Björzén* och *Ove Eriksson*

Tulltaxeringen av omsmält stålskrot

1983/84:1451 av *Karl Björzén m. fl.*

Förtida återbetalning av erlagd preliminärskatt

1983/84:1452 av tredje vice talman *Karl Erik Eriksson*

En förenklad deklarationsblankett för pensionärer och löntagare

1983/84:1453 av tredje vice talman *Karl Erik Eriksson*

Ändring i tullbestämmelserna om införsel av alkoholdrycker

1983/84:1454 av tredje vice talman *Karl Erik Eriksson m. fl.*

Alkoholpolitik och viss alkoholforskning

1983/84:1455 av *Lars Ernestam* och *Kenth Skärvik*

Momsbefrielse vid försäljning av insamlade gåvor till u-landsbistånd

1983/84:1456 av *Thorbjörn Fälldin m. fl.*
Skattereduktion för hemmamakc, m. m.

1983/84:1457 av *Thorbjörn Fälldin m. fl.*
Beskattningsfrågor för jordbruket

1983/84:1458 av *Margit Gennser*
Taxeringsintendents partsställning i anståndsärenden rörande tvistiga
skattebelopp

1983/84:1459 av *Margit Gennser*
Taxeringsnämndernas uppgifter

1983/84:1460 av *Margit Gennser*
Viss ändring i uppbördslagens regler om anstånd

1983/84:1461 av *Olle Grahn och Kenth Skårvik*
Redovisningsbestämmelserna för mervärdeskatt

1983/84:1462 av *Olle Grahn m. fl.*
Beskattningen av villkorat aktieägartillskott

1983/84:1463 av *Birger Hagård*
Prissättningen vid restaurangs inköp av alkoholhaltiga drycker

1983/84:1464 av *Hugo Hegeland*
Beskattningen av börsnoterade aktier vid arv m. m.

1983/84:1465 av *Kersti Johansson och Anna Wohlin-Andersson*
Egenföretagares pensionspremie

1983/84:1466 av *Bertil Jonasson m. fl.*
Den skattemässiga behandlingen av förluster i samband med Vänerskogs
konkurs

1983/84:1467 av *Stig Josefson och Ingemar Hallenius*
Frisläppande av investeringsreserver

1983/84:1468 av *Stig Josefson m. fl.*
Rätten till skatteavdrag för vissa bilresor

1983/84:1469 av *Ove Karlsson m. fl.*
Redovisningen till lokal skattemyndighet av förmyndararvoden

1983/84:1470 av *Göthe Knutson och Per-Richard Molén*
Skattelättnader vid nyetablering av företag

1983/84:1471 av *Inger Koch*
Skattereduktionen för fackföreningsavgifter

1983/84:1472 av *Björn Körlof*
Etableringen av systembutiker

1983/84:1473 av *Lars-Åke Larsson m. fl.*
Beskattningen av ideella föreningar

1983/84:1474 av *Gullan Lindblad* och *Görel Bohlin*

Slopande av skatten på flygbensin i vissa fall

1983/84:1475 av *Sven Munke*

Återställande av gränsen för skattefria gåvor

1983/84:1476 av *Anders Nilsson*

Rätt till avdrag för resor vid utövande av umgängesrätt med barn

1983/84:1477 av *Tore Nilsson* och *Per Petersson*

Ändring i momsbeskattningen vad gäller kalkning av vattendrag

1983/84:1478 av *Hans Nyhage m. fl.*

Avdragsrätt för s. k. kompanjonsförsäkringar

1983/84:1479 av *Margareta Persson*

Beskattningen av motorgas

1983/84:1480 av *Hans Pettersson* i Helsingborg *m. fl.*

Etableringen av systembutiker

1983/84:1481 av *Catarina Rönnung m. fl.*

Skattereduktionen för fackföreningsavgifter

1983/84:1482 av *Kenth Skårvik*

Ändrade regler för fastighetstaxering

1983/84:1483 av *Kenth Skårvik* och *Lars Ernestam*

Beskattningen av barnpensioner

1983/84:1484 av *Kenth Skårvik* och *Björn Molin*

Kustbevakningens resurser

1983/84:1485 av *Kenth Skårvik m. fl.*

Skatteavdrag för avgift till egen frivillig pensionsförsäkring

1983/84:1486 av *Roland Sundgren* och *Margareta Hemmingsson*

Fonderingar för ledningssystem inom gruppbebyggda småhusområden

1983/84:1487 av *Nils Svensson m. fl.*

Taxeringen av småhus

1983/84:1488 av *Sten Svensson*

Stimulans av enskilt stöd till kulturlivet

1983/84:1489 av *Sten Svensson m. fl.*

Förmögenhetsbeskattningen av familjeföretag

1983/84:1490 av *Anders Svärd* och *Ann-Cathrine Haglund*

Viss skattefrihet för idrottsföreningar

1983/84:1491 av förste vice talman *Ingegerd Troedsson*

Befrielse från kvarskatteavgift i vissa fall

1983/84:1492 av förste vice talman *Ingegerd Troedsson*
Beskattningen av delägare i vissa samfälligheter

1983/84:1493 av förste vice talman *Ingegerd Troedsson*
Beskattningen av vårdbidraget för handikappat barn

1983/84:1494 av förste vice talman *Ingegerd Troedsson m. fl.*
Beräkningen av tilläggsbelopp i skatteskalen

1983/84:1495 av *Knut Wachtmeister*
Slopande av sambeskattningen av fosterbarns och fosterföräldrars
förmögenhet

1983/84:1496 av *Knut Wachtmeister m. fl.*
Uttaget av preliminär B-skatt

1983/84:1497 av *Knut Wachtmeister m. fl.*
Ändring av reglerna för lagernedskrivning

1983/84:1498 av *Alf Wennerfors*
Ändring i lagen om handel med drycker

1983/84:1499 av *Lars Werner m. fl.*
Tillsättande av en alkoholkommission

1983/84:1500 av *Lars Werner m. fl.*
Slopande av momsens på livsmedel

1983/84:1501 av *Jan-Erik Wikström m. fl.*
Skattepolitiken

1983/84:1502 av *Bengt Wittbom*
Beskattningsreglerna för vissa pensionsförsäkringar

1983/84:1503 av *Allan Åkerlind*
Äkta makars förmögenhetsbeskattning

1983/84:1504 av *Lars Ahlmark*
Rättegångskostnader vid skatte- och avgiftsprocess

1983/84:1505 av *Karin Ahrlund*
Protokoll från muntlig förhandling i förvaltningsdomstol

1983/84:1506 av *Elis Andersson m. fl.*
Avgiften för tillstånd att inneha skjutvapen

1983/84:1507 av *Elis Andersson m. fl.*
Villkor för tillstånd att inneha jaktvapen

1983/84:1508 av *Rune Backlund m. fl.*
Inrättande av ytterligare en avdelning vid kammarrätten i Jönköping

1983/84:1509 av *Filip Fridolfsson*
Vidgade möjligheter till rättshjälp för näringsidkare

- 1983/84:1510 av *Nic Grönvall*
Ränta på rättegångskostnader m. m.
- 1983/84:1511 av *Nic Grönvall*
En åklagaretisk generalklausul
- 1983/84:1512 av *Nic Grönvall* och *Birger Hagård*
Utnämning till högre domartjänster
- 1983/84:1513 av *Ingrid Hemmingsson*
Avgiften för tillstånd att inneha skjutvapen
- 1983/84:1514 av *Kjell Johansson* och *Kenth Skårvik*
Polisens organisation, m. m. (prop. 1983/84:89)
- 1983/84:1515 av *Björn Körlof m. fl.*
Polisens organisation, m. m. (prop. 1983/84:89)
- 1983/84:1516 av *Lars-Åke Larsson m. fl.*
Nytt polishus i Vänersborg
- 1983/84:1517 av *Lars-Åke Larsson m. fl.*
En ny kriminalvårdsanstalt i Vänersborg
- 1983/84:1518 av *Sören Lekberg* och *Lennart Andersson*
Nytt polishus i Södertälje
- 1983/84:1519 av *Hans Petersson* i Röstånga och *Kerstin Ekman*
Polisens organisation, m. m. (prop. 1983/84:89)
- 1983/84:1520 av *Bruno Poromaa m. fl.*
En ny kriminalvårdsanstalt i Kiruna
- 1983/84:1521 av *Birger Rosqvist* och *Sven-Gösta Signell*
Regeringsrättens namn m. m.
- 1983/84:1522 av *Per-Olof Strindberg m. fl.*
Kriminalpolitiken
- 1983/84:1523 av *Ingrid Sundberg*
Antalet nämndemän i tingsrätt
- 1983/84:1524 av *Karl-Erik Svartberg m. fl.*
Polisens organisation, m. m. (prop. 1983/84:89)
- 1983/84:1525 av *Lars Werner m. fl.*
Säkerhetspolisens verksamhet och organisation
- 1983/84:1526 av *Anna Wohlin-Andersson* och *Sven-Erik Nordin*
Ersättning för rättegångskostnader vid process i förvaltningsdomstol
- 1983/84:1527 av *Anders Andersson* och *Karl Björzén*
Ändrade regler om hyresgästs besittningsskydd när fastighet skall rivras

1983/84:1528 av *Margit Gennser*

Ändring i utsökningsbalkens regler om restbelopp

1983/84:1529 av *Nic Grönvall*

En företagsform för konsortier

1983/84:1530 av *Nic Grönvall*

Rättegångskostnader i marknadsdomstolen

1983/84:1531 av *Stig Gustafsson m. fl.*

Föreläggande om reparation av lägenhet vid byte av fastighetsägare

1983/84:1532 av *Anita Johansson och Sylvia Pettersson*

Ändring i namnlagen

1983/84:1533 av *Gullan Lindblad och Margareta Gard*

Vårdbidragets behandling vid indrivning av skattefordran

1983/84:1534 av *Bengt Lindqvist*

Handikappads tillgång till upphovsrättsligt skyddade verk

1983/84:1535 av *Bengt Silfverstrand och Bo Nilsson*

Lagstiftningen om stiftelser

1983/84:1536 av *Per-Olof Strindberg m. fl.*

Förbudet mot lån i eget bolag

1983/84:1537 av *Jörn Svensson*

Upphävande av omyndigförklaring

1983/84:1538 av *Anders Svärd och Lars Ernestam*

Ändring i lagen om tillsyn av stiftelser

1983/84:1539 av *Karin Ahrland*

Bistånd till Afghanistans folk

1983/84:1540 av *Lars Ernestam*

Stöd till Lesotho

1983/84:1541 av *Lars Ernestam*

Åtgärder mot Sydafrika

1983/84:1542 av *Pär Granstedt m. fl.*

Sveriges handel med Namibia, m. m.

1983/84:1543 av *Pär Granstedt m. fl.*

Stipendier för studerande från ANC och SWAPO

1983/84:1544 av *Nic Grönvall*

Biståndet till Nicaragua

1983/84:1545 av *Birgitta Hambræus*

Stöd för söderhavens Palaus motstånd mot atomanläggningar

1983/84:1546 av *Karin Israelsson m. fl.*

Biologiska stridsmedel

1983/84:1547 av *Birgitta Johansson*

Stöd till Lesotho

1983/84:1548 av *Sture Korpås*

Stockholm-Uppsala som ett framtida centrum för mellanfolkligt samarbete

1983/84:1549 av *Sture Korpås* och *Britta Hammarbacken*

Stöd till kommersiellt, kulturellt och vetenskapligt utbyte med de baltiska folken

1983/84:1550 av *Tore Nilsson*

Sanktioner mot Iran

1983/84:1551 av *Tore Nilsson m. fl.*

Informationen om u-landsbiståndets historia

1983/84:1552 av *Sten Sture Paterson*

Miljövård i det svenska u-landsbiståndet

1983/84:1553 av *Sten Sture Paterson* och *Ingrid Sundberg*

Samordning av SAREC:s och SIDA:s verksamheter

1983/84:1554 av *Per-Olof Strindberg* och *Allan Ekström*

Balters dubbla medborgarskap

1983/84:1555 av *Lars Werner m. fl.*

Östtimor

1983/84:1556 av *Lars Werner m. fl.*

En ny internationell informationsordning

1983/84:1557 av *Ivar Virgin*

Bidrag till återställande av skogstillgångarna i Afrika

1983/84:1558 av *Ivar Virgin m. fl.*

Tanzanias ekonomiska situation

1983/84:1559 av *Karin Ahrland* och *Kerstin Ekman*

Barnomsorgen vid övningar inom försvaret

1983/84:1560 av *Jan Bergqvist m. fl.*

Information om FN inom försvarsutbildningen

1983/84:1561 av *Lennart Brunander m. fl.*

Organisationsförändringar inom militärkommando Väst m. m.

1983/84:1562 av *Kerstin Ekman m. fl.*

En bättre ålderssammansättning av försvarets aktiva befäl

1983/84:1563 av *Gunnar Hökmark m. fl.*

Försvaret av Storstockholm

1983/84:1564 av *Sven-Erik Nordin m. fl.*

Hemvärnets beväpning

1983/84:1565 av *Hagar Normark och Anita Johansson*

Inventering av tänkbara nödbostäder

1983/84:1566 av *Per Petersson m. fl.*

Bevakningen av totalförvarsobjekt

1983/84:1567 av *Bengt-Ola Rytta m. fl.*

Upprustning av Rommehedslägrer

1983/84:1568 av *Ivar Virgin*

Terrängfordon till hemvärdet

1983/84:1569 av *Ivar Virgin och Anita Bråkenhielm*

Officersutbildningen för kvinnor

1983/84:1570 av *Rosa Öst m. fl.*

Användning i fred av reservkraftverk inom försvaret

1983/84:1571 av *Lars Ahlström m. fl.*

Egenföretagares karenstid i sjukförsäkringen

1983/84:1572 av *Karin Ahrland*

Sjukpenninggrundande inkomst för egenföretagare, m. m.

1983/84:1573 av *Karin Ahrland*

Föräldrapenningen

1983/84:1574 av *Karin Ahrland och Kenth Skårvik*

Regleringen av anslutning av privatpraktiserande tandläkare till tandvårdsförsäkringen

1983/84:1575 av *Anders Andersson och Karl Björzén*

Rätten till sjukpenning under utlandsvistelse

1983/84:1576 av *Elis Andersson m. fl.*

Samordning av arbetsskadeförsäkringen med den allmänna försäkringen

1983/84:1577 av *Rune Backlund och Kersti Johansson*

Studiestöd till vissa handikappade ungdomar

1983/84:1578 av *Gunhild Bolander och Kersti Johansson*

Vidgad rätt till sjukpenning för hemmamake

1983/84:1579 av *Sture Ericson och Håkan Strömberg*

Sjukbidraget till handikappade ungdomar, m. m.

1983/84:1580 av tredje vice talman *Karl Erik Eriksson och Elver Jonsson*

Sjukskrivning av patienter som genomgår sjukvårdande behandling utomlands

Nr 67

Onsdagen den
25 januari 1984

- 1983/84:1581 av *Lars Ernestam* och *Kenth Skärvik*
Vårdbidrag för barn med diabetes
- 1983/84:1582 av *Hans Göran Franck m. fl.*
Förstärkta resurser till statens invandrarverk m. m.
- 1983/84:1583 av *Pär Granstedt* och *Jan Hyttring*
Studiemedelssystemet
- 1983/84:1584 av *Stig Gustafsson m. fl.*
Utvidgning av timstudiestödsberättigande utbildningar
- 1983/84:1585 av *Stina Gustavsson*
Karensdagar för egenföretagare
- 1983/84:1586 av *Ann-Cathrine Haglund*
Översyn av lagen om allmän försäkring
- 1983/84:1587 av *Ingrid Hemmingsson*
Egenavgifter vid skogsavverkning
- 1983/84:1588 av *Kjell Johansson m. fl.*
Enhetliga arbetsgivar- och arbetstagarbegrepp
- 1983/84:1589 av *Elver Jonsson m. fl.*
Förbättrat bilstöd till handikappad
- 1983/84:1590 av *Elver Jonsson* och *Lars Ernestam*
Skydd vid dödsfall för familjer som uppbär vårdbidrag m. m.
- 1983/84:1591 av *Stig Josefson* och *Ingemar Hallenius*
Karenstiden för egenföretagare
- 1983/84:1592 av *Stig Josefson m. fl.*
Uttaget av egen- och arbetsgivaravgifter
- 1983/84:1593 av *Gunnel Liljegren*
Studiehjälp till elever vid svenska gymnasieskolor utomlands
- 1983/84:1594 av *Anna Lindh* och *Hans Göran Franck*
Studiemedel
- 1983/84:1595 av *Bengt Lindqvist*
Finansieringen av studielitteratur för synskadade högskolestuderande
- 1983/84:1596 av *Bengt Lindqvist*
Föräldrapenningen vid vård av sjukt barn
- 1983/84:1597 av *Bengt Lindqvist*
Föräldrapenningen i samband med barns födelse
- 1983/84:1598 av *Bengt Lindqvist*
Sjukresors inordnande i högkostnadsskyddet
- 1983/84:1599 av *Bengt Lindqvist*
Diabetikers merkostnader för mat

1983/84:1600 av *Bengt Lindqvist*

Reglerna för kostnadsfria läkemedel och förbrukningsartiklar

1983/84:1601 av *Ralf Lindström m. fl.*

Behörighet som ledamot i försäkringskassas lekmanstyrelse m. m.

1983/84:1602 av *Grethe Lundblad m. fl.*

Vidgad rätt till föräldrapenning

1983/84:1603 av *Barbro Nilsson* i Örnköldsvik *m. fl.*

Utredningstiden för ifrågasatt yrkesskada

1983/84:1604 av *Elvy Nilsson* och *Margot Wallström*

Deltidsarbetandes föräldrapenning

1983/84:1605 av *Bengt-Ola Rytter m. fl.*

Beräkningen av delpension

1983/84:1606 av *Marianne Ståhlberg* och *Margareta Winberg*

Anslagen till vuxenutbildningsnämnderna

1983/84:1607 av *Marianne Ståhlberg* och *Margareta Winberg*

Samordnat studiestöd

1983/84:1608 av *Sten-Ove Sundström*

Retroaktiv sjukersättning

1983/84:1609 av *Sten-Ove Sundström m. fl.*

Sänkt pensionsålder

1983/84:1610 av *Rune Torwald*

Sociala förmåner vid längre utlandsvistelse

1983/84:1611 av förste vice talman *Ingegerd Troedsson*

Översyn av reglerna om änkepension

1983/84:1612 av *Lars Werner m. fl.*

Reformering av det statliga studiestödssystemet

1983/84:1613 av *Arne Andersson* i Gamleby och *Lena Öhrsvik*

Bibehållande av den fasta paviljongen vid Västerviks sjukhus

1983/84:1614 av *Kerstin Andersson* och *Elver Jonsson*

Centralförbundet för alkohol- och narkotikaupplysning

1983/84:1615 av *Sivert Andersson m. fl.*

Hälsa och arbetsmiljö

1983/84:1616 av *Bertil Fiskesjö m. fl.*

Barn- och familjestödet

1983/84:1617 av *Karin Flodström m. fl.*

Allergikernas situation

Nr 67

Onsdagen den
25 januari 1984

- 1983/84:1618 av *Jan Fransson* och *Ulla-Britt Åbark*
Bidrag till ensamstående adoptivförälder
- 1983/84:1619 av *Tommy Franzén m. fl.*
En hälsovårdsavgift för information om tobakens skadeverkningar
- 1983/84:1620 av *Pär Granstedt* och *Birgitta Hambraeus*
Färdtjänst utanför hemortskommunen
- 1983/84:1621 av *Pär Granstedt* och *Martin Olsson*
Oral galvanism
- 1983/84:1622 av *Agne Hansson* och *Sivert Carlsson*
Enhetliga vårdavgifter inom åldrings- och långtidsvården
- 1983/84:1623 av *Lars Hjertén* och *Ivar Virgin*
Primärvården inom hälso- och sjukvården
- 1983/84:1624 av *Per Olof Håkansson*
Regler för inspektionsluckor i cisterner m. m.
- 1983/84:1625 av *Marie-Ann Johansson* och *Inga Lantz*
Forskning om amning
- 1983/84:1626 av *Bengt Lindqvist* och *Margareta Persson*
Politiskt ansvar för etiska frågor i anslutning till livets början
- 1983/84:1627 av *Blenda Littmarck m. fl.*
Behandlingen av alkohol- och andra drogmissbrukare
- 1983/84:1628 av *Tore Nilsson*
En ny abortlag
- 1983/84:1629 av *Tore Nilsson* och *Allan Åkerlind*
Åtgärder mot samvetsförtryck
- 1983/84:1630 av *Margareta Palmqvist* och *Sylvia Pettersson*
Statsbidraget för barn med behov av särskilt stöd
- 1983/84:1631 av *Margareta Persson*
Styrelsen för vårdartjänst
- 1983/84:1632 av *Sonja Rembo*
Rehabiliteringen av missbrukare
- 1983/84:1633 av *Oswald Söderqvist m. fl.*
Beredskapsåtgärder inom socialdepartementets område
- 1983/84:1634 av *Lars-Ingvar Sörenson m. fl.*
Bidrag till ensamstående adoptivförälder
- 1983/84:1635 av *Birthe Sörestedt m. fl.*
Föreskrifterna om halmbränning

1983/84:1636 av *Rune Torwald*

Översyn av socialtjänstlagarna

1983/84:1637 av förste vice talman *Ingegerd Troedsson* och *Gullan Lindblad*

Bidragsförskott till ensamstående adoptivförälder

1983/84:1638 av *Lars Werner m. fl.*

Höjning av det allmänna barnbidraget

1983/84:1639 av *Lars Werner m. fl.*

Statsbidragsbestämmelserna för social hemtjänst och färdtjänst

1983/84:1640 av *Lars Werner m. fl.*

Förbättrade villkor för barn och ungdom

1983/84:1641 av *Allan Åkerlind*

En ny abortlag

1983/84:1642 av *Lena Öhrsvik*

Statsbidraget till ungdoms- och nykterhetsvård

1983/84:1643 av *Lena Öhrsvik*

Rätten för vissa barn att föra talan enligt socialtjänstlagen

1983/84:1644 av *Karin Ahrland*

Förvärv av Carl Larssons målning Midvinterblot

1983/84:1645 av *Stig Alftin m. fl.*

Åtgärder för utveckling av turism och rekreation

1983/84:1646 av *Bo Arvidson* och *Per Stenmarck*

Stödet till ungdomsorganisationerna

1983/84:1647 av *Karl Boo m. fl.*

Läsfrämjande åtgärder

1983/84:1648 av *Per-Ola Eriksson m. fl.*

Internationellt kulturellt samarbete

1983/84:1649 av *Lars Ernestam*

Ersättningen till bildkonstnärer

1983/84:1650 av *Arne Fransson m. fl.*

Ett centralt arkiv för patientjournaler

1983/84:1651 av *Thorbjörn Fälldin m. fl.*

Anslaget till kyrkofonden

1983/84:1652 av *Lars-Ove Hagberg* och *Hans Petersson* i Hallstahammar

Åtgärder för att motverka kommersialismen inom idrotten, m. m.

1983/84:1653 av *Ann-Cathrine Haglund* och *Birgitta Rydle*

Kvinnornas idrottsutövning

1983/84:1654 av *Margareta Hemmingsson* och *Nils Svensson*
Stödet till barnteater

1983/84:1655 av *Jan Hyttring* och *Bertil Jonasson*
Nyhetssändningar i radio på engelska, tyska och franska

1983/84:1656 av *Per Olof Håkansson*
Musikpolitiska frågor

1983/84:1657 av *Börje Hörnlund* och *Karin Israelsson*
Turismen i Norrland m. m.

1983/84:1658 av *Paul Jansson m. fl.*
Samordningsvinster inom Sveriges Radio

1983/84:1659 av *Birgitta Johansson m. fl.*
Det statliga stödet till Litteraturfrämjandet

1983/84:1660 av *Rune Johansson m. fl.*
Klassificering av Dalsland-Nordmarken som primärt rekreatiomsområde

1983/84:1661 av *John Johnsson* och *Nils Svensson*
Möjligheterna till rekreation i sydvästra Skåne

1983/84:1662 av *Bengt Lindqvist*
Höjt anslag till produktion av talböcker och punktskriftsböcker

1983/84:1663 av *Elvy Nilsson m. fl.*
Samordning av riks- och lokalradions verksamhet i Karlstad

1983/84:1664 av *Sven-Erik Nordin* och *Martin Olsson*
Verksamheten vid Svensk arkivinformation i Ramsele

1983/84:1665 av *Hans Nyhage* och *Arne Svensson*
Ett självständigt lokalradioområde i Sjuhäradsbygden

1983/84:1666 av *Erik Olsson* och *Tore Nilsson*
Verksamheten vid Svensk arkivinformation i Ramsele

1983/84:1667 av *Per-Olof Strindberg* och *Christer Nilsson*
Ett invandarmuseum i Norrköping

1983/84:1668 av *Ingrid Sundberg*
Kultursamarbetet mellan Europarådet och EG

1983/84:1669 av *Evert Svensson m. fl.*
Bidraget till anskaffande av lokaler för trossamfund

1983/84:1670 av *Olle Svensson* och *Lars Andersson*
Svenskt barnbildarkiv

1983/84:1671 av *Sten Svensson*
Musiken inom det militära försvaret

1983/84:1672 av *Sten Svensson*

Fonogramproduktionen

1983/84:1673 av *Lars Werner m. fl.*

Biblioteksersättningen

1983/84:1674 av *Lars Werner m. fl.*

Litteraturstödet och folkbiblioteken

1983/84:1675 av *Lars Werner m. fl.*

Höjt bidrag till fria grupper inom kulturområdet m. m.

1983/84:1676 av *Jan-Erik Wikström* och *Karl Boo*

Kostnaderna för bibelöversättningen, m. m.

1983/84:1677 av *Ulla-Britt Åbark m. fl.*

Viss ändring i lagen om förvaltning av kyrklig jord

1983/84:1678 av *Nils Åsling* och *Rolf Rämgård*

Bevarande av timmerhusbebyggelsen

1983/84:1679 av *Rosa Östh* och förste vice talman *Ingegerd Troedsson*

Kostnadsansvaret m. m. vid arkeologiska utgrävningar

1983/84:1680 av *Göran Allmér m. fl.*

Avgifterna för särskild prövning och fyllnadsprövning inom skolväsendet

1983/84:1681 av *Kerstin Andersson* och *Rosa Östh*

Centralförbundet för alkohol- och narkotikaupplysning

1983/84:1682 av *Rune Backlund m. fl.*

Högskoleutbildningen i Jönköpings län

1983/84:1683 av *Jan Bergqvist* och *Kurt Hugosson*

Platsantalet vid Göteborgs universitets sociala linje

1983/84:1684 av *Carl Bildt*

Inrättande av professorer i säkerhetspolitik

1983/84:1685 av *Gunhild Bolander* och *Per-Axel Nilsson*

Högskoleverksamheten på Gotland

1983/84:1686 av *Sivert Carlsson* och *Agne Hansson*

Ett nytt system för intagning till gymnasieskolan

1983/84:1687 av *Ingemar Eliasson*

Förbättrade villkor för gerontologisk forskning

1983/84:1688 av *Lars Ernestam* och *Anders Svärd*

Bestämmelserna om institutionsföreståndare i gymnasieskolan

1983/84:1689 av *Bertil Fiskesjö*

Gymnasieskolans linjer m. m.

Nr 67

Onsdagen den

25 januari 1984

- 1983/84:1690 av *Bertil Fiskesjö*
Närvarokontroll och betygssystem i grundskolan, m. m.
- 1983/84:1691 av *Bertil Fiskesjö*
Kursutbudet i högskoleutbildningen, m. m.
- 1983/84:1692 av *Elisabeth Fleetwood* och *Ann-Cathrine Haglund*
Den vertikala skolorganisationen
- 1983/84:1693 av *Elisabeth Fleetwood* och *Rune Rydén*
Meritvärderingen av utländsk högskoleutbildning
- 1983/84:1694 av *Elisabeth Fleetwood m. fl.*
Teckenspråkstolkning för döva studerande inom den högre utbildningen
- 1983/84:1695 av *Jan Fransson* och *Ulla-Britt Åbark*
Högskoleprov på finska
- 1983/84:1696 av *Kerstin Göthberg m. fl.*
Vissa folkbildningsfrågor
- 1983/84:1697 av *Kerstin Göthberg m. fl.*
En förändrad klasslärarutbildning
- 1983/84:1698 av *Birger Hagård*
Införande av flitbetyg i grundskolan
- 1983/84:1699 av *Birger Hagård m. fl.*
Kommuns skyldighet att anordna hemspråksundervisning
- 1983/84:1700 av *Britta Hammarbacken* och *Bengt Kindbom*
Bioteknisk forskning och utbildning
- 1983/84:1701 av *Ing-Marie Hansson* och *Lars Hedfors*
Verksamheten vid de yrkestekniska högskolorna i Markaryd och
Sundsvall/Härnösand
- 1983/84:1702 av *Lars Hedfors* och *Stina Gustavsson*
Statsbidrag till Rikspappersskolan i Markaryd
- 1983/84:1703 av *Karl-Erik Häll m. fl.*
Högre specialkurser i gymnasieskolan
- 1983/84:1704 av *Linnea Hörlén*
Försöksverksamheten på gymnasieskolans yrkesförberedande linjer
- 1983/84:1705 av *Börje Hörnlund*
Alkoholforskningen
- 1983/84:1706 av *Margó Ingvardsson* och *Björn Samuelson*
Bibehållande av statsbidraget för värdyrken i primärkommunal utbildning
- 1983/84:1707 av *Karin Israelsson* och *Börje Hörnlund*
Inrättande vid Umeå universitet av en professur i allmänmedicin

1983/84:1708 av *Karin Israelsson m. fl.*

Bibehållande av tandläkarutbildningen i Umeå

1983/84:1709 av *Paul Jansson m. fl.*

Komplettering av den tvååriga gymnasieutbildningen

1983/84:1710 av *Paul Jansson m. fl.*

Länsskolnämndernas kompetens

1983/84:1711 av *Erik Johansson m. fl.*

Folkhögskolekurser för vuxendöva

1983/84:1712 av *Larz Johansson*

Beräkningen av basresurser för B-språksundervisningen i grundskolan

1983/84:1713 av *Larz Johansson och Kerstin Göthberg*

Förkunskapskraven till textillärlinjen, m. m.

1983/84:1714 av *Ulla Johansson och Kjell Nilsson*

Teoretisk körkortsutbildning i skolan

1983/84:1715 av *Sture Korpås och Ingvar Björk*

Lärbearhögheten efter genomgången folkhögskollärlinje vid lärrhögskola

1983/84:1716 av *Valter Kristenson m. fl.*

Inrättande av en professur i byggnadsvård

1983/84:1717 av *Gunnel Liljegren och Birgitta Rydle*

Utbildningsfrågor i Stockholmsregionen

1983/84:1718 av *Anna Lindh*

Försäkringskyddet för doktorander

1983/84:1719 av *Anna Lindh*

Tryckningskostnaden för doktorsavhandling

1983/84:1720 av *Anna Lindh och Gustav Persson*

En påbyggnadslinje i ekotoxikologi vid universitetet i Uppsala

1983/84:1721 av *Anna Lindh m. fl.*

Inredning och utrustning inom högskolan

1983/84:1722 av *Ralf Lindström m. fl.*

Lokalisering till Blekinge av en livsmedelsteknisk högskoleutbildning

1983/84:1723 av *Lisa Mattson och Doris Håvik*

Ökat antal platser på fördjupningslinjen i arbetsterapi

1983/84:1724 av *Bertil Måbrink och Tore Claeson*

Lokalisering till Gävle av högskoleutbildning i fastighets- och bostadsförvaltning

1983/84:1725 av *Hagar Normark m. fl.*

Skolundervisning i dans

- 1983/84:1726 av *Hans Nyhage* och *Inger Wickzén*
Studiecirkelarna inom konsthantverksområdet
- 1983/84:1727 av *Martin Olsson* och *Rune Torwald*
Behörighetsreglerna för intagning till högskolan
- 1983/84:1728 av *Anita Persson*
Viss ersättning till specialskollärare
- 1983/84:1729 av *Gustav Persson* och *Anna Lindh*
Den pedagogiska forskningen inom yrkesutbildningen
- 1983/84:1730 av *Magnus Persson*
Högskoleutbildning i fastighets- och bostadsförvaltning
- 1983/84:1731 av *Magnus Persson*
Vidareutbildning av förskollärare till lågstadielärare
- 1983/84:1732 av *Hans Petersson* i Röstånga och *Karin Ahrlund*
Lunds universitets framtida organisation
- 1983/84:1733 av *Wivi-Anne Radesjö m. fl.*
Lokalisering till Lilla Edet av ett roddgymnasium
- 1983/84:1734 av *Birger Rosqvist*
Utbildningen av maskinbefäl till handelsflottan, m. m.
- 1983/84:1735 av *Catarina Rönnung m. fl.*
Skolpraktik för speciallärarutbildare
- 1983/84:1736 av *Björn Samuelson*
Anslaget till vissa tandvårdskostnader, m. m.
- 1983/84:1737 av *Björn Samuelson m. fl.*
Den föreslagna minskningen av antalet nybörjarplatser vid de sociala linjerna i Umeå och Göteborg
- 1983/84:1738 av *Björn Samuelson m. fl.*
Tandläkarutbildningen vid Göteborgs universitet
- 1983/84:1739 av *Håkan Strömberg* och *Ulla-Britt Carlsson*
Lokaliseringen av de yrkestekniska linjerna
- 1983/84:1740 av *Marianne Stålberg m. fl.*
Vissa utbildningsinsatser i Jämtlands län
- 1983/84:1741 av *Ingrid Sundberg*
Tillsättningen av vikariat som lektor vid universitet
- 1983/84:1742 av *Roland Sundgren m. fl.*
Administrativt inriktad utbildning inom dataområdet
- 1983/84:1743 av *Sten-Ove Sundström* och *Frida Berglund*
En byggnadsindustrilinj vid högskolan i Luleå

- 1983/84:1744 av *Olle Svensson m. fl.*
Folkhögskolan i Nyköping
- 1983/84:1745 av *Jörgen Ullenhag och Kenth Skårvik*
En samnordisk Montessorilärover utbildning
- 1983/84:1746 av *Jörgen Ullenhag m. fl.*
Utformningen av timplaner för vissa av gymnasieskolans tvååriga linjer
- 1983/84:1747 av *Jörgen Ullenhag m. fl.*
Värderingen av utländsk högre utbildning
- 1983/84:1748 av *Per Unckel m. fl.*
Sammansättningen av skolöverstyrelsens styrelse
- 1983/84:1749 av *Per Unckel m. fl.*
Läroplansfrågor i gymnasieskolan
- 1983/84:1750 av *Per Unckel m. fl.*
Högskolans investeringsbehov
- 1983/84:1751 av *Per Unckel m. fl.*
Fristående skolor
- 1983/84:1752 av *Per Unckel m. fl.*
Statsbidragsreglerna för datorutrustning i skolan
- 1983/84:1753 av *Per Unckel m. fl.*
Förslaget om statsbidrag till folkhögskolan i Bona
- 1983/84:1754 av *Lars Werner m. fl.*
En demokratisk skola
- 1983/84:1755 av *Margareta Winberg m. fl.*
Vidareutbildningen inom det sociala området
- 1983/84:1756 av *Margareta Winberg m. fl.*
En gymnasial trädgårdsutbildning
- 1983/84:1757 av *Margareta Winberg m. fl.*
Högskolans systemvetenskapliga linje
- 1983/84:1758 av *Jan-Eric Virgin och Ingvar Eriksson*
Hemkunskap i skolan
- 1983/84:1759 av *Karin Ahrland och Eric Hägelmark*
Järnvägssträckan Sölvesborg-Älmhult
- 1983/84:1760 av *Arne Andersson i Gamleby m. fl.*
Järnvägssträckan Bjärka-Säby-Västervik
- 1983/84:1761 av *Axel Andersson m. fl.*
Tillverkningen av godsvagnar m. m. för SJ

- 1983/84:1762 av *Georg Andersson m. fl.*
Upprustning av järnvägsnätet i Västerbottens län
- 1983/84:1763 av *Georg Andersson m. fl.*
Järnvägssträckan Storuman–Hällnäs
- 1983/84:1764 av *Kerstin Andersson m. fl.*
Tåguppehåll i Vårgårda, m. m.
- 1983/84:1765 av *Rune Backlund*
Järnvägssträckan Jönköping–Vaggeryd
- 1983/84:1766 av *Görel Bohlin*
Avgift för färd på Ölandsbron
- 1983/84:1767 av *Görel Bohlin och Ingrid Hemmingsson*
Museitåg på inlandsbanan
- 1983/84:1768 av *Görel Bohlin m. fl.*
Utbyggnad av flyget i inre Norrland
- 1983/84:1769 av *Gunhild Bolander*
Taxesättningen för Gotlandstrafiken
- 1983/84:1770 av *Gunhild Bolander och Per-Axel Nilsson*
Tillsynspersonalen på Gotska Sandön och Stora Karlsö
- 1983/84:1771 av *Sivert Carlsson*
Färjetrafik mellan Grankullavik och Klintehamn
- 1983/84:1772 av *Rune Carlstein och Lahja Exner*
Järnvägssträckan Borås–Varberg
- 1983/84:1773 av *Tore Claeson och Hans Petersson* i Hallstahammar
Järnvägssträckorna Oxelösund–Flen och Åkers styckebruk–Strängnäs
- 1983/84:1774 av *Rolf Clarkson m. fl.*
Bromma flygplats
- 1983/84:1775 av *Rolf Clarkson m. fl.*
Luftfarten
- 1983/84:1776 av *Göran Ericsson*
Villkorligt återkallande av körkort
- 1983/84:1777 av *Ingvar Eriksson och Bo Arvidson*
Handikappanpassad kollektivtrafik
- 1983/84:1778 av *Bo Finnkvist m. fl.*
Järnvägssträckan Lesjöfors–Kristinehamn
- 1983/84:1779 av *Jan Fransson och Anders Nilsson*
Järnvägssträckan Gårdsjö–Håkantorps

1983/84:1780 av *Pär Granstedt m. fl.*

Utbyggnaden av järnvägsspåren söder om Flemingsbergs station

1983/84:1781 av *Sven Henricsson m. fl.*

Järnvägssträckan Forsmo–Hoting

1983/84:1782 av *Larz Johansson och Tage Sundkvist*

Järnvägssträckan Flen–Oxelösund

1983/84:1783 av *Larz Johansson och Tage Sundkvist*

Trafiksituationen i Södermanlands län

1983/84:1784 av *Ulla Johansson och Kjell Nilsson*

Obligatorisk användning av säkerhetsbälte i bilarnas baksäten

1983/84:1785 av *Ove Karlsson m. fl.*

Västerdalsbanans överförande till riksnätet

1983/84:1786 av *Sture Korpås m. fl.*

Tåguppehåll i kommuns centralort

1983/84:1787 av *Björn Körlof*

Översyn av lagen om yrkestrafik

1983/84:1788 av *Gunnel Liljegren och Birgitta Rydle*

Trafikfrågor i Stockholmsregionen

1983/84:1789 av *Anna Lindh*

Nordiskt tågloffarkort för ungdomar

1983/84:1790 av *Anna Lindh*

SJ:s rabattkort för studerande

1983/84:1791 av *Grethe Lundblad och Bengt Silfverstrand*

Samordnad hamnplanering

1983/84:1792 av *Kjell Mattsson m. fl.*

Ett brobyggnadsprogram för Bohuslän

1983/84:1793 av *Björn Molin*

Skadegörelsen på telefonapparater på offentliga platser

1983/84:1794 av *Sven Munke och Jan-Eric Virgin*

Granskning och godkännande av läromedel som används i förarutbildning

1983/84:1795 av *Barbro Nilsson i Örnköldsvik m. fl.*

Abonnemangsavgiften för texttelefon

1983/84:1796 av *Bo Nilsson*

Framförandet av mobilkranar

1983/84:1797 av *Elvy Nilsson m. fl.*

Järnvägssträckan Kil–Torsby

- 1983/84:1798 av *Sven-Erik Nordin m. fl.*
Mellanvägg och skyddskåpa i taxibil
- 1983/84:1799 av *Erik Olsson* och *Elisabeth Fleetwood*
Växlingsautomater
- 1983/84:1800 av *Sigvard Persson m. fl.*
Järnvägsförbindelserna med kontinenten
- 1983/84:1801 av *Hans Petersson* i Röstånga och *Karin Ahrland*
SJ:s gemensamma kostnader vid länshuvudmans köp av trafik tjänster
- 1983/84:1802 av *Per Petersson m. fl.*
Taxesättningen på flyg och för telefon
- 1983/84:1803 av *Bengt-Ola Rytter* och *Nils Nordh*
Besiktningen av utryckningsfordon
- 1983/84:1804 av *Kenth Skårvik*
Utbildningen av dykare
- 1983/84:1805 av *Arne Svensson* och *Hans Nyhage*
Järnvägssträckan Borås–Varberg
- 1983/84:1806 av *Jörn Svensson* och *Bertil Måbrink*
Järnvägssträckan Karlskrona–Kristianstad
- 1983/84:1807 av *Olle Svensson m. fl.*
Upprustning av Eskilstunabanan
- 1983/84:1808 av *Ulla Tillander* och *Rosa Östh*
SJ:s gemensamma kostnader vid länshuvudmans köp av trafik tjänster
- 1983/84:1809 av *Ulla Tillander m. fl.*
Färjeförbindelserna mellan Malmö och Köpenhamn
- 1983/84:1810 av *Lars Werner m. fl.*
Järnvägstrafiken
- 1983/84:1811 av *Anna Wohlin-Andersson* och *Per-Ola Eriksson*
Kostnaderna för godstrafik på vissa järnvägssträckor
- 1983/84:1812 av *Allan Åkerlind*
Förbud mot anläggande av väg-gupp
- 1983/84:1813 av *Allan Åkerlind*
De generella hastighetsbegränsningarna
- 1983/84:1814 av *Allan Åkerlind*
Informationen om lokala trafikföreskrifter
- 1983/84:1815 av *Arne Andersson* i *Ljung m. fl.*
Viss översyn av jordförvärvslagen

1983/84:1816 av *Arne Andersson* i *Ljung m. fl.*
Miljöpolitiken

1983/84:1817 av *Arne Andersson* i *Ljung m. fl.*
Finansieringen av djurens hälso- och sjukvård

1983/84:1818 av *Arne Andersson* i *Ljung m. fl.*
Livsmedelssubventionerna

1983/84:1819 av *Arne Andersson* i *Ljung m. fl.*
Förslag till ändring i lagen (1979:425) om skötsel av jordbruksmark (prop.
1983/84:96)

1983/84:1820 av *Arne Andersson* i *Ljung m. fl.*
Förslag till ädellövskogslag, m. m. (prop. 1983/84:94)

1983/84:1821 av *Axel Andersson m. fl.*
Avskaffande av de kungliga privilegierna vid jakt

1983/84:1822 av *Elis Andersson m. fl.*
Skyldighet att uppsätta stängsel vid torvtäcks- och dikningsföretag

1983/84:1823 av *Elis Andersson m. fl.*
Viltvården

1983/84:1824 av *Elving Andersson* och *Kjell Mattsson*
Avgifterna för prövning och tillsyn enligt miljöskyddslagen

1983/84:1825 av *John Andersson m. fl.*
Ökat anslag till mark för naturvård

1983/84:1826 av *Bo Arvidson* och *Ingvar Eriksson*
Trädgårdsnäringen

1983/84:1827 av *Sivert Carlsson* och *Agne Hansson*
Prövning och tillsyn enligt miljöskyddslagen

1983/84:1828 av andre vice talman *Anders Dahlgren m. fl.*
Bildande av fiskevårdsområden

1983/84:1829 av *Bertil Danielsson* och *Ewy Möller*
Åtgärder mot försurning

1983/84:1830 av *Kerstin Ekman* och *Kenth Skårvik*
Oljeskadad sjöfågel

1983/84:1831 av *Ingvar Eriksson* och *Bo Arvidson*
Sockernäringens framtida omfattning

1983/84:1832 av *Ingvar Eriksson* och *Bertil Danielsson*
Livsmedelsverkets pesticidkontroll

1983/84:1833 av *Ingvar Eriksson* och *Jan-Eric Virgin*
Ett nytt skördeskadeskydd

- 1983/84:1834 av *Rune Evensson m. fl.*
Åtgärder mot försurning
- 1983/84:1835 av *Ivar Franzén m. fl.*
Åtgärder mot försurning
- 1983/84:1836 av *Rune Gustavsson m. fl.*
Aktivt rehabiliteringsstöd åt handikappade
- 1983/84:1837 av *Pär Granstedt m. fl.*
Sammansättningen av de etiska nämnderna för djurförsök
- 1983/84:1838 av *Pär Granstedt m. fl.*
Behovsprövning av nya kemiska ämnen
- 1983/84:1839 av *Stina Gustavsson och Rune Gustavsson*
Åtgärder mot försurning
- 1983/84:1840 av *Birgitta Hambraeus och Pär Granstedt*
Skogen
- 1983/84:1841 av *Birgitta Hambraeus och Pär Granstedt*
Alternativa odlingsformer
- 1983/84:1842 av *Birgitta Hambraeus m. fl.*
Bevarande av växt- och djurarter
- 1983/84:1843 av *Ingrid Hemmingsson m. fl.*
Översyn av strandskyddsbestämmelserna
- 1983/84:1844 av *Eric Hägelmark*
Förbättrad kontroll av importerade livsmedel
- 1983/84:1845 av *Börje Hörnlund*
Försöksverksamhet med statliga jordbruk
- 1983/84:1846 av *Börje Hörnlund m. fl.*
Åtgärder till skydd för laxbeståndet
- 1983/84:1847 av *John Johnsson m. fl.*
Hästavelns utveckling m. m.
- 1983/84:1848 av *John Johnsson m. fl.*
Kronhjortsreservatet i Skåne
- 1983/84:1849 av *Ingvar Karlsson i Bengtsfors och Kerstin Andersson*
Åtgärder mot försurning
- 1983/84:1850 av *Göthe Knutson*
Åtgärder för att förhindra utrotning av fridlysta fågelarter
- 1983/84:1851 av *Einar Larsson m. fl.*
Djursjukvårdsavgiften

1983/84:1852 av *Einar Larsson m. fl.*

Jord- och skogsbrukets utvecklingsmöjligheter

1983/84:1853 av *Gunnel Liljegren m. fl.*

Begränsning av vildsvinsstammen i södra delen av Stockholms län

1983/84:1854 av *Tore Nilsson och Hans Wachtmeister*

Bevarandet av fjällnära skogar

1983/84:1855 av *Tore Nilsson och Hans Wachtmeister*

Bevarande av den s. k. fjällko-rasen

1983/84:1856 av *Hans Petersson* i Röstånga

Förslag till ädellövskogslag, m. m. (prop. 1983/84:94)

1983/84:1857 av *Catarina Rönnung m. fl.*

Försurningseffekterna av skogsgödselmedel

1983/84:1858 av *Mona Saint Cyr*

Kemisk lövslybekämpning

1983/84:1859 av *Bengt Silfverstrand och Egon Jacobsson*

Sänkning av fettvaruavgiften

1983/84:1860 av *Bengt Silfverstrand och Hans Pettersson* i Helsingborg

Spöfiske m. m. i Öresund

1983/84:1861 av *Christer Skoog*

En konsulent för pälsdjurnäringen i Blekinge

1983/84:1862 av *Jörn Svensson m. fl.*

Sammanställningen av de etiska nämnderna för djurförsök, m. m.

1983/84:1863 av *Oswald Söderqvist m. fl.*

Beredskapsåtgärder inom livsmedelsområdet

1983/84:1864 av *Knut Wachtmeister m. fl.*

Kartläggning av miljöskadorna på skogen

1983/84:1865 av *Lars Werner m. fl.*

Vissa anslag på skogsbrukets område

1983/84:1866 av *Ivar Virgin m. fl.*

Ändrade bidragsvillkor för vissa skogar

1983/84:1867 av *Jan-Eric Virgin och Arne Svensson*

Miljöskyddsfrågor

1983/84:1868 av *Bengt Wittbom*

Datummärkning av livsmedel

1983/84:1869 av *Nils Åsling m. fl.*

Hästaveln

- 1983/84:1870 av *Olle Östrand m. fl.*
Investeringsstoppet inom animalieproduktionen
- 1983/84:1871 av *Arne Andersson i Ljung m. fl.*
Domänverkets verksamhet
- 1983/84:1872 av *Elving Andersson och Pär Granstedt*
Utnyttjandet av biomassa
- 1983/84:1873 av *John Andersson*
Samhällsekonomisk utvärdering av företagsnedläggningar
- 1983/84:1874 av *Jan Bergqvist och Nils Svensson*
Ett centralt sekretariat för statliga styrelserepresentanter i privata försäkringsbolag m. m.
- 1983/84:1875 av *Roland Brännström*
Prissättningen på olja och bensin
- 1983/84:1876 av *Tore Claeson m. fl.*
En ny affärstidslag
- 1983/84:1877 av *Bertil Danielsson och Ingvar Eriksson*
Åtgärder för att främja exporten av trädgårdsprodukter
- 1983/84:1878 av *Göran Ericsson och Gunnar Hökmark*
Upphävande av lagen om kontroll över visst automatspel
- 1983/84:1879 av *Elisabeth Fleetwood och Birgitta Rydle*
Kontroll över Sveriges Investeringsbank AB
- 1983/84:1880 av *Olle Grahn och Lars Ernestam*
Översyn av utvecklingsfondernas verksamhet
- 1983/84:1881 av *Ingemar Hallenius m. fl.*
Ökad sysselsättning och teknisk utveckling i Skaraborgs län
- 1983/84:1882 av *Birgitta Hambraeus m. fl.*
Kärnkraftens roll för sårbarheten i elförsörjningen
- 1983/84:1883 av *Ingrid Hemmingsson m. fl.*
Virkesförsäljningen från domänverkets skogar
- 1983/84:1884 av *Margareta Hemmingsson m. fl.*
Enklare regler för prövning av ärenden om torvtäkt
- 1983/84:1885 av *Paul Jansson m. fl.*
Verksamheten vid Ranstadsverket
- 1983/84:1886 av *Larz Johansson*
Åtgärder mot elavbrott
- 1983/84:1887 av *Erik Olsson*
Stöd till hemslöjdsorganisationerna

1983/84:1888 av *Martin Olsson*

Åtgärder mot plågsamma djurförsök vid produktutveckling

1983/84:1889 av *Sigvard Persson* och *Gunhild Bolander*

Utveckling av gengasdrift

1983/84:1890 av *Sigvard Persson m. fl.*

Verksamheten vid de affärsdrivande verken

1983/84:1891 av *Hans Petersson* i Hallstahammar *m. fl.*

Produktutveckling inom stålindustrin

1983/84:1892 av *Rolf Rämgård m. fl.*

Upprustning av landsbygdens elnät, m. m.

1983/84:1893 av *Per Stenmarck* och *Ingrid Sundberg*

Stopp för sandsugning utanför Skanör

1983/84:1894 av *Ingrid Sundberg*

Importen av licensbelagda tekovaror

1983/84:1895 av *Tage Sundkvist* och *Larz Johansson*

Anslaget till statens pris- och kartellnämnd

1983/84:1896 av *Sten Svensson m. fl.*

Besparingar inom industridepartementets verksamhetsområde

1983/84:1897 av *Anders Svärd*

Översyn av organisationen för det selektiva industristödet

1983/84:1898 av *Lars Werner m. fl.*

Sveriges internationella beroende i ekonomisk-politiska frågor

1983/84:1899 av *Nils Åsling*

Börsintroduktion av statliga företag

1983/84:1900 av *Nils Åsling* och andre vice talman *Anders Dahlgren*

Kooperationens kapitalförsörjning, m. m. (prop. 1983/84:84)

1983/84:1901 av *Lars Ahlström m. fl.*

Översyn av ledighetslagarna

1983/84:1902 av *Elving Andersson* och *Per-Ola Eriksson*

Ansöknings- och handläggningsförfarandet för smärre ärenden rörande
lokaliseringsstöd

1983/84:1903 av *Ingrid Andersson m. fl.*

Omlokalisering av offentlig verksamhet inom Uppsala län

1983/84:1904 av *Sven Aspling m. fl.*

Sysselsättningspolitiska insatser för Värmland

1983/84:1905 av *Nils Berndtson*

Ett åtgärdsprogram för utveckling och ökad sysselsättning i Östergötland

- 1983/84:1906 av *Anders Björck m. fl.*
Privat arbetsförmedling
- 1983/84:1907 av *Görel Bohlin och Allan Ekström*
Upphävande av personalrepresentanters rösträtt i statliga styrelser
- 1983/84:1908 av *Karl Boo m. fl.*
Regionalpolitiska insatser för Kopparbergs län
- 1983/84:1909 av *Rolf Clarkson m. fl.*
Skadestånden i den arbetsrättsliga lagstiftningen
- 1983/84:1910 av *Bertil Danielsson och Ewy Möller*
Samordning av statliga resurser på länsplanet
- 1983/84:1911 av *Rune Evensson m. fl.*
Sysselsättningsfrämjande åtgärder i vissa kommuner i Älvsborgs län
- 1983/84:1912 av *Bo Finnkvist m. fl.*
Åtgärder för att öka sysselsättningen i Storfors m. m.
- 1983/84:1913 av *Arne Fransson och Börje Hörnlund*
Förfarandet vid utseende av verkställande direktörer i Samhällsföretags
länsstiftelser
- 1983/84:1914 av *Arne Fransson m. fl.*
Åtgärder för att decentralisera den statliga förvaltningen
- 1983/84:1915 av *Ivar Franzén*
Avskaffande av byggarbetsnämnderna
- 1983/84:1916 av *Filip Fridolfsson m. fl.*
Förbud i vissa fall mot blockad av företag
- 1983/84:1917 av *Filip Fridolfsson m. fl.*
Lagstiftning om negativ föreningsrätt
- 1983/84:1918 av *Pär Granstedt m. fl.*
Verkningarna av en förkortad arbetstid
- 1983/84:1919 av *Pär Granstedt m. fl.*
De deltidsarbetandes förmåner
- 1983/84:1920 av *Pär Granstedt m. fl.*
Överförande av huvudansvaret för arbetsmarknadspolitiken till kommu-
nerna
- 1983/84:1921 av *Olle Göransson och Berit Oscarsson*
Lokalisering till Skinnskatteberg av ett industricentrum
- 1983/84:1922 av *Olle Göransson m. fl.*
Regionalpolitiska åtgärder för Bergslagens bruksorter
- 1983/84:1923 av *Lars-Ove Hagberg m. fl.*
Arbetsmarknadsutbildningen

1983/84:1924 av *Ann-Cathrine Haglund* och *Birgitta Rydle*
Remiss av statliga utredningar till kvinnoförbunden

1983/84:1925 av *Agne Hansson* och *Sivert Carlsson*
Ökade regionala utvecklingsinsatser i Kalmar län

1983/84:1926 av *Ingrid Hemmingsson* och *Margareta Gard*
Stödet till kvinnoorganisationernas centrala verksamhet

1983/84:1927 av *Börje Hörnlund* och *Arne Fransson*
Samhällsföretagsgruppens försäljningsverksamhet

1983/84:1928 av *Börje Hörnlund m. fl.*
Ökad sysselsättning i glesbygd

1983/84:1929 av *Egon Jacobsson* och *Bengt Silfverstrand*
Åtgärder för att förbättra arbetsmarknadssituationen i Malmöhus län

1983/84:1930 av *Paul Jansson m. fl.*
Sysselsättningen i Skaraborgs län

1983/84:1931 av *Rune Johansson m. fl.*
Sysselsättningen i Dalsland

1983/84:1932 av *Rune Jonsson m. fl.*
Verksamheten vid Svensk arkivinformation i Ramsele

1983/84:1933 av *Gunnel Jonäng* och *Gunnar Björk* i Gävle
Nya tjänster till arbetsförmedlingarna i Gävleborgs län

1983/84:1934 av *Marianne Karlsson m. fl.*
Förbud mot blockad av enmansföretag

1983/84:1935 av *Ove Karlsson m. fl.*
Inrättande av en allmän semesterfond

1983/84:1936 av *Ove Karlsson m. fl.*
Det regionalpolitiska stödet

1983/84:1937 av *Bengt Kindbom*
SIPU:s regionala organisation

1983/84:1938 av *Björn Körlof* och *Margareta Gard*
Översyn och förenkling av de regionalpolitiska stödformerna

1983/84:1939 av *Bengt Lindqvist*
Översyn av lagen om anställningsskydd

1983/84:1940 av *Bengt Lindqvist*
Förenklade regler för bidrag till arbetstekniska hjälpmedel

1983/84:1941 av *Bengt Lindqvist* och *Margareta Persson*
Handikappades arbetsmarknadssituation

Nr 67

Onsdagen den
25 januari 1984

- 1983/84:1942 av *Maj-Lis Lööv m. fl.*
Ökat antal beredskapsarbeten inom den statliga kontorssektorn
- 1983/84:1943 av *Per-Richard Molén m. fl.*
Den s. k. frikretsen i lagen om anställningsskydd
- 1983/84:1944 av *Mats Olsson m. fl.*
Åtgärder mot arbetslösheten i Blekinge län
- 1983/84:1945 av *Margareta Persson*
Sjukvårdsersättningen till statligt anställda psoriasis sjuka
- 1983/84:1946 av *Sigvard Persson m. fl.*
Översyn av ledighetslagarna
- 1983/84:1947 av *Hans Petersson* i Hallstahammar
Näringspolitiskt utvecklingsprogram för Västmanlands län, m. m.
- 1983/84:1948 av *Per Petersson* och *Barbro Nilsson* i Visby
Regionalpolitiken i Norrbotten
- 1983/84:1949 av *Sonja Rembo* och *Britta Hammarbacken*
Obligatoriska försäkringar inom ramen för facklig verksamhet
- 1983/84:1950 av *Rolf Rämgård m. fl.*
Statsbidragen till kommunala industrihus
- 1983/84:1951 av *Bengt-Ola Rytta m. fl.*
Semesterersättning till arbetslös
- 1983/84:1952 av *Bengt-Ola Rytta m. fl.*
Basprogram för arbetsmarknadspolitiska åtgärder
- 1983/84:1953 av *Marianne Stålberg m. fl.*
Den s. k. Jämtlandsmodellen för regionalpolitiken
- 1983/84:1954 av *Marianne Stålberg m. fl.*
Det regionalpolitiska stödet till Jämtland
- 1983/84:1955 av *Olle Svensson m. fl.*
Sysselsättningen i Södermanlands län
- 1983/84:1956 av *Sten Svensson m. fl.*
Den fackliga vctorätten vid entreprenader
- 1983/84:1957 av *Lars Werner m. fl.*
Äldrestödet till tekoindustrin
- 1983/84:1958 av *Lars Werner m. fl.*
Demokratiska rättigheter i arbetslivet
- 1983/84:1959 av *Lars Werner m. fl.*
De utslagnas situation

1983/84:1960 av *Margareta Winberg* och *Nils-Olof Gustafsson*
Viss utbildning som regionalpolitiskt stöd

1983/84:1961 av *Bengt Wittbom*
Arbetslöshetsunderstödet vid frivillig arbetslöshet

1983/84:1962 av *Bengt Wittbom* och *Ann-Cathrine Haglund*
Bergslagens framtida utveckling

1983/84:1963 av *Allan Åkerlind m. fl.*
Handläggningen av mål om enskilds förhållande i arbetslivet

1983/84:1964 av *Allan Åkerlind m. fl.*
Löneavdraget för fackliga avgifter

1983/84:1965 av *Allan Åkerlind m. fl.*
Privat arbetsförmedling

1983/84:1966 av *Nils Åsling*.
Den s. k. Jämtlandsmodellen för regionalpolitiken

1983/84:1967 av *Monica Andersson m. fl.*
Skärpning av bostadsanvisningslagen

1983/84:1968 av *Lilly Bergander*
Hemkonsulentorganisationen

1983/84:1969 av *Lilly Bergander m. fl.*
Rekryteringen till skatteförvaltningen

1983/84:1970 av *Gunnar Björk* i Gävle och *Gunnel Jonäng*
Resursfördelningen till länsstyrelserna

1983/84:1971 av *Ulla-Britt Carlsson* och *Helge Hagberg*
Åtgärder mot exekutiva försäljningar av småhus

1983/84:1972 av *Rolf Dahlberg m. fl.*
Ändrade former för finansiering av bostadslån m. m. (prop. 1983/84:90)

1983/84:1973 av *Rolf Dahlberg m. fl.*
Räntebidragen

1983/84:1974 av *Rolf Dahlberg m. fl.*
Anslaget till länsbostadsnämnderna

1983/84:1975 av *Rolf Dahlberg m. fl.*
Anslaget till bostadsstyrelsen

1983/84:1976 av *Rolf Dahlberg m. fl.*
Energisparstödet

1983/84:1977 av *Rolf Dahlberg m. fl.*
Byggnadsforskning, m. m.

Nr 67

Onsdagen den
25 januari 1984

Nr 67

Onsdagen den
25 januari 1984

1983/84:1978 av *Rolf Dahlberg m. fl.*

Lånen till bostadsbyggande

1983/84:1979 av *Rolf Dahlberg m. fl.*

Åtgärder för bostadsområden med stor andel outhyrda lägenheter

1983/84:1980 av *Rolf Dahlberg m. fl.*

Besparingar på anslaget till länsstyrelserna m. m.

1983/84:1981 av *Rolf Dahlberg m. fl.*

Avveckling av stödet till förbättring av boendemiljön

1983/84:1982 av *Rolf Dahlberg m. fl.*

Avveckling av stödet till allmänna samlingslokaler

1983/84:1983 av *Kerstin Ekman och Kjell Johansson*

Ändring av lagen om påföljder och ingripanden vid olovligt byggande m. m.

1983/84:1984 av *Karin Flodström m. fl.*

Bidrag m. m. till allergiker för inköp av inventarier

1983/84:1985 av *Pär Granstedt m. fl.*

Direktverkande elvärme

1983/84:1986 av *Stina Gustavsson m. fl.*

Hemkonsulentorganisationen

1983/84:1987 av *Ingrid Hemmingsson och Ann-Cathrine Haglund*

Hemkonsulentorganisationen

1983/84:1988 av *Per Olof Håkansson*

Brandskyddsregler för lös egendom i bostäder

1983/84:1989 av *Paul Jansson m. fl.*

Byggnadsvård

1983/84:1990 av *Kersti Johansson m. fl.*

Hemkonsulentorganisationen

1983/84:1991 av *Larz Johansson m. fl.*

Den föreslagna redueringen av antalet kronofogdedistrikt

1983/84:1992 av *Stig Josefson m. fl.*

Den föreslagna redueringen av antalet kronofogdedistrikt

1983/84:1993 av *Göthe Knutson*

Viss ändring i reglerna om bostadsbidrag

1983/84:1994 av *Bengt Lindqvist*

Anpassning av befintlig bebyggelse till orienteringshandikappade

1983/84:1995 av *Sven Eric Lorentzon och Rolf Dahlberg*

Byggnadslagens bestämmelser om hushållning med träfiberråvara

1983/84:1996 av *Lars-Erik Lövdén* och *Kurt Ove Johansson*

Ändringar i lagen om förvärv av hyresfastighet m. m.

1983/84:1997 av *Kjell Mattsson m. fl.*

Det kommunala vetot

1983/84:1998 av *Kjell Mattsson m. fl.*

Vissa ändringar i byggnadslagen

1983/84:1999 av *Kjell Mattsson m. fl.*

Åtgärder på det bostadspolitiska området

1983/84:2000 av *Elvy Nilsson*

Hemkonsulentorganisationen

1983/84:2001 av *Wivi-Anne Radesjö m. fl.*

Miljöförbättringslån för byggande av kolonistugor

1983/84:2002 av *Birger Rosqvist*

Den föreslagna reduceringen av antalet kronofogdedistrikt

1983/84:2003 av *Mona Sahlin*

Miljöförbättringarna i bostadsområden

1983/84:2004 av *Mona Sahlin*

Användningen av värmepumpar

1983/84:2005 av *Mona Saint Cyr*

Bättre förvaringsutrymmen i bostadslägenheter

1983/84:2006 av *Margit Sandéhn*

Utbildning inom energiområdet

1983/84:2007 av *Nils Svensson m. fl.*

Avgiftsbeläggning av förköps- och tillståndsärenden

1983/84:2008 av *Lars Ulander* och *Lars-Erik Lövdén*

Ändrade former för finansiering av bostadslån m. m. (prop. 1983/84:90)

1983/84:2009 av *Lars Werner m. fl.*

Nya boendeformer m. m.

1983/84:2010 av *Lars Werner m. fl.*

Ökat byggande och lägre boendekostnader

1983/84:2011 av *Lars Werner m. fl.*

Hemkonsulentorganisationen

1983/84:2012 av *Lars Werner m. fl.*

Bidragen till förbättring av boendemiljön

1983/84:2013 av *Jan-Eric Virgin*

Äganderättens ställning i markpolitiken

Nr 67

Onsdagen den
25 januari 1984

- 1983/84:2014 av *Anna Wohlin-Andersson*
Vidgad rätt till bostadsbidrag
- 1983/84:2015 av *Allan Åkerlind*
Kallelse till lantmäteriförrättning m. m.
- 1983/84:2016 av *Ulf Adelson m. fl.*
Utbildningspolitiken
- 1983/84:2017 av *Ulf Adelson m. fl.*
Översyn av studiefinansieringen
- 1983/84:2018 av *Karl Björzén och Anders Andersson*
Åtgärder mot miljöförstöring
- 1983/84:2019 av *Karl Björzén och Anders Andersson*
Energibeskattningen
- 1983/84:2020 av *Ingrid Hemmingsson m. fl.*
Jord- och skogsbruket i Norrland
- 1983/84:2021 av *Ingrid Hemmingsson m. fl.*
Skogsbeskattningen
- 1983/84:2022 av *Karl Björzén och Anders Andersson*
Ändring av bestämmelserna om frihamnar
- 1983/84:2023 av *Karl Björzén och Anders Andersson*
Viss prioritering av SJ:s investeringar
- 1983/84:2024 av *Anita Johansson m. fl.*
Regionalpolitiska åtgärder i Stockholms län, m. m.
- 1983/84:2025 av *Anita Johansson m. fl.*
Ökad nybyggnation för högskoleverksamheten inom Stockholmsregionen
- 1983/84:2026 av *Mats Olsson m. fl.*
Sysselsättningspolitiska åtgärder i Blekinge
- 1983/84:2027 av *Mats Olsson m. fl.*
Försvarsmaktens fredsorganisation i Blekinge
- 1983/84:2028 av *Mats Olsson m. fl.*
Lokalisering till Blekinge av högre utbildning i datateknik
- 1983/84:2029 av *Alf Wennerfors m. fl.*
Arbetsmarknadslagstiftningen
- 1983/84:2030 av *Alf Wennerfors m. fl.*
Negativ föreningsrätt m. m.
- 1983/84:2031 av *Ulf Adelson m. fl.*
Den ekonomiska politiken

1983/84:2032 av *Ulf Adelson m. fl.*
Skattepolitiken

1983/84:2033 av *Arne Fransson m. fl.*
Äldrestödet till tekoindustrin

1983/84:2034 av *Arne Fransson m. fl.*
Ursprungsmärkningen av tekovaror

1983/84:2035 av *Rolf Dahlberg m. fl.*
Bostadspolitiken

1983/84:2036 av *Rolf Dahlberg m. fl.*
Nytt beskattningssystem vid försäljning av bostadsrätter

1983/84:2037 av *Gunnel Jonäng och Gunnar Björk* i Gävle
Regionalpolitiska åtgärder i Gävleborgs län

1983/84:2038 av *Gunnel Jonäng och Gunnar Björk* i Gävle
Jordbruksproduktionen i Gävleborgs län, m. m.

1983/84:2039 av *Gunnel Jonäng och Gunnar Björk* i Gävle
Lokalisering av ett centrum för fastbränsleteknik till Ljusdals-Hudiksvallsre-
gionen

1983/84:2040 av *Bertil Jonasson m. fl.*
Syssestäningsfrämjande åtgärder i Värmland

1983/84:2041 av *Bertil Jonasson m. fl.*
Ökad turism i Värmland

1983/84:2042 av *Bertil Jonasson m. fl.*
Utbildning och forskning på elektronik- och dataområdet vid högskolan i
Karlstad

1983/84:2043 av *Bertil Jonasson m. fl.*
Länsvägarna i Värmland

1983/84:2044 av *Bertil Jonasson m. fl.*
Regionalpolitiskt stöd till Värmland

1983/84:2045 av *Karin Andersson m. fl.*
Jämställdheten mellan kvinnor och män

1983/84:2046 av *Karin Andersson m. fl.*
Sjukförsäkringen för deltidsarbetande

1983/84:2047 av *Karin Andersson m. fl.*
Jämställdhetsfrågorna i utbildningen

1983/84:2048 av *Karin Andersson m. fl.*
Kvinnosyssestänningen i glesbygd

1983/84:2049 av *Karin Andersson m. fl.*
Åtgärder för att stimulera kvinnor till privat företagsamhet

- 1983/84:2050 av *Karin Andersson m. fl.*
Jämställdhet i plan- och bygglagstiftningen
- 1983/84:2051 av *Kjell Nilsson m. fl.*
Datapolitiken
- 1983/84:2052 av *Kjell Nilsson m. fl.*
Försäljning av svenska dataprogram, m. m.
- 1983/84:2053 av *Kjell Nilsson m. fl.*
Plan för utbildning i datateknik
- 1983/84:2054 av *Lars Werner m. fl.*
En förbättrad barnomsorg
- 1983/84:2055 av *Lars Werner m. fl.*
Samordnad utbildning för förskollärare och fritidspedagoger
- 1983/84:2056 av *Lars Werner m. fl.*
Förskollärarytbildningen
- 1983/84:2057 av *Lars Werner m. fl.*
Behörighetsregler för personal inom barnomsorgen
- 1983/84:2058 av *Lars Werner m. fl.*
Nedrustningsåtgärder
- 1983/84:2059 av *Lars Werner m. fl.*
Exportförbud för kärnkraftsteknologi och utbränt kärnbränsle
- 1983/84:2060 av *Lars Werner m. fl.*
Handikappads rätt till arbete
- 1983/84:2061 av *Lars Werner m. fl.*
Användning av socialförsäkringsmedel till rehabilitering
- 1983/84:2062 av *Lars Werner m. fl.*
Översyn av arbetsmiljölagen
- 1983/84:2063 av *Eva Hjelmström m. fl.*
Ökad mediaundervisning
- 1983/84:2064 av *Eva Hjelmström m. fl.*
Ökat anslag till filmstöd
- 1983/84:2065 av *Lars Werner m. fl.*
Den föreslagna reduceringen av antalet kronofogdedistrikt m. m.
- 1983/84:2066 av *Lars Werner m. fl.*
Åtgärder mot skatteflykt och skattefusk
- 1983/84:2067 av *Lars Werner m. fl.*
Åtgärder mot ekonomisk brottslighet

1983/84:2068 av *Thorbjörn Fälldin m. fl.*

Kravet på byggnadslov m. m.

1983/84:2069 av *Thorbjörn Fälldin m. fl.*

Ökat skydd för den personliga integriteten

1983/84:2070 av *Thorbjörn Fälldin m. fl.*

Byggnadsstyrelsens uppgifter

1983/84:2071 av *Thorbjörn Fälldin m. fl.*

Avbyråkratisering av arbetarskyddet

1983/84:2072 av *Thorbjörn Fälldin m. fl.*

Bostadspolitiska reformer

1983/84:2073 av *Thorbjörn Fälldin m. fl.*

Skattestimulerat bostadssparande

1983/84:2074 av *Linnea Hörlén och Ulla Tillander*

En utredning om kulturarbetarnas situation

1983/84:2075 av *Linnea Hörlén och Ulla Tillander*

Beskattningen av kulturarbetare

1983/84:2076 av *Jan-Erik Wikström m. fl.*

Äldreomsorgens inriktning

1983/84:2077 av *Jan-Erik Wikström m. fl.*

Statsbidragen för de äldres boende

1983/84:2078 av *Jan-Erik Wikström m. fl.*

Familjepolitiken

1983/84:2079 av *Jan-Erik Wikström m. fl.*

Beskattningen av barnfamiljer, m. m.

1983/84:2080 av *Jan-Erik Wikström m. fl.*

Höjning av det förlängda barnbidraget m. m.

1983/84:2081 av *Jan-Erik Wikström m. fl.*

Minskade livsmedelssubventioner

1983/84:2082 av *Nils Åsling* och andre vice talman *Anders Dahlgren*

Domänverkets verksamhet

1983/84:2083 av *Nils Åsling* och andre vice talman *Anders Dahlgren*

Arronderingsförbättringar för jord- och skogsbruk

1983/84:2084 av *Börje Stensson m. fl.*

Exporten av livsmedelsprodukter

1983/84:2085 av *Karin Andersson m. fl.*

Ersättning till kommunerna för hjälp till utländska medborgare

- 1983/84:2086 av *Ove Karlsson m. fl.*
Anpassning av skattesystemet till den nordiska arbetsmarknaden
- 1983/84:2087 av *Ove Karlsson m. fl.*
Anpassning av socialförsäkringssystemet till den nordiska arbetsmarknaden
- 1983/84:2088 av *Jan-Erik Wikström m. fl.*
Den ekonomiska politiken
- 1983/84:2089 av *Jan-Erik Wikström m. fl.*
Skatteavdrag för arbetsgivares avgifter till intresseföreningar
- 1983/84:2090 av *Jan-Erik Wikström m. fl.*
Förlängning av preskriptionstiden för bidragsförskott
- 1983/84:2091 av *Jan-Erik Wikström m. fl.*
Besparingar inom socialförsäkringssystemet
- 1983/84:2092 av *Jan-Erik Wikström m. fl.*
Statsbidragen till arbetslöshetskassorna
- 1983/84:2093 av *Per-Olof Strindberg m. fl.*
Sammanslagning av statens pris- och kartellnämnd med konsumentverket
- 1983/84:2094 av *Per-Olof Strindberg m. fl.*
Konsumentpolitiken
- 1983/84:2095 av *Arne Andersson i Ljung m. fl.*
Skogsvårdsavgiften
- 1983/84:2096 av *Arne Andersson i Ljung m. fl.*
Inflytandet över användningen av skogsvårdsavgiften
- 1983/84:2097 av *Per Unckel m. fl.*
Vissa besparingar inom utbildningsdepartementets verksamhetsområde
- 1983/84:2098 av *Per Unckel m. fl.*
Studiestödet
- 1983/84:2099 av *Per Unckel m. fl.*
Huvudmannaskapet för arbetsmarknadsutbildningen
- 1983/84:2100 av *Jan-Erik Wikström m. fl.*
Alkoholpolitiken
- 1983/84:2101 av *Jan-Erik Wikström m. fl.*
Straffsanktionerna mot langning, m. m.
- 1983/84:2102 av *Jan-Erik Wikström m. fl.*
Informationen i alkoholfrågor
- 1983/84:2103 av *Jan-Erik Wikström m. fl.*
Samerna och rennäringen

1983/84:2104 av *Jan-Erik Wikström m. fl.*
Samernas rättsliga ställning m. m.

1983/84:2105 av *Lars Werner m. fl.*
Ökat antal dagstidningar på punktskrift

1983/84:2106 av *Lars Werner m. fl.*
Politisk information till synskadade

1983/84:2107 av *Thorbjörn Fälldin m. fl.*
Jordbrukspolitiken

1983/84:2108 av *Thorbjörn Fälldin m. fl.*
Lantbrukskooperationen

1983/84:2109 av *Thorbjörn Fälldin m. fl.*
Höjning av barnbidraget, m. m.

1983/84:2110 av *Thorbjörn Fälldin m. fl.*
Förstärkning av föräldraförsäkringen, m. m.

1983/84:2111 av *Rune Rydén och Lennart Blom*
Vissa datafrågor

1983/84:2112 av *Rune Rydén och Lennart Blom*
Handläggningen av datapolitiska frågor inom riksdagen, m. m.

1983/84:2113 av *Jan-Erik Wikström m. fl.*
Liberal bostadspolitik

1983/84:2114 av *Jan-Erik Wikström m. fl.*
Fastighetsskatten

1983/84:2115 av *Jan-Erik Wikström m. fl.*
Ågarlägenheter m. m.

1983/84:2116 av *Per Stenmarck m. fl.*
Öresundsförbindelserna m. m.

1983/84:2117 av *Per Stenmarck m. fl.*
Rätten till bilresceavdrag, m. m.

1983/84:2118 av *Per Stenmarck m. fl.*
Lärlingsplatserna i Malmöhus län

1983/84:2119 av *Per Stenmarck m. fl.*
Livsmedelsproduktionen i Malmöhus län m. m.

1983/84:2120 av *Per Stenmarck m. fl.*
Utveckling av näringslivet i Malmöhus län, m. m.

1983/84:2121 av *Per Stenmarck m. fl.*
Planeringen för Malmöregionen

1983/84:2122 av *Ingemar Eliasson* och *Jan-Erik Wikström*
Stödet till ideella organisationer, m. m.

1983/84:2123 av *Ingemar Eliasson* och *Jan-Erik Wikström*
Ideella insatser i offentlig verksamhet

1983/84:2124 av *Arne Andersson* i Ljung
Fasadbelysning av riksbyggnaderna

1983/84:2125 av *Anders Björck m. fl.*
Förbud mot kollektivanslutning till politiskt parti

1983/84:2126 av *Ingemar Eliasson*
Barnfilmscensuren

1983/84:2127 av *Margit Gennser*
Regeringsformens bestämmelser om krig och krigsfara

1983/84:2128 av *Agne Hansson* och *Sivert Carlsson*
En samordnad samhällsinformation

1983/84:2129 av *Olof Johansson* och *Karin Andersson*
Försök med kommunal demokratisk förnyelse i Stockholm, m. m.

1983/84:2130 av *Stig Josefson*
Extra distributionsstöd till dagstidningar

1983/84:2131 av *Inger Josefsson* och *Lennart Brunander*
Förhandsgranskning av videogram

1983/84:2132 av *Wiggo Komstedt*
Menlösa barns dag m. m.

1983/84:2133 av *Wiggo Komstedt m. fl.*
Möjlighet att förbjuda databehandling av vissa uppgifter i sjukjournaler
m. m.

1983/84:2134 av *Bo Lundgren*
Omröstningsreglerna i länsstyrelsernas styrelser m. m.

1983/84:2135 av *Kjell Mattsson m. fl.*
Minskad detaljstyrning och bättre normgivning

1983/84:2136 av *Björn Molin* och *Kenth Skårvik*
Myndigheters användning av personregister

1983/84:2137 av *Tore Nilsson*
Lagstiftning mot samvetsförtryck

1983/84:2138 av *Sten Svensson m. fl.*
Minskad lagstiftning och annan reglering

1983/84:2139 av *Per Unckel*
Massmediafrågor

1983/84:2140 av *Alf Wennerfors*

Ändring av innertaket i riksdagshusets entréhall

1983/84:2141 av *Rolf Andersson* och *Rolf Rämgård*

Förenklad inbetalning av arbetsgivaravgifter och moms

1983/84:2142 av *Arne Fransson m. fl.*

Översyn av upphandlingskungörelsen

1983/84:2143 av *Ivar Franzén*

Ett generellt statsbidrag till kommunerna

1983/84:2144 av *Gunnel Jonäng* och *Gunnar Björk* i Gävle

Ökat regionalpolitiskt stöd genom ändrade bestämmelser om upphandling

1983/84:2145 av *Karin Ahrlund*

Beskattningen av barnpension

1983/84:2146 av *Gunnar Björk* i Gävle och *Gunnel Jonäng*

Mervärdeskatten för hemslöjdare m. fl.

1983/84:2147 av *Gunnar Björk* i Gävle m. fl.

Beskattningen av traktamente i enskild tjänst

1983/84:2148 av *Lennart Brunander m. fl.*

Läskedrycksbeskattningen av smaksatt mjölk m. m.

1983/84:2149 av *Anita Bråkenhielm* och *Ivar Virgin*

En generaldispens på skatteområdet

1983/84:2150 av *Kerstin Ekman*

Stationering vid Gotland av ett utsjöbevakningsfartyg

1983/84:2151 av tredje vice talman *Karl Erik Eriksson* och *Kenth Skårvik*

Diabetikers samt mag- och tarmsjukas merkostnader

1983/84:2152 av *Hans Göran Franck m. fl.*

Befrielse från arvsskatt för svenska Amnestyfonden m. m.

1983/84:2153 av *Margareta Gard* och *Erik Olsson*

Beskattningen av intäkter från kottplockning

1983/84:2154 av *Ann-Cathrine Haglund*

Utjämning av vinster och förluster vid fastighetsförvaltning

1983/84:2155 av *Ingemar Hallenius* och *Rolf Rämgård*

Kapitalbeskattningen av familjeföretag

1983/84:2156 av *Jan Hyttring*

Skattelättnader för psoriasisjuka

1983/84:2157 av *Jan Hyttring m. fl.*

Befrielse från moms för vissa turistbroschyror

- 1983/84:2158 av *Siri Häggmark*
Den skattefria försäljningen av parfym och kosmetika
- 1983/84:2159 av *Anders Högmark* och *Birgitta Källman*
Beskattningen av ideella föreningars insamling av returpapper
- 1983/84:2160 av *Elver Jonsson* och *Olle Grahn*
Åtgärder mot snabbvinsatser
- 1983/84:2161 av *Stig Josefson m. fl.*
Tullen på vissa trädgårdsprodukter
- 1983/84:2162 av *Stig Josefson m. fl.*
Beräkningen av underlag för tilläggsbelopp vid inkomsttaxeringen
- 1983/84:2163 av *Wiggo Komstedt*
Fastställelse av fordons- och kilometerskatt
- 1983/84:2164 av *Birgitta Källman m. fl.*
Skatten på flygbensin
- 1983/84:2165 av *Bo Lundgren*
Rätten till avdrag vid inkomstbeskattningen för bilresa till och från arbetet
- 1983/84:2166 av *Bo Lundgren* och *Karin Ahrlund*
Beskattningen av vin
- 1983/84:2167 av *Sven-Erik Nordin* och *Martin Olsson*
Rätt till avdrag vid inkomstbeskattningen för reparationer på schablon-
taxerade villor
- 1983/84:2168 av *Martin Olsson* och *Ulla Ekelund*
Beskattningen av barnfamiljer
- 1983/84:2169 av *Sigvard Persson* och *Stig Josefson*
Slopande av beskattning i annan kommun än hemortskommunen
- 1983/84:2170 av *Rune Rydén*
Förbättrad kontroll av export
- 1983/84:2171 av *Arne Svensson* och *Ingvar Eriksson*
Avsättningen till skogskonto
- 1983/84:2172 av *Knut Wachtmeister m. fl.*
Ökad rättssäkerhet inom skattelågstiftningen
- 1983/84:2173 av *Per Westerberg*
Ändring av skatteflyktslagen
- 1983/84:2174 av *Jan-Eric Virgin* och *Bo Arvidson*
Beskattningen av bostadsförmån i jordbruk
- 1983/84:2175 av *Claes Elmstedt* och *Ralf Lindström*
Nytt polishus i Karlskrona

1983/84:2176 av *Göran Ericsson*

Polisens organisation, m. m. (prop. 1983/84:89)

1983/84:2177 av *Ann-Cathrine Haglund* och *Anders Svärd*

Rehabilitering av personer som dömts för våldtäkt m. m.

1983/84:2178 av *Marie-Ann Johansson m. fl.*

Polisens spaningsregister

1983/84:2179 av *Elver Jonsson* och *Kenth Skårvik*

Promillegränser vid trafiknykterhetsbrott, m. m.

1983/84:2180 av *Gunnel Liljegren*

Ersättningen till vittnen

1983/84:2181 av *Ulf Lönnqvist m. fl.*

Polisdistriktsindelningen i Stockholms län, m. m.

1983/84:2182 av *Kerstin Nilsson m. fl.*

Dagarvodena till nämndemän

1983/84:2183 av *Hans Nyhage*

En ny kriminalvårdsanstalt i Vänersborg

1983/84:2184 av *Stig Olsson m. fl.*

Skärpt påföljd för ocker

1983/84:2185 av *Rune Rydén m. fl.*

Förslaget om rätt för rikspolisstyrelsen att bedriva viss uppdragsverksamhet

1983/84:2186 av förste vice talman *Ingegerd Troedsson* och *Knut Wachtmeister*

Rätt till ersättning i vissa fall i taxeringsprocesser

1983/84:2187 av *Alf Wennerfors*

Åtgärder mot störande gatumusik

1983/84:2188 av *Sivert Carlsson m. fl.*

Översyn av lagstiftningen om utlännings rätt att förvärva fast egendom

1983/84:2189 av *Kurt Ove Johansson* och *Lars-Erik Lövdén*

Riktlinjer för prisinformation

1983/84:2190 av *Gullan Lindblad m. fl.*

Ramlagstiftning om ideella föreningar

1983/84:2191 av *Oskar Lindkvist* och *Per Olof Håkansson*

Utseende av konkursförvaltare

1983/84:2192 av *Barbro Nilsson* i Örnköldsvik *m. fl.*

Åtgärder mot elektroniska spel med våldsinslag

1983/84:2193 av *Martin Olsson*

Lokalisering till Sundsvall av den planerade registermyndigheten för företagsinteckningar

- 1983/84:2194 av *Rune Rydén*
Avrundning till helt kronotal i enskilda mål vid domstol
- 1983/84:2195 av *Arne Svensson*
Skadestånd till statlig myndighet
- 1983/84:2196 av *Hans Göran Franck m. fl.*
Utvecklingsbiståndet
- 1983/84:2197 av *Anders Högmark och Bertil Danielsson*
Spannmål som bundet bistånd
- 1983/84:2198 av *Gunnel Jonäng*
Familjesituationen vid offentlig utlandstjänstgöring
- 1983/84:2199 av *Marianne Karlsson*
Tillskott till u-landsbiståndet genom avgift på Systembolagets plastpåsar
- 1983/84:2200 av *Lennart Pettersson m. fl.*
Stöd till kooperativt biståndsarbete
- 1983/84:2201 av *Karin Söder och Jan-Erik Wikström*
Kyrkornas världsråds program för fred, nedrustning och mänskliga rättigheter
- 1983/84:2202 av *Lars Werner m. fl.*
Skärpt Sydafrikapolitik
- 1983/84:2203 av *Lars Werner m. fl.*
Kampucheafrågan m. m.
- 1983/84:2204 av *Lars Werner m. fl.*
Säkerhetspolitiken
- 1983/84:2205 av *Jan-Erik Wikström m. fl.*
Fred, frihet och rättvisa
- 1983/84:2206 av *Kerstin Ekman och Karin Ahrland*
Civila kunskaper som grund för uttagning till värnpliktsutbildning
- 1983/84:2207 av *Kerstin Ekman och Kenth Skårvik*
Grundutbildningen vid KA 4
- 1983/84:2208 av *Ivar Franzén*
Ändring av bestämmelserna om beredskapslagring av olja
- 1983/84:2209 av *Thorbjörn Fälldin m. fl.*
Säkerhets- och försvarspolitiken
- 1983/84:2210 av *Eric Hägelmark m. fl.*
Direktrekrytering av värnpliktiga till civilförsvaret
- 1983/84:2211 av *Sten Sture Paterson och Göthe Knutson*
Åtgärder mot psykologisk krigföring

1983/84:2212 av *Yvonne Sandberg-Fries* och *Ralf Lindström*
Skjutplatsen vid Torshamns udde

1983/84:2213 av *Tage Sundkvist* och *Larz Johansson*
Arméflygskolans förläggning

1983/84:2214 av *Olle Svensson m. fl.*
Samordning av fortifikationsförvaltningen och byggnadsstyrelsen

1983/84:2215 av *Bengt Wiklund m. fl.*
Stationering till Härnösand av en marinhelikopter

1983/84:2216 av *Jan-Erik Wikström m. fl.*
Försvarspolitik

1983/84:2217 av *Ivar Virgin*
Ersättningsreglerna vid repetitionstjänstgöring

1983/84:2218 av *Rune Backlund*
Egenföretagares karenstid vid sjukdom

1983/84:2219 av *Lennart Bladh*
Studiestödet för handikappade elever i det allmänna skolväsendet

1983/84:2220 av *Görel Bohlin* och *Margareta Gard*
Sjukpenningen vid utlandsvistelse

1983/84:2221 av *Gunhild Bolander*
Vårdbidraget till förälder med handikappat barn

1983/84:2222 av *Nils Carlshamre m. fl.*
Besparingar inom socialförsäkringsområdet

1983/84:2223 av *Nils Carlshamre m. fl.*
Alternativ vad gäller vård och social service

1983/84:2224 av *Nils Carlshamre m. fl.*
Pensionstillskott vid undantagande från ATP

1983/84:2225 av *Kerstin Ekman*
Ändring av sjukpenningklass

1983/84:2226 av *Margareta Gard* och *Siri Häggmark*
Förlängd samordningstid inom arbetsskadeförsäkringen

1983/84:2227 av *Rune Gustavsson m. fl.*
Privata vårdgivare inom hälso- och sjukvården

1983/84:2228 av *Ann-Cathrine Haglund m. fl.*
Vårdbidrag för barn med diabetes

1983/84:2229 av *Agne Hansson* och *Sivert Carlsson*
Lägre sjukförsäkringsavgifter för småföretagare

- 1983/84:2230 av *Jan Hyttring*
Högekostnadsskyddet för läkemedel m. m.
- 1983/84:2231 av *Bengt Kronblad*
Besvärsträtt beträffande prisnedsättning på läkemedel
- 1983/84:2232 av *Sven Munke*
Deltidsarbetandes rätt till föräldrapenning
- 1983/84:2233 av *Sten Sture Paterson*
Bedömningen av vårdbidragsärenden rörande diabetessjuka barn
- 1983/84:2234 av *John Andersson m. fl.*
Fördelningen av läkarresurserna
- 1983/84:2235 av *Rune Backlund och Ulla Tillander*
Statsbidrag till fritidshem för utvecklingsstörda
- 1983/84:2236 av *Anita Bråkenhielm*
Vidareutbildningen av läkare
- 1983/84:2237 av *Nils Carlshamre m. fl.*
Äldreomsorgen
- 1983/84:2238 av *Nils Carlshamre m. fl.*
Vården i livets slutskede
- 1983/84:2239 av *Nils Carlshamre m. fl.*
Statsbidragen till viss kommunal verksamhet
- 1983/84:2240 av *Nils Carlshamre m. fl.*
Besparingar inom socialdepartementets verksamhetsområde
- 1983/84:2241 av *Ingvar Eriksson m. fl.*
Den medicinsk-tekniska säkerheten inom sjukvården
- 1983/84:2242 av *Margareta Gard och Gullan Lindblad*
Stödet till de politiska ungdomsorganisationerna
- 1983/84:2243 av *Britta Hammarbacken och Anders Svärd*
Länsdelssjukhusen och läkarutbildningen
- 1983/84:2244 av *Agne Hansson*
Den rättspsykiatriska vården m. m.
- 1983/84:2245 av *Agne Hansson m. fl.*
Förebyggande arbete mot alkohol- och narkotikamissbruk bland ungdom
- 1983/84:2246 av *Jan Hyttring m. fl.*
Ökad blodgivning
- 1983/84:2247 av *Linnea Hörlén*
Tillgången till vårdare för handikappade elever

- 1983/84:2248 av *Karin Israelsson* och *Elis Andersson*
Reglerna för utbetalning av barnbidrag till utlandssvenskar
- 1983/84:2249 av *Karin Israelsson* och *Kersti Johansson*
Öppenvården inom psykiatri
- 1983/84:2250 av *Kersti Johansson m. fl.*
Läkarförsörjningen till öppen decentraliserad psykiatrisk vård
- 1983/84:2251 av *Olof Johansson*
Rätten för kommun att ge bidrag till skolning i politisk demokrati
- 1983/84:2252 av *Gunnel Jonäng*
Den tekniska apparaturen inom sjukvården
- 1983/84:2253 av *Gunnel Jonäng*
Statligt bidrag till Stenbackahemmets verksamhet
- 1983/84:2254 av *Marianne Karlsson*
Socialstyrelsens information till föräldrar
- 1983/84:2255 av *Kerstin Nilsson*
Ändrad benämning på vårdcentraler
- 1983/84:2256 av *Martin Olsson*
Vården av narkotikamissbrukare
- 1983/84:2257 av *Martin Olsson* och *Kersti Johansson*
Informationen om tobakens skadeverkningar
- 1983/84:2258 av *Rune Rydén* och *Bo Arvidson*
Avveckling av nämnden för undervisningssjukhusens utbyggnad
- 1983/84:2259 av *Christer Skoog m. fl.*
Statlig ersättning för hjälp till adoption av utländska barn
- 1983/84:2260 av *Kenth Skårvik* och *Ingemar Eliasson*
Statligt stöd till föreningen Familjehemmens riksförbund
- 1983/84:2261 av *Kenth Skårvik* och tredje vice talman *Karl Erik Eriksson*
Vidareutbildning av läkare i glaskroppskirurgi
- 1983/84:2262 av *Maj Britt Theorin m. fl.*
Inrättande av ett centralt kostråd
- 1983/84:2263 av *Rune Ångström*
Behovet av god kostrådgivning
- 1983/84:2264 av *Gunilla André m. fl.*
Riksradios distriktsorganisation
- 1983/84:2265 av *Rune Backlund*
Byggande av en TV 2-sändare i Jönköping

- 1983/84:2266 av *Karl Boo m. fl.*
Utvärdering av kulturpolitiken
- 1983/84:2267 av *Karl Boo m. fl.*
Statens insatser för folkrörelserna
- 1983/84:2268 av *Karl Boo m. fl.*
Kulturpolitiken
- 1983/84:2269 av *Sivert Carlsson*
Bevarande av ortnamn
- 1983/84:2270 av *Ingemar Eliasson*
Verksamheten vid Svensk arkivinformation i Ramsele
- 1983/84:2271 av *Stina Gustavsson och Martin Olsson*
Stöd till centerrörelsens arkiv
- 1983/84:2272 av *Kerstin Göthberg och Sivert Carlsson*
Bidraget till vissa centrumbildningar på kulturområdet
- 1983/84:2273 av *Birger Hagård och Tore Nilsson*
Överförande av vissa kyrkobyggnader till romersk-katolska kyrkan
- 1983/84:2274 av *Marie-Ann Johansson m. fl.*
Stödet till regional kulturverksamhet
- 1983/84:2275 av *Inger Josefsson*
Bevarande av postadresser
- 1983/84:2276 av *Marianne Karlsson*
Ett cirkusmuseum
- 1983/84:2277 av *Marianne Karlsson*
Seriösa teaterföreställningar för barn och ungdom, m. m.
- 1983/84:2278 av *Sven-Erik Nordin m. fl.*
Sveriges Radios framtida inriktning m. m.
- 1983/84:2279 av *Börje Stensson*
Ett invandramuseum i Norrköping
- 1983/84:2280 av *Olle Svensson m. fl.*
Den regionala TV-organisationen i Södermanlands län
- 1983/84:2281 av *Erkki Tammenoksa*
Inkomstgarantier åt bl. a. huvudlärare vid konstfackskolan
- 1983/84:2282 av *Jörgen Ullenhag*
Statsbidragen till studentförbund
- 1983/84:2283 av *Hans Wachtmeister*
Bevarande av ortnamn

1983/84:2284 av *Lars Werner m. fl.*

Ökade anslag till talböcker och videogram för döva

1983/84:2285 av *Jan-Eric Virgin m. fl.*

Kasinon i Sverige

1983/84:2286 av *Rune Ångström*

Ökad turism i övre Norrland

1983/84:2287 av *Lars Ahlström*

Reglerna för intagning till högre specialkurser i gymnasieskolan

1983/84:2288 av *Karin Ahrland*

Fri undervisning i teckenspråk för föräldrar till hörselhandikappade barn

1983/84:2289 av *Lars Andersson*

En gemensam grundutbildning för all barnomsorgspersonal

1983/84:2290 av *Lennart Brunander* och *Kerstin Andersson*

Vävläroverutbildningen

1983/84:2291 av *Sivert Carlsson*

En bioteknisk variant av gymnasieskolans naturvetenskapliga linje

1983/84:2292 av *Sivert Carlsson*

Medel för fasta lärarvikariatjänster

1983/84:2293 av *Christer Eirefelt* och *Tage Sundkvist*

Ökat antal folkhögskolekurser för arbetslösa

1983/84:2294 av *Kerstin Ekman*

Inrättande av en riksprofessur i handkirurgi

1983/84:2295 av *Ingemar Eliasson* och *Kenth Skårvik*

Inrättande av en geropsykiatrisk klinik m. m.

1983/84:2296 av *Sture Ericson* och *Håkan Strömberg*

Utbildning i handikappfrågor

1983/84:2297 av *Lars Ernestam* och *Olle Grahn*

Förändrat betygssystem för intagning till gymnasie- och högskoleutbildning,
m. m.

1983/84:2298 av *Ann-Cathrine Haglund* och *Elisabeth Fleetwood*

Språkens ställning i skolutbildningen

1983/84:2299 av *Ann-Cathrine Haglund m. fl.*

Lokalisering till Karlskoga av yrkesteknisk högskoleutbildning

1983/84:2300 av *Agne Hansson* och *Sivert Carlsson*

Lokalisering till Hultsfred av yrkesteknisk högskoleutbildning

1983/84:2301 av *Siri Häggmark* och *Gullan Lindblad*

Förlängning av utbildningen i klinisk cytologi

- 1983/84:2302 av *Siri Häggmark* och *Gullan Lindblad*
Förlängning av påbyggnadslinje i blodgruppsserologi
- 1983/84:2303 av *Sture Korpås*
Särskilda språkgymnasier
- 1983/84:2304 av *Gullan Lindblad m. fl.*
Vidareutveckling av högskolan i Karlstad
- 1983/84:2305 av *Per-Richard Molén m. fl.*
Högskoleutbildningen i Norrland
- 1983/84:2306 av *Hans Nyhage* och *Ove Eriksson*
Statsbidraget till fristående skolor
- 1983/84:2307 av *Martin Olsson* och *Sven-Erik Nordin*
Fritidsledarutbildningen vid folkhögskolorna
- 1983/84:2308 av *Mats Olsson m. fl.*
Estetisk-praktisk utbildning i gymnasieskolan
- 1983/84:2309 av *Sigvard Persson* och *Jan Hyttring*
Utbildningsarvode för lärare på yrkespedagogiska linjer
- 1983/84:2310 av *Lennart Pettersson m. fl.*
Inrättande av ett tekniskt forskningsråd
- 1983/84:2311 av *Rune Rydén*
Skolstyrelsens tillsyn över lärlingsföretag
- 1983/84:2312 av *Rune Rydén* och *Olle Aulin*
Kostnadstäckning för s. k. externfinansierad forskning inom högskolan
- 1983/84:2313 av *Rune Rydén* och *Görel Böhlin*
Ökade insatser för socialrättslig forskning
- 1983/84:2314 av *Rune Rydén m. fl.*
Pensionsbestämmelserna för syo-konsulenter
- 1983/84:2315 av *Rune Rydén m. fl.*
Högskoleutbildningen inom det systemvetenskapliga området
- 1983/84:2316 av *Rune Rydén m. fl.*
Gymnasieskolans linjedimensionering
- 1983/84:2317 av *Birgitta Rydle* och *Ann-Cathrine Haglund*
Förlängning av idrottslärarytbildningen
- 1983/84:2318 av *Mona Saint Cyr*
Matlagningskurser m. m. för arbetslös ungdom
- 1983/84:2319 av *Björn Samuelson*
Vidareutbildning av förskollärare till lågstadielärare

- 1983/84:2320 av *Kenth Skårvik* och *Kerstin Ekman*
Högskoleutbildning i fastighetsförvaltning
- 1983/84:2321 av *Börje Stensson* och *Elver Jonsson*
ANT-kontaktpersonerna vid länskolnämnderna
- 1983/84:2322 av *Karin Söder m. fl.*
Sången i grundskolan
- 1983/84:2323 av *Ulla Tillander* och *Stig Josefson*
Religionskunskapen i gymnasieskolan
- 1983/84:2324 av *Ulla Tillander* och *Stig Josefson*
Religionskunskapen i grundskolan
- 1983/84:2325 av *Ulla Tillander* och *Anna Wohlin-Andersson*
Statsbidraget till fristående skolor
- 1983/84:2326 av *Lars Werner m. fl.*
Avskaffande av kårobligatoriet vid universitet och högskolor
- 1983/84:2327 av *Anna Wohlin-Andersson m. fl.*
Den gymnasiala lärlingsutbildningen
- 1983/84:2328 av *Anna Wohlin-Andersson m. fl.*
Ändrad sammansättning av skolöverstyrelsens verksamhetsstyrelse
- 1983/84:2329 av *Ulla Ekelund*
Stiftelsen Norrvikens trädgårdar
- 1983/84:2330 av *Ingvar Eriksson*
Prisstödet till slaktsvinsproduktionen
- 1983/84:2331 av *Ingvar Eriksson* och *Bo Arvidson*
Ökad export av dräktiga kvigor
- 1983/84:2332 av *Ingvar Eriksson* och *Lars Ernestam*
Världsmarknadsprissättning på fodermedel, m. m.
- 1983/84:2333 av *Nils-Olof Gustafsson m. fl.*
Hästavelns utveckling m. m.
- 1983/84:2334 av *Ann-Cathrine Haglund* och *Bengt Wittbom*
Åtgärder mot försurning
- 1983/84:2335 av *Jan Hyttring* och *Bertil Jonasson*
Åtgärder mot försurning
- 1983/84:2336 av *Anders Högmark* och *Birgitta Källman*
Åtgärder mot försurning
- 1983/84:2337 av *Gunnel Jonäng*
Tjuvjakten på fridlysta fåglar, m. m.

- 1983/84:2338 av *Göthe Knutson* och *Gullan Lindblad*
Avgifter för miljötillsyn
- 1983/84:2339 av *Einar Larsson m. fl.*
Ett trygghetspaket för skogsbrukare
- 1983/84:2340 av *Einar Larsson m. fl.*
Miljöskyddslagen
- 1983/84:2341 av *Einar Larsson m. fl.*
Inlösen av fjällnära urskogar
- 1983/84:2342 av *Einar Larsson m. fl.*
Stödet till jordbruket
- 1983/84:2343 av *Einar Larsson m. fl.*
Förslag till ändring i lagen (1979:425) om skötsel av jordbruksmark (prop.
1983/84:96)
- 1983/84:2344 av *Bo Lundgren m. fl.*
Sockerproduktionen m. m.
- 1983/84:2345 av *Ewy Möller* och *Göran Ericsson*
Lagen om tillsyn över hundar
- 1983/84:2346 av *Martin Olsson* och *Sven-Erik Nordin*
Värdesäkring av Norrlandsstödet
- 1983/84:2347 av *Martin Olsson* och *Sven-Erik Nordin*
Åtgärder mot viss skogsgödsling
- 1983/84:2348 av *Lennart Pettersson m. fl.*
Ändrad tillämpning av livsmedelslagen
- 1983/84:2349 av *Bengt Silfverstrand m. fl.*
Alternativa odlingsformer
- 1983/84:2350 av *Bengt Silfverstrand m. fl.*
Minskning av närsaltutflödet till vattendragen
- 1983/84:2351 av *Kenth Skårvik* och *Kerstin Ekman*
Fiskeristyrelsens havsforskningslaboratorium i Lysekil
- 1983/84:2352 av *Marianne Stålberg* och *Nils-Olof Gustafsson*
Kälarne fiskeristation
- 1983/84:2353 av *Sture Thun* och *Torsten Karlsson*
Minskning av närsaltutflödet till vattendragen
- 1983/84:2354 av *Rune Ångström*
Skoglig forskning och utbildning i Norrland
- 1983/84:2355 av *Frida Berglund m. fl.*
Utvecklingen av industristrukturen i malmfälten

- 1983/84:2356 av *Gunnar Björk* i Gävle och *Gunnel Jonäng*
Ett utvecklingscentrum i Gävleborgs län för industriell elektronik
- 1983/84:2357 av *Gunhild Bolander*
Ett centrum på Gotland för produktutveckling och uppfinnarverksamhet
- 1983/84:2358 av *Lennart Brunander* och *Inger Josefsson*
Försörjningsberedskapen på tekoområdet
- 1983/84:2359 av *Anita Bråkenhielm*
Tillfällig utförelse av metallskrot för bearbetning
- 1983/84:2360 av *Rolf Clarkson m. fl.*
Vissa frågor rörande affärsverken
- 1983/84:2361 av *Lars Ernestam* och *Hans Petersson* i Röstånga
Offentlig insyn i innehav av utländska aktier
- 1983/84:2362 av *Ivar Franzén*
Naturgas till Halland
- 1983/84:2363 av *Nic Grönvall*
Näringspolitiska effekter av upphandling av materiel och utrustning för
hälso- och sjukvården
- 1983/84:2364 av *Nic Grönvall*
Svensk offshore-verksamhet
- 1983/84:2365 av *Ann-Cathrine Haglund* och *Bengt Wittbom*
Lagstiftningen om brytning av torv
- 1983/84:2366 av *Kurt Ove Johansson* och *Lars-Erik Lövdén*
Översyn av lagen om tillfällig handel
- 1983/84:2367 av *Kurt Ove Johansson m. fl.*
Reglering av affärstiderna
- 1983/84:2368 av *Olof Johansson* och *Per-Ola Eriksson*
Elförsörjningen m. m.
- 1983/84:2369 av *Iris Mårtensson m. fl.*
Kostnaderna för en slöjdekonsult i Gävleborgs län
- 1983/84:2370 av *Kerstin Nilsson*
Lokalisering till Norrbottens inland av kemisk industri
- 1983/84:2371 av *Kerstin Nilsson m. fl.*
Tonrätillverkning i Norrbotten
- 1983/84:2372 av *Kerstin Nilsson m. fl.*
Intensifierad prospektering av krom i östra Norrbotten
- 1983/84:2373 av *Erik Olsson*
Alternativa energikällor

- 1983/84:2374 av *Roland Sundgren m. fl.*
Statsbidrag till konsumentkooperationens centrala kursverksamhet
- 1983/84:2375 av *Tage Sundkvist m. fl.*
Oljeersättningsprogrammet m. m.
- 1983/84:2376 av *Sten Svensson m. fl.*
Regionala investment- och utvecklingsbolag
- 1983/84:2377 av *Alf Wennerfors*
Finansieringen av mindre företag inom detaljhandeln
- 1983/84:2378 av *Lars Werner m. fl.*
Lagstiftning mot multinationella företag
- 1983/84:2379 av *Rune Ångström*
Ett järnsvampverk i malmfälten
- 1983/84:2380 av *Nils Åsling*
Medel till en hemslöjdskonsulenttjänst
- 1983/84:2381 av *Kerstin Andersson* och *Ingvar Karlsson* i Bengtsfors
Sysselsättningen i Älvsborgs län
- 1983/84:2382 av *Görel Bohlin* och *Ann-Cathrine Haglund*
Det parlamentariska jämställdhetsarbetet
- 1983/84:2383 av *Ingemar Eliasson*
Fördelningen av regionalpolitiska medel i Västernorrlands län
- 1983/84:2384 av tredje vice talman *Karl Erik Eriksson m. fl.*
Riktlinjer för regionalpolitiken
- 1983/84:2385 av *Bertil Fiskesjö m. fl.*
Förkortad arbetstid
- 1983/84:2386 av *Kerstin Göthberg* och *Hugo Bergdahl*
Arbetsmarknadssituationen i Västmanlands län
- 1983/84:2387 av *Agne Hansson m. fl.*
Ändrade regler för arbetslöshetsersättning
- 1983/84:2388 av *Anders Högmark m. fl.*
Fördelningen av regionalpolitiska medel
- 1983/84:2389 av *Kurt Ove Johansson* och *Lars-Erik Lövdén*
Facklig verksamhet inom små företag
- 1983/84:2390 av *Bertil Jonasson* och *Jan Hyttring*
Medel för om- och nybyggnad av vägar i Värmland
- 1983/84:2391 av *Gunnel Jonäng*
Meritvärderingen vid tillsättning av statliga tjänster

1983/84:2392 av *Stig Josefson m. fl.*

Arbetsmarknadssituationen i Malmöhus län, m. m.

1983/84:2393 av *Gullan Lindblad m. fl.*

Införande av negativ föreningsrätt

1983/84:2394 av *Bo Lundgren m. fl.*

Lokaliseringen av statliga myndigheter m. m. vid organisatoriska förändringar

1983/84:2395 av *Kerstin Nilsson m. fl.*

Sysselsättningen i Tornedalen

1983/84:2396 av *Arne Nygren* och *Georg Andersson*

En utvecklingsplan för Västerbotten

1983/84:2397 av *Yvonne Sandberg-Fries* och *Ralf Lindström*

Den statliga sysselsättningen i Karlskrona

1983/84:2398 av *Stig Josefson m. fl.*

Utformningen av skattelagstiftningen

1983/84:2399 av *Evert Svensson* och *Georg Andersson*

Vapenfriutbildningen

1983/84:2400 av *Alf Wennerfors m. fl.*

Åtgärder för arbetsanpassning

1983/84:2401 av *Lars Werner m. fl.*

Arbetsmarknadsutbildningen

1983/84:2402 av *Rune Ångström m. fl.*

Nedsättning av socialavgifter i Norrbottens län

1983/84:2403 av *Monica Andersson* och *Margareta Persson*

Bostadslångivningen

1983/84:2404 av *Gunilla André m. fl.*

Hemkonsulentorganisationen

1983/84:2405 av *Sivert Carlsson m. fl.*

Minskad sårbarhet vid elavbrott

1983/84:2406 av *Kerstin Ekman*

Brandskyddet i ladugårdar

1983/84:2407 av *Kerstin Ekman* och *Olle Grahn*

Ändrade former för finansiering av bostadslån m. m. (prop. 1983/84:90)

1983/84:2408 av *Claes Elmstedt*

Den regionala skatteadministrationen

1983/84:2409 av *Per-Ola Eriksson m. fl.*

Ett utvecklingsprogram för landsbygden

- 1983/84:2410 av *Siri Häggmark* och *Gullan Lindblad*
Hemkonsulentorganisationen
- 1983/84:2411 av *Anders Högmark m. fl.*
Ersättningsreglerna vid samhällets inlösen av enskild mark
- 1983/84:2412 av *Linnea Hörlén* och *Hugo Bergdahl*
Hemkonsulentorganisationen
- 1983/84:2413 av *John Johnsson m. fl.*
En samordnad länsförvaltning i de båda Skånelänen
- 1983/84:2414 av *Bertil Jonasson* och *Jan Hyttring*
Den föreslagna reduceringen av antalet kronofogdedistrikt
- 1983/84:2415 av *Inger Josefsson m. fl.*
Hemkonsulentorganisationen
- 1983/84:2416 av *Oskar Lindkvist*
Konstnärlig utsmyckning i bostadsområden
- 1983/84:2417 av *Martin Olsson*
Lokalhyrornas storlek
- 1983/84:2418 av *Margaretha af Ugglas m. fl.*
Ändring i förköpslagen
- 1983/84:2419 av *Lars Ulander* och *Olle Östrand*
Ett ROT-program för landstings och kommuners fastigheter och
anläggningar
- 1983/84:2420 av *Rune Ångström*
Hemkonsulentorganisationen
- 1983/84:2421 av *Gunilla André m. fl.*
Järnvägssträckan Hallsberg–Mariestad–Lidköping–Herrljunga m. m.
- 1983/84:2422 av *Anders Björck*
Järnvägssträckan Nässjö–Nybro
- 1983/84:2423 av *Rolf Clarkson m. fl.*
Ersättningen till lokal och regional kollektiv persontrafik
- 1983/84:2424 av *Rolf Clarkson m. fl.*
Ändring av SJ:s företagsform
- 1983/84:2425 av *Ingemar Eliasson*
Lokaliseringen av isbrytarunderhållet
- 1983/84:2426 av *Ingemar Eliasson*
Samordning av buss- och tågtransporter
- 1983/84:2427 av *Lars Ernestam* och *Börje Stensson*
Decentralisering av beslut enligt sjötrafikförordningen

1983/84:2428 av *Margit Gennser*

Fasta förbindelser över Öresund

1983/84:2429 av *Eric Hägelmark* och *Karin Ahrland*

Järnvägssträckan Karlskrona–Kristianstad

1983/84:2430 av *Inga-Britt Johansson* och *Sten Östlund*

Hälsokontroll av äldre körkortsinnehavare

1983/84:2431 av *Kjell Johansson*

Förbättrade järnvägsförbindelser i Södermanland

1983/84:2432 av *Elver Jonsson* och *Eric Hägelmark*

Särskilt bidrag till spårtrafik, m. m.

1983/84:2433 av *Gunnel Jonäng* och *Gunnar Björk* i Gävle

Reparationer av broar, m. m.

1983/84:2434 av *Gunnel Jonäng* och *Gunnar Björk* i Gävle

Järnvägssträckan Ljusdal–Hudiksvall m. m.

1983/84:2435 av *Stig Josefson* och *Sigvard Persson*

Järnvägar och vägar i Malmöhus län

1983/84:2436 av *Birgitta Källman* och *Anders Högmark*

Körkortsvillkoren för framförande av tung motorcykel

1983/84:2437 av *Gullan Lindblad* och *Görel Bohlin*

SJ:s väntsalar

1983/84:2438 av *Bertil Måbrink* och *Jörn Svensson*

Järnvägssträckan Älmhult–Sölvesborg

1983/84:2439 av *Birgitta Rydle*

Förbättrad rullstolsservice på järnvägsstationerna

1983/84:2440 av *Arne Svensson*

Registreringen av motorfordon som köpts på avbetalning

1983/84:2441 av *Olle Svensson m. fl.*

Statsbidraget till viss ersättningstrafik

1983/84:2442 av *Lars Werner m. fl.*

Handikappanpassning av kollektivtrafiken, m. m.

1983/84:2443 av *Rune Ångström*

Överförande av inlandsbanan m. m. till riksnätet

1983/84:2444 av *Lars Werner m. fl.*

Televerkets finansiering m. m.

1983/84:2445 av *Ulf Adelson m. fl.*

Familjepolitiken

- 1983/84:2446 av *Ulf Adelson* m. fl.
Rätt till skatteavdrag för barntillsynskostnader, m. m.
- 1983/84:2447 av *Ulf Adelson* m. fl.
Garantibeloppet inom föräldraförsäkringen
- 1983/84:2448 av *Ulf Adelson* m. fl.
Bostadsbidraget till barnfamiljer
- 1983/84:2449 av *Nils Carlshamre* m. fl.
Preskription av underhållsbidrag, m. m.
- 1983/84:2450 av *Nils Carlshamre* m. fl.
Anslaget till bidragsförskott
- 1983/84:2451 av *Oswald Söderqvist* och *Carl-Henrik Hermansson*
Det statliga stödet till skärgårdsområdena
- 1983/84:2452 av *Björn Molin* m. fl.
Avskaffande av PK-bankens monopol på förvaltning av postgiromedel
- 1983/84:2453 av *Lars Werner* m. fl.
Sveriges Radio och mediautvecklingen
- 1983/84:2454 av *Lars Werner* m. fl.
Statsbidraget till Tele-X-projektet
- 1983/84:2455 av *Lars Werner* m. fl.
Den ekonomiska politiken
- 1983/84:2456 av *Lars Werner* m. fl.
Förmögenhetsbeskattningen m. m.
- 1983/84:2457 av *Lars Werner* m. fl.
Lån för televerkets verksamhet
- 1983/84:2458 av *Lars Werner* m. fl.
En särskild sysselsättningsbudget
- 1983/84:2459 av *Björn Samuelson*
Utvecklingsplan för Värmland
- 1983/84:2460 av *Björn Samuelson*
Högre teknisk utbildning i Värmland
- 1983/84:2461 av *Rolf Andersson* och *Rolf Rämgård*
Taxeringsfunktionärers straffrättsliga ansvar
- 1983/84:2462 av *Rolf Andersson* och *Rolf Rämgård*
Taxeringsnämndernas beslutsformer och handläggningsregler
- 1983/84:2463 av *Margareta Winberg* m. fl.
Läkarförsörjningen i glesbygd

1983/84:2464 av *Margareta Winberg m. fl.*

Etableringskontroll för läkare

1983/84:2465 av *Margareta Winberg m. fl.*

Inrättande i Umeå av en professur i allmänmedicin

1983/84:2466 av *Ingemar Eliasson och Christer Eirefelt*

Hantverkets villkor

1983/84:2467 av *Ingemar Eliasson och Christer Eirefelt*

Utbyggd lärlingsutbildning

1983/84:2468 av *Ivar Virgin*

Miljömässig utvärdering av olika energisatsningar

1983/84:2469 av *Ivar Virgin*

Informationen om värmepumpar

1983/84:2470 av *Elis Andersson och Bengt Kindbom*

Fortsatt utbyggnad inom handikappområdet

1983/84:2471 av *Elis Andersson och Bengt Kindbom*

Kostersättningsmedel

1983/84:2472 av *Sten Sture Paterson*

Avdrag för hyreshusavgiften

1983/84:2473 av *Sten Sture Paterson*

Myndigheternas utformning av tillämpningsföreskrifter

1983/84:2474 av *Lars Tobisson m. fl.*

Sparandets villkor

1983/84:2475 av *Lars Tobisson m. fl.*

Aktievinstbeskattningen

1983/84:2476 av *Kersti Johansson*

Den andliga vården vid psykiatriska sjukhus

1983/84:2477 av *Kersti Johansson*

Religionskunskap i de tvååriga vårdutbildningarna

1983/84:2478 av *Bertil Måbrink och Jörn Svensson*
Sysselsättningsskapande åtgärder i Gävleborgs län

1983/84:2479 av *Bertil Måbrink och Jörn Svensson*
Stödområdesindelningen i Gävleborgs län, m. m.

1983/84:2480 av *Ivar Franzén och Kjell Mattsson*

Inhemsk gasproduktion m. m.

1983/84:2481 av *Ivar Franzén och Kjell Mattsson*

Vyrmetanmetodens möjligheter för energiproduktion i u-länder

Nr 67

Onsdagen den
25 januari 1984

- 1983/84:2482 av *Göthe Knutson*
Viss ändring i jordförvärvslagen
- 1983/84:2483 av *Göthe Knutson*
Viss ändring i fastighetsbildningslagen
- 1983/84:2484 av *Karin Söder* och *Rune Gustavsson*
Narkotikapolitiken
- 1983/84:2485 av *Karin Söder* och *Rune Gustavsson*
Narkotikastrafflagen m. m.
- 1983/84:2486 av *Börje Stensson* och *Lars Ernestam*
Jord- och skogsbruket
- 1983/84:2487 av *Börje Stensson* och *Lars Ernestam*
Skogsvårdsavgiften
- 1983/84:2488 av *Börje Stensson* och *Lars Ernestam*
Stöd till fjällägenheter
- 1983/84:2489 av *Ingemar Eliasson m. fl.*
Arbetsmarknaden för handikappade
- 1983/84:2490 av *Ingemar Eliasson m. fl.*
Ett högkostnadsskydd för handikappades sjukresor
- 1983/84:2491 av *Jan-Erik Wikström m. fl.*
Trafikpolitiken
- 1983/84:2492 av *Jan-Erik Wikström m. fl.*
Översyn av de statliga verkens finansieringsformer
- 1983/84:2493 av *Nils Carlshamre m. fl.*
Alkohol- och narkotikapolitiken, m. m.
- 1983/84:2494 av *Nils Carlshamre m. fl.*
Förvaltningen av alkohol- och narkotikamissbrukares medel
- 1983/84:2495 av *Nils Carlshamre m. fl.*
Vidgad möjlighet till provanställning
- 1983/84:2496 av *Rolf Clarkson m. fl.*
Besparingar inom trafikpolitiken
- 1983/84:2497 av *Rolf Clarkson m. fl.*
Privatisering av de affärsdrivande verkens verksamhet, m. m.
- 1983/84:2498 av *Olof Johansson* och *Per-Ola Eriksson*
Den graderade rösträtten i aktiebolag, m. m.
- 1983/84:2499 av *Olof Johansson* och *Per-Ola Eriksson*
Förmögenhetskoncentrationen i aktier, m. m.

1983/84:2500 av *Ingemar Eliasson m. fl.*

Trafikinvesteringar i Storstockholmsregionen

1983/84:2501 av *Ingemar Eliasson m. fl.*

Förslaget om avskaffande av kommunalskatten för juridiska personer

1983/84:2502 av *Ingemar Eliasson m. fl.*

Informationsutbyte mellan högskola och näringsliv i Storstockholmsregionen

1983/84:2503 av *Elver Jonsson*

Förbättrad mc-förarutbildning

1983/84:2504 av *Elver Jonsson*

Trafikutbildningen i skolan

1983/84:2505 av *Thorbjörn Fälldin m. fl.*

Miljöpolitiken

1983/84:2506 av *Thorbjörn Fälldin m. fl.*

Patentering av genmaterial, m. m.

1983/84:2507 av *Jan-Erik Wikström m. fl.*

Arbetsmarknadspolitiken

1983/84:2508 av *Jan-Erik Wikström m. fl.*

Ökad flexibilitet i pensionssystemet

1983/84:2509 av *Rolf Clarkson m. fl.*

Trafikpolitiken

1983/84:2510 av *Rolf Clarkson m. fl.*

Finansieringen av luftfartsverkets verksamhet

1983/84:2511 av *Rolf Clarkson m. fl.*

Blyfri bensin m. m.

1983/84:2512 av *Rune Gustavsson m. fl.*

Handikappolitiken

1983/84:2513 av *Rune Gustavsson m. fl.*

De handikappades utbildningsmöjligheter m. m.

1983/84:2514 av *Rune Gustavsson m. fl.*

Ökad hänsyn till handikappade i byggnormer och bygglagstiftning

1983/84:2515 av *Hans Nyhage och Arne Svensson*

Äldrestödet till tekoindustrin

1983/84:2516 av *Hans Nyhage och Arne Svensson*

Slopande av den allmänna löneavgiften

1983/84:2517 av *Hans Nyhage och Arne Svensson*

Medel till industripolitiska åtgärder för tekoindustrin

Nr 67

Onsdagen den
25 januari 1984

1983/84:2518 av *Rolf Clarkson m. fl.*

Bilismen

1983/84:2519 av *Rolf Clarkson m. fl.*

Bilskatter m. m.

1983/84:2520 av *Rolf Clarkson m. fl.*

Rening av bilavgaser, m. m.

1983/84:2521 av *Rolf Clarkson m. fl.*

Bilindustrin

1983/84:2522 av *Olle Grahn och Linnea Hörlén*

Trafiksäkerheten

1983/84:2523 av *Olle Grahn och Linnea Hörlén*

Promillegränsen för rattonykterhet

1983/84:2524 av *Thorbjörn Fälldin m. fl.*

Den ekonomiska politiken

1983/84:2525 av *Thorbjörn Fälldin m. fl.*

Skattepolitiken

1983/84:2526 av *Thorbjörn Fälldin m. fl.*

Reglerna rörande basbeloppet, m. m.

1983/84:2527 av *Thorbjörn Fälldin m. fl.*

Försäljning och börsintroduktion av statliga företag, m. m.

1983/84:2528 av *Thorbjörn Fälldin m. fl.*

Det regionalpolitiska stödet, m. m.

1983/84:2529 av *Gunnar Björk i Gävle m. fl.*

Vidgad rätt till förhandsbesked i skattefrågor

1983/84:2530 av *Gunnar Björk i Gävle m. fl.*

Förhandsbesked i avgiftsfrågor

1983/84:2531 av *Karin Andersson m. fl.*

Invandrarpolitiska åtgärder

1983/84:2532 av *Karin Andersson m. fl.*

Fosterhemsplacering av invandrarbarn

1983/84:2533 av *Karin Andersson m. fl.*

Sveriges Radios programverksamhet för invandrare

1983/84:2534 av *Karin Andersson m. fl.*

Utbildningen för invandrare

4 § Meddelande om antalet avlämnade motioner

Nr 67

Onsdagen den
25 januari 1984

Anf. 1 TALMANNEN:

Jag vill meddela att antalet under den allmänna motionstiden avlämnade motioner i år är större än något tidigare år. T. o. m. i går hade avlämnats 1 084 motioner. Med de nu bordlagda 1 064 motionerna uppgår antalet sålunda till 2 148. Därtill skall läggas ytterligare ett antal följdmotioner, utbrutna ur de många i dag bordlagda motioner som upptar förslag i skilda ämnen och alltså måste behandlas av flera utskott. Det totala antalet motioner kommer därför sannolikt att uppgå till ca 2 250, vilket antal överstiger fjolårets rekord med omkring 200.

*Meddelande om
antalet avlämnade
motioner*

*Meddelande om
interpellation*

5 § Meddelande om interpellation

Meddelades att följande interpellation framstälts

den 25 januari

1983/84:88 av *Hans Petersson* i Hallstahammar (vpk) till industriministern om sysselsättningen i Bergslagen:

För några veckor sedan blev det klart att den rostfria specialstålsindustrin skall samordnas med Johnsongruppen som huvudägare. I och med detta står det klart att finanskometererna Anders Wall och Jan Stenbeck gjort sig fria från ansvar för stålorterna, och det blir Avesta och Sandvik som får verkställa nedläggningarna.

Till följd av den av regeringen tillsatta specialstålskommissionens förslag väntas nu stora nedläggningar ske i Fagersta. Det är inte omöjligt att så många som 800 personer blir arbetslösa.

Mot bakgrund av de konsekvenser som sådana nedläggningar får för Fagersta kommun framstår garantier om 100 milj. kr. för ett investmentbolag för de drabbade orterna, eller löften från gamla ägare om "diskussioner", som futtigheter.

Mot bakgrund av den allvarliga situationen i Fagersta vill jag fråga industriministern:

1. Vilken handlingsberedskap har regeringen inför den väntade utvecklingen?
2. Har regeringen via de gamla eller nya ägarna fått fram några konkreta förslag till ersättningsarbeten?
3. Vilka slutsatser drar regeringen angående Bergslagens framtid i storfinansens händer?

Onsdagen den
25 januari 1984

*Meddelande om
frågor*

6 § Meddelande om frågor

Meddelades att följande frågor framställdes

den 25 januari

1983/84:302 av *Per Israelsson* (vpk) till jordbruksministern om insamlingen av återglas:

Den 3 juni 1983 beslutade riksdagen om ett s. k. återglassystem. Det innebär att vin- och spritbuteljer skulle gå till återglas tillsammans med sådant glas från hushållen som annars hamnar på de kommunala soptipparna. Sedan beslutet fattades har utvecklingen delvis gått i riktning mot riksdagens beslut.

Är jordbruksministern beredd vidta åtgärder syftande till att riksdagens beslut om återglassystem genomförs?

1983/84:303 av *Paul Lestander* (vpk) till kommunikationsministern om indragningen av poststationer:

Postverket och fackföreningarna för de postanställda har påbörjat en utredning om hur många hushåll som behövs som underlag för ett postställe. Trots att denna utredning pågår har beslut fattats om att dra in poststället i Nilivaara.

Jag vill därför fråga kommunikationsministern:

Vilka åtgärder är kommunikationsministern beredd att vidta för att förhindra att poststationer dras in innan den pågående utredningen slutförts?

7 § Kammaren åtskildes kl. 17.31.

In fidem

SUNE K. JOHANSSON

/Solveig Gemert

1983/84:68

Måndagen den 30 januari

Kl. 12.00

Förhandlingarna leddes till en början av förste vice talmannen.

1 § Justerades protokollen för den 18, 19 och 20 innevarande månad.

2 § Förste vice talmannen meddelade att till kammaren inkommit läkarintyg dels för *Erik Hovhammar*, som var sjukskriven ytterligare under tiden den 30 januari – den 4 februari,

dels för *Anna Wohlin-Andersson*, som var sjukskriven under tiden den 30 januari – den 5 mars.

Erforderliga ledigheter beviljades.

Förste vice talmannen anmälde att *Birgitta Källman* (m) även fortsättningsvis skulle tjänstgöra som ersättare för Erik Hovhammar och att *Åke Polstam* (c) skulle tjänstgöra som ersättare för Anna Wohlin-Andersson.

3 § Svar på fråga 1983/84:289 om verksamheten vid försvarsstaben

Anf. 1 Försvarsminister ANDERS THUNBORG:

Fru talman! Oswald Söderqvist har frågat mig vilka åtgärder jag tänker vidta med anledning av en tidningsintervju i Dagens Nyheter med underrättelsechefen vid försvarsstaben med innebörd att NATO inte är något hot mot Sverige, att man ogillar öststaterna och att det förekommer ett samarbete med underrättelsetjänster i väst.

Beskrivningar av olika typer av tänkbara säkerhetspolitiska hot mot vårt land spelar en viktig roll som utgångspunkt för totalförsvarets långsiktiga planering. Dessa s. k. konfliktkategorier täcker ett brett spektrum alltifrån kränkningar och försörjningssvårigheter i fred till lägen där Sverige är indraget i ett storkrig.

Konfliktkategorierna fastställs av regeringen. Konkreta angreppsfall, som

exemplifierar händelseutvecklingen inom de olika kategorierna, utarbetas därefter i försvarsdepartementet. Angreppsfallen inrymmer hot mot vårt land framkallade från såväl öst som väst. Självfallet förekommer i dessa inga antaganden om att någon annan part skulle komma till vår hjälp.

I totalförsvarsmyndigheternas fortsatta analyser söker man sedan värdera maktblockens faktiska förmåga att genomföra olika typer av angrepp eller utöva andra påtryckningar mot vårt land. Härvid beaktas bl. a. militärgeografiska förhållanden, stridskrafter i vår närhet och ekonomiska relationer.

Det är välkänt att ett utbyte av underrättelser med andra länder förekommer och att underrättelsetjänstens arbete följs av den parlamentariskt sammansatta underrättelsenämnden. Vilka länder utbytet berör är jag inte beredd att redovisa. Jag kan emellertid kategoriskt slå fast att inget samarbete förekommer med Sydafrikas underrättelsetjänst.

Sammanfattningsvis finner jag följaktligen ingen anledning till åtgärder med anledning av intervjun i DN.

Anf. 2 OSWALD SÖDERQVIST (vpk):

Fru talman! Jag tackar försvarsministern för svaret på min fråga. Jag ställde frågan därför att jag, med den erfarenhet som jag har, anser att de här uppgifterna och beskrivningarna av den inställning som kommit till uttryck vid försvarsstaben och som redovisats av en f. d. anställd är korrekta. De stämmer överens med mina egna erfarenheter.

Under större delen av 1960-talet tjänstgjorde jag på regional nivå i övre Norrland, inom tygförvaltningen. Under senare delen av 1960-talet tjänstgjorde jag vid Milostab väst och hade hand om mobiliseringsplanläggningen, ammunitionsförsörjningen under krig m. m.

Beskrivningarna av stämningen vid genomgångar är någonting som jag känner väl igen från ett otal genomgångar vid dessa staber och annat som jag har varit med om, även tidigare under min militära tjänstgöring.

Jag anser alltså, liksom den f. d. tjänstemannen vid försvarsstaben, att det byggs upp en skev hotbild, som han säger. Jag citerar ur artikeln i DN: "Militärernas enögdhet, allt hot kommer från öster, och okunnighet om USA gör att hotbilden blir skev och felaktig." Jag anser att detta är korrekt. Vidare:

"Krigsspelen förutsätter i allmänhet att NATO kommer till vår undsättning vid ett sovjetiskt anfall. Tiden varierar mellan 4 och 7 dagar." Jag anser att detta också är korrekt. Jag har under den tid jag tjänstgjorde i armén hört det åtskilliga gånger från högre och lägre militära chefer, från arméchefer, milobefälhavare och flera av våra tidigare överbefälhavare.

Med detta vill jag inte säga att hela den svenska officerskåren och den svenska militärledningen är beredda att ta in Sverige i NATO. Jag ställer inte upp på sådana analyser. Det finns hökar och duvor i det svenska försvaret, precis som på alla andra ställen. Det finns de som vill att vi skall gå in i NATO och som alltid har arbetat för det; det finns de som slår vakt om neutraliteten. Jag ogillar när man skär alla höga militära chefer över en kam, för här finns

stora skillnader.

Men det är också klart att det finns ett ändrat klimat. Jag vill påstå att de uttalanden som en chef på försvarsstaben gör i en svarsintervju hade han för några år sedan inte kunnat göra offentligt – men nu går det alltså bra. Jag skall avsluta med att citera vad han säger, t. ex. under rubriken NATO inget hot:

”En annan sak är att *i dag* är det bara Warszawapakten som kan hota oss.”

Eller: ”Att så liten tid ägnas NATO vid genomgångarna på staben beror på att det är ointressant vad som händer i väst. Vi känner redan till det.”

Detta är ganska uppseendeväckande, tycker jag. Jag anser nog att försvarsministern borde ta ett allvarligt samtal med cheferna på försvarsstaben om dessa uttalanden.

Anf. 3 Försvarsminister ANDERS THUNBORG:

Fru talman! Påståendet att någon skulle komma till vår hjälp inom fyra–sju dagar är ett i grund felaktigt påstående, något som jag redan klargjort i mitt första svar.

Det är riktigt att vi ständigt analyserar maktblockens motiv och restriktioner mot tänkta krigshandlingar i det nordiska området. Snabbhet och överraskning är kritiska faktorer i en sådan nordisk del av en stormaktskonflikt. Självfallet främjar det lugn och stabilitet i vårt närområde att vi väger in dessa förhållanden i vår planering. En angripares intresse för operationer mot oss minskar ju rimligen om han inser att dessa operationer inte skulle underlätta hans krigföring mot huvudmotståndaren.

Så till uttalandena. Jag anser det vara självklart att försvarets anställda, när de framträder i tjänsten, utgår från de säkerhetspolitiska bedömningar som lagts fast av regering och riksdag.

Anf. 4 OSWALD SÖDERQVIST (vpk):

Fru talman! För att ta det sista först, är det naturligtvis en självklarhet. Det måste vi alla utgå från – först och främst försvarsministern, men också alla vi andra svenskar som är beroende av försvaret. Vi måste utgå från att man ställer upp bakom de officiella förklaringarna. Men jag tycker inte att de här uttalandena av en hög militär chef överensstämmer med dessa förklaringar. Det är framför allt därför jag har ställt min fråga, och mot den bakgrund jag redovisade tidigare.

Jag anser inte att det som denne chef sade, att NATO inte utgör något hot, är någonting som man kan säga i tjänsten. Om man nu tycker så, kan man kanske säga det mellan skål och vägg på mässen; där förekommer ofta diskussioner. Men jag anser det vara oerhört olämpligt att en hög militär chef, med den ställning han har, går ut och säger att vi utgår från att NATO inte är något hot.

Beträffande att vi inte skulle förvänta oss hjälp utifrån vill jag säga emot försvarsministern. Jag har själv hört – här står naturligtvis uppgift mot uppgift – åtskilliga gånger under 1950- och 1960-talen vid genomgångar av olika slag att man har sagt att det gäller att hålla ut en vecka tills NATO hinner ladda upp på de danska öarna och i Nordnorge. Så lång tid har vi på

*Om stora övertids-
uttag och anställ-
ningsstopp i statliga
verk m. m.*

oss, och efter det lägger vi upp våra ritningar. Sådant har sagts vid genomgångar med befäl i det svenska försvaret – och sägs förmodligen fortfarande. Detta har socialdemokratin och arbetarrörelsen intresserat sig alldeles för litet för. Man borde ha mycket mer kontroll över och intresse för dessa frågor.

Jag konstaterar i varje fall en positiv sak i försvarsministerns svar, som jag inte hann nämna i det förra anförandet. Jag hälsar med glädje förklaringen att vi inte samarbetar med Sydafrikas underrättelsetjänst.

Överläggningen var härmed avslutad.

4 § Svar på interpellation 1983/84:70 om stora övertidsuttag och anställningsstopp i statliga verk m. m.

Anf. 5 Kommunikationsminister CURT BOSTRÖM:

Fru talman! Mot bakgrund av att televerket dels har fastställt s. k. turordningslistor, dels har beslutat om övertidsarbete för personalen vid Teli-verkstanen i Sundsvall har Sven Henricsson frågat mig hur jag ser på missförhållanden av nu nämnt slag inom ett statligt verk.

Sven Henricsson har också, mot bakgrund av sysselsättningsläget i Sundsvallsregionen, frågat om regeringen ämnar ta initiativ till att de statliga verken i samråd med de berörda fackliga organisationerna tillvaratar sina möjligheter att bereda unga arbetslösa arbete i ungdomslag.

Televerket har under våren 1983, på regeringens uppdrag, redovisat sin bedömning av Telis framtida konkurrenssituation. Av televerkets redovisning framgår att den tekniska och marknadsmässiga miljön för televerket förändras under 1980-talet, vilket skärper kraven på televerkets konkurrensförmåga. Som en följd härav har televerket beslutat att genomföra ett flertal åtgärder för att minska kostnaderna inom verkstadsrörelsen. Åtgärderna omfattar bl. a. en minskning av antalet anställda fram till den 1 januari 1985. Av minskningen faller en del på Teli-verkstanen i Sundsvall, där man tillverkar främst telefonapparater.

Enligt televerket är minskningen motiverad och nödvändig av flera skäl. Bl. a. ökar användningen av elektronikkomponenter i apparaterna fortlöpande, och telefonproduktionen automatiseras alltmer. Denna användning av modern teknik gör att sysselsättningsinnehållet i produktionen successivt sjunker. Televerket har därför bedömt att man vid Sundsvallsfabriken i god tid bör genomföra en så mjuk nedbemanning som möjligt.

Mot den här bakgrunden har televerket beslutat att utnyttja de möjligheter som finns att omplacera personal till andra arbetsuppgifter inom verket. Verkets bedömning är alltså att minskningen av personalantalet vid Telis fabriker inte kan klaras enbart genom naturlig avgång och åtgärder inom Teli. Därför har turordningskretsar och turordningslistor för omplacering fastställts. Hittills har omplaceringarna från Teli skett på frivillig väg, och

någon tvångsvis omplacering kommer, enligt televerket, inte heller att bli aktuell under innevarande kvartal. Turordningslistorna kommer alltså i varje fall inte att användas före den 1 april. Televerket säger sig dessutom arbeta för att så långt som möjligt undvika tvångsåtgärder även i fortsättningen.

Jag vill i sammanhanget också erinra om att staten och de statsanställdas huvudorganisationer har träffat ett preliminärt trygghetsavtal för bl. a. de statsanställda. En redogörelse för avtalet har tidigare lämnats av civilministern i proposition 1982/83:42 om trygghetsfrågor i statlig anställning m. m. Fortsatta förhandlingar pågår nu mellan parterna om de slutliga avtalsbestämmelserna med inriktningen att de skall kunna träda i kraft den 1 april 1984.

För de statsanställda är reglerna om omplacering tyngdpunkten i trygghetsavtalet. Arbetsgivarens-statens medverkan vid omplacering skall inriktas i första hand på att finna arbete på den ort där den anställda arbetar eller i dess närhet. Men staten skall medverka vid omplacering också till andra orter, om anställningsmyndigheten har verksamhet på flera håll i landet eller – i vissa fall – om det finns en myndighet med likartad verksamhet på annan ort. Omplaceringen skall enligt avtalet ske till såväl statliga som kommunala eller privata arbeten.

Den långsiktiga målsättningen för Teli är således att anpassa personalantalet till det minskade arbetskraftsbehov som förutses i tillverkningen. Att påbörja anpassningen, när nu en sådan anses nödvändig, i god tid borde kunna vara till fördel för både televerket och personalen. Det kan då inte uteslutas att övertidsarbete eller andra åtgärder kan behövas för att klara kortsiktiga behov av produktionsökning.

Televerket har uppgett att man fortlöpande följer utvecklingen av beläggning och sysselsättning och att en ny bedömning av personalbehovet nu görs. Med utgångspunkt i den nya bedömningen tar verket inom kort upp förhandlingar om lämpliga åtgärder med de fackliga organisationerna.

Som svar på Sven Henricssons andra fråga om arbete i ungdomslag kan jag nämna att regeringen redan i höstas uppmanade alla verk och myndigheter att lägga stor vikt vid den frågan. Jag har dessutom helt nyligen erinrat verken inom kommunikationsdepartementets område om detta. När det gäller telekontoret i Sundsvall har man där preliminärt bedömt att man skulle kunna anställa uppemot 50 ungdomar i ungdomslag i Sundsvalls teleområde. Med hänsyn till osäkerheten om arbetsvolymen vid Teli är det däremot för dagen inte möjligt för televerket att ange något preciserat antal möjliga arbetsplatser i ungdomslag i verkstäderna.

Anf. 6 SVEN HENRICSSON (vpk):

Fru talman! Jag tackar kommunikationsministern för svaret på min interpellation som gäller missförhållandena vid ett statligt verk, nämligen televerket och då närmast verkstaden Teli i Sundsvall. Tyvärr är svaret, som jag ser det, inte särskilt upplysande.

Några ord om bakgrunden till dagens situation vid televerket. Det pågår, som alla vet, en borgerlig kampanj mot den offentliga sektorn inkl. de

*Om stora övertids-
uttag och anställ-
ningsstopp i statliga
verk m. m.*

offentliga verken. I vad gäller televerket känner vi väl till moderata motioner om begränsning av televerkets monopol och förslagen om en bolagsbildning när det gäller Teli. Vissa eftergifter i bolagsfrågan, främst från mittenpartierna, noterades i samband med telepropositionen hösten 1980. Men socialdemokraterna och vpk motsatte sig en principiell förändring av verksamheten. En plattform spikades där en viss ensamrätt i samhällets intresse garanterades televerket. Men sedan dess har televerket, utan att fråga regering och riksdag, börjat släppa mer och mer på sin ensamrätt och lovat ännu fler eftergifter för framtiden.

Detta anser jag ligger i botten också på de problem som i dag finns. Idén om en bolagsbildning av bl. a. Teli omfattas tydligen av televerkets högsta ledning. Man hävdar att först genom bolagsformen kan Teli bli smidigt och konkurrenskraftigt på marknaden. Indirekt innebär detta att Teli i dess nuvarande form är otidsenligt och måste bli föremål för kostnadssänkande åtgärder. Man stöder sig här på den interna utredning som gjorts inom verket.

I ambitionen att "hänga med i utvecklingen" och rationalisera har man kommit på detta med turordningslistor, för att förbereda avskedande av personal. Målsättningen är att dra ner personalen med 550 personer i hela landet och 150 vid Sundsvallsverkstaden. Dessa turordningslistor hänger nu som ett dystert hot över mer än 50 namngivna anställda i Sundsvall och inger djup oro bland personalen – ja, inte bara oro utan olust och ibland förtvivlan bland dem som blivit "listade". Om de ser sig om på den arbetsmarknad som finns i Sundsvallsregionen, ser de med blotta ögat att där inte finns många möjligheter till alternativa jobb.

Det hela blir inte bättre av att detta meddelade hot om minskning av antalet anställda inte alls är grundat på minskade arbetsuppgifter. Tvärtom har förhandlingar om övertidsuttag måst föras. Det gällde först 3 500 övertidstimmar i oktober i fjol, och efter ett par månader gällde det ytterligare 16 000 övertidstimmar. Enligt fackets beräkningar har medlemmarna drabbats av ett uttag av 40 000 övertidstimmar under fyra månader. Man försöker klara det hela genom att flytta jobb från Sundsvall, skaffa legojobb åt andra verkstäder, göra stödköp av detaljer, osv. Prognoserna för grundbeläggningen av arbete vid Teli visar f. ö. på en stabil volym fram till slutet av 1985.

Mot bakgrund av vad jag här försökt relatera är det rimligt att undra om inte televerkets planering måste ifrågasättas. Visst går det framåt med automatik och elektronik i samhället, men man får inte riskera att bli så fixerad vid den långsiktiga trenden att man drar ner personalantalet, innan man själv skaffat sig den nya teknik som sägs vara neddragningens verkliga förutsättning. Man får inte låsa sig så vid de bedömningar man gör vid skrivbordet att man, när man ser att teorin inte överensstämmer med verkligheten, försöker ändra verkligheten i stället för teorierna.

Det är en gammal sanning att det blir billigare att låta folk arbeta på övertid än att anställa ny personal. De som hävdar detta hänvisar ofta till de sociala avgifter som följer med en anställning. Man kan ställa sig frågan: Är det en

sådan kostnadsjakt man ägnar sig åt vid ett statligt verk?

I svaret talas det om att nya bedömningar av personalbehovet skall göras och att nya förhandlingar skall tas upp. Jag vill fråga kommunikationsministern om man då kan hoppas på ett borttagande av övertalighetslistorna, som inte fyller någon annan uppgift än att stressa de anställda och skapa dålig stämning på arbetsplatsen.

Jag vill också säga några ord om arbeten i ungdomslag.

I Sundsvall-Timråregionen finns nu ett par tusen arbetslösa ungdomar. Man kan fråga sig om inte ett statligt verk borde försöka styra en del jobb till denna region. I varje fall borde man bevara de jobb som finns, och inte lägga ut dem på andra verkstäder. Jag vill uttrycka besvikelse över att det i svaret sägs att man inte kan precisera antalet möjliga arbetsplatser i ungdomslag vid Teli i Sundsvall. Jag tycker inte detta är bra. Är det verkligen departementschefens mening att man inte kan skaffa fram ett antal jobb för ungdomslag vid Teli i Sundsvall? Analyser har gjorts som visar helt andra resultat. Det går att på denna grund organisera jobb till ett betydande antal. Men självfallet utgör de enligt min mening av prestigeskäl upprättade övertalighetslistorna ett hinder för att skapa jobb i ungdomslag. Man kan inte å ena sidan ta in människor för jobb på en arbetsplats och å andra sidan ha listor där man anger vilka som måste sluta där.

Anf. 7 Kommunikationsminister CURT BOSTRÖM:

Fru talman! Först några ord beträffande övertidsarbetet. Skyldigheten att fullgöra övertidsarbete regleras, som Sven Henricsson vet, i ett särskilt kollektivavtal mellan statens arbetsgivarverk och de statsanställdas huvudorganisationer. Man måste väl ändå konstatera att det knappast kan betraktas som ett missförhållande om arbetsgivaren inom ramen för detta avtal beslutar om övertidsarbete. Jag kan hålla med Sven Henricsson om en sak, nämligen att om övertidsuttaget i höstas hade varit 40 000 timmar, så hade det varit ovanligt stort. Men enligt vad jag har inhämtat är fakta följande: Teli har förhandlat med facket om en ram för övertiden på 38 000 timmar. Övertidsuttaget för tiden augusti–november blev betydligt lägre, nämligen ca 9 500 timmar. Det motsvarar mindre än 3% av den totala produktionstiden. Jag tycker inte att det kan anses vara onormalt högt. Man måste i en tillverkningsindustri ha en viss flexibilitet med hänsyn till produktionssituationen.

Jag vill säga till Sven Henricsson att jag självfallet utgår från att Teli i de nya förhandlingar som skall tas upp lyssnar på personalens synpunkter samtidigt som man bedömer beställningsingång och produktion. Jag utgår ifrån att det är helt självklart att man gör på det sättet.

Beträffande turordningslistorna innebär svaret från min sida att jag hänvisar till att man nu gjort den bedömningen att nya förhandlingar skall tas upp. Huruvida de nuvarande turordningslistorna behövs kommer att avgöras vid dessa förhandlingar. Än en gång vill jag framhålla att jag utgår från, som något alldeles självklart, att man skall ta hänsyn till de synpunkter som därvid framförs från personalens sida.

Nr 68

Måndagen den
30 januari 1984

*Om stora övertids-
uttag och anställ-
ningsstopp i statliga
verk m. m.*

*Om stora övertids-
uttag och anställ-
ningsstopp i statliga
verk m. m.*

När det gäller utvecklingsmöjligheterna och sysselsättningen vid Teli är det väl riktigt som Sven Henricsson säger, att en av grundförutsättningarna för att tillskapa förutsättningar för en större stabilitet i verksamheten är att man klarar av utvecklingsarbetet. Det finns säkerligen stora möjligheter till utveckling på det här området, men det förutsätter, som jag ser det, en samordning mellan televerket och företag som arbetar med utveckling på telekommunikationsområdet. Det är därför som vi skall tillkalla en särskild förhandlingsman för att ta upp överläggningar med televerket och LM Ericsson eller andra företag som bedriver verksamhet inom telekommunikationsområdet. Jag gör den bedömningen att vi måste se till att ha en bred samling kring det utvecklingsarbete som krävs för att vi skall kunna hävda oss nationellt men kanske framför allt, om vi skulle bjudas chansen, att internationellt kunna vara med och slåss på telekommunikationsområdet.

När det gäller ungdomslagen vill jag bara hänvisa till att jag i förra veckan på nytt skrev ett brev till ledningen för olika verksamheter som hör hemma under kommunikationsdepartementet och uppmanade dem att pröva ytterligare förutsättningar för att kunna sysselsätta ungdomar i ungdomslag. Jag menar att man måste anstränga sig oerhört mycket för att undersöka alla de möjligheter som finns i Sundsvall liksom i alla andra delar av landet för att hjälpa till i strävandena att skaffa jobb åt våra ungdomar. Jag utgår ifrån att man gör allt vad som göras kan i Sundsvall och prövar förutsättningarna inte bara vid Teli utan även i andra verksamheter för att bjuda ungdomarna jobb.

Anf. 8 SVEN HENRICSSON (vpk):

Fru talman! Kommunikationsministern säger att man inte kan använda beteckningen missförhållande, men jag understryker att det är ett missförhållande när planeringen är så haltande att man å ena sidan på listor meddelar ett stort antal anställda att de kan vara inställda på att bli bortförda från produktionen, samtidigt som man å andra sidan har sådana problem med att klara leveranser att man måste vädja till de anställda om kraftiga åtgärder för att åstadkomma resultat via övertidsarbete. Det är någonting som inte stämmer. Ambitionen att dra ned upplevs då av de anställda som någonting mycket negativt. Man upplever inte att målsättningen är att utveckla företaget, i synnerhet som televerket t. o. m. gör vissa köp i utlandet för att täcka behovet av vissa produkter. Då tror man att målsättningen är att man skall försöka uppnå en nedskärning av verksamheten i stället för en utveckling av densamma. Det är angeläget att man kommer till rätta med förhållandena också när det gäller misstämningen, så att de anställda upplever det så, att de arbetar i ett företag som offensivt går in för att utveckla verksamheten inom ett område där det, enligt vad som sägs, finns stora utsikter att expandera för framtiden.

Just den här inställningen förvånar mig – att man vill ha en nedskärning i stället för expansion och utveckling inom ett område som betecknas som ett framtidsområde.

Kommunikationsministern säger att personalens synpunkter kommer att beaktas vid förhandlingarna, och det tycker jag är bra. Jag noterar detta och

hoppas verkligen att så sker. Det är ju i överensstämmelse med verksstadgan, där det är spikat att förslag från personalen skall uppmärksammas. Men det sägs också i verksstadgan att chefen skall se till att det råder trivsel i arbetet. Vidare skall chefen ha omtanke om personalen när det gäller arbetsförhållandena. Jag tycker att det som rapporterats från Sundsvall talar för motsatsen. Det har varit – det bekräftar många veteraner – en mycket fin stämning på den arbetsplatsen. Men genom de vidtagna åtgärderna, genom listorna som har spikats upp, genom inriktningen att försöka anpassa sig till en lägre nivå när det gäller avsked, har man skapat en dålig stämning på arbetsplatsen. En dålig stämning kan inte vara ägnad att befordra en bra produktion och ett bra produktionsresultat.

Därför tycker jag att det ingår i den totala bilden att man ser till att det rationaliseras, att man ser över produktionen. Personalen har verkligen varit med på åtgärder härför. Men det måste gå till på ett sådant sätt och på en sådan samarbetsbasis att man inte skapar olust och produktionsstörningar som är ägnade att försämra resultatet i verkstaden. Ingen av oss är betjänt av det, vare sig politiker som har ansvar för frågor som rör den statliga sektorn eller tjänstemän inom de olika verken.

Jag noterar också att det finns en ärlig vilja att göra någonting när det gäller ungdomslagen. De propåer från departementet som har gått ut till verken är sannerligen på sin plats. Det är bara att hoppas att man verkligen tar sig i kragen och ser över möjligheterna att låta några ungdomar komma in på Teli i Sundsvall, där de kan få ägna sig åt, förhoppningsvis, en teknisk verksamhet som många unga människor ofta är intresserade av att jobba med. Det är ju den typen av verksamhet som i hög grad tilltalar unga tekniskt intresserade människor i vårt land.

Anf. 9 Kommunikationsminister CURT BOSTRÖM:

Fru talman! Sven Henricsson och jag är helt överens om nödvändigheten av att återställa den goda och fina stämning som eventuellt har störts vid Teli-verkstaden i Sundsvall. Jag tror att det är viktigt att nu försöka enas om att komma till skott beträffande hur det framtida utvecklingsarbetet inom televerket skall gå till, för att därmed skapa just det lugn som är nödvändigt för att man skall kunna ägna sig åt produktion och utveckling inom televerket. Jag hoppas att den förhandlingsman som har till uppgift att svara för överläggningarna mellan televerket och L M Ericsson och andra företag inom telekommunikationsområdet skall klara uppgiften. Jag tror, precis som Sven Henricsson säger, att detta är nödvändigt att klara av.

Vi tycks också vara överens på en annan punkt: Det är klart att personalens ståndpunkter måste vägas in i de förhandlingar om turordningslistor som nu kommer upp på nytt.

När det gäller produktion och efterfrågan vill jag konstatera att efterfrågan på telekommunikationsutrustning har ökat både i Sverige och utomlands. Men, Sven Henricsson, dessa nya produkter har ett lägre sysselsättningsinnehåll – det är ett förhållande som vi känner till beträffande även andra produkter. Exempelvis räknar Teli med en ökning av volymerna under nästa

*Om planerna be-
träffande Göta
kanal*

budgetår med 11 % – och det är väldigt mycket, åtminstone som jag ser det – medan behovet av verkstadsmontörer för att klara den ökade produktionsvolymen beräknas minska med 5 %. Vi är i den situationen att vi måste anpassa oss till den förändrade teknik som kommer till på detta område. Vi får lov att försöka möta situationen genom utvecklingsarbete, genom att tillskapa utökad produktion inom olika delar av telekommunikationsområdet.

Anf. 10 SVEN HENRICSSON (vpk):

Fru talman! På det hela taget är jag nöjd med den anda som präglar kommunikationsministerns senaste inlägg.

Kommunikationsministern är benägen att tillstyrka att man bör beakta personalens synpunkter när det gäller turordningslistorna och möjligheten att dra in dem, så att man försöker återställa en god arbetsmiljö vad gäller arbetsställningen, så att säga.

Beträffande det sista kommunikationsministern sade, om den moderna teknikens krav på mindre personal, vill jag säga att detta obestriddligen innebär ett problem när det gäller sysselsättningen. Men man får inte vara så paralyserad av att utvecklingen skall gå på detta sätt framöver, på grund av den nya tekniken, att man snabbar sig med att skära ner personalen innan de reella förutsättningarna för denna nedskärning är för handen. Det är detta förhållande som jag har velat peka på. Ambitionsnivån får inte vara så kraftig att man kommer före utvecklingen och skapar problem på det sättet. Snarare bör man hela tiden ha målsättningen att fylla upp med nytt innehåll och nya arbetsmöjligheter, genom att hela tiden inventera den resurs som man har att arbeta med.

Med detta nöjer jag mig för den här gången, men jag lovar att hela tiden bevaka just detta med ungdomslagets utveckling i Sundsvallsverkstaden.

Överläggningen var härmed avslutad.

5 § Svar på interpellation 1983/84:73 om planerna beträffande Göta kanal

Anf. 11 Kommunikationsminister CURT BOSTRÖM:

Fru talman! Nils Berndtson har frågat mig vilka planer regeringen har beträffande Göta kanal. Nils Berndtson hänvisar i sin interpellation bl. a. till uppgifter om planer på försäljning till domänverket och att privata kapitalstarka personer anmält sitt intresse för kanalen.

Sedan staten tog över Göta kanal år 1978 har hittills drygt 60 milj. kr. satsats på en upprustning av själva kanalen med tillhörande anläggningar. Enligt de bedömningar som nu kan göras beräknas den beslutade upprustningen vara avslutad under kommande budgetår.

Förutom upprustningen har från bolagets sida olika åtgärder vidtagits för att stimulera till en ökad trafik på kanalen. Det gäller, förutom t. ex. marknadsföring och taxeåtgärder, en satsning på servicen kring kanalen. Det

senare i nära samarbete med berörda kommuner. För att bredda bolagets ekonomiska bas har dessutom en satsning skett på olika sidoaktiviteter.

Antalet fritidsbåtar som utnyttjar kanalen har sedan statens övertagande ökat med drygt 30 %. En relativt ny trafikform, dagsturstrafik på kanalen, har samtidigt ökat kraftigt. Trots den positiva trafikutvecklingen, inkomster från olika sidoaktiviteter och ekonomiskt bidrag från berörda landsting, har bolaget ekonomiska problem som kräver en långsiktig lösning. Regeringen är för sin del beredd att ta sitt ägaransvar genom att medverka till att en sådan lösning kommer till stånd så snabbt som möjligt. I dessa överväganden ingår bl. a. frågan om att överföra det direkta huvudmannaskapet för bolaget från kommunikationsdepartementet till domänverket. Även andra lösningar kan givetvis övervägas.

Beträffande uppgifterna om det privata näringslivets intresse för kanalen har jag för egen del bara kännedom om att föreningen Göta kanals vänner i en skrivelse till regeringen aviserat sin vilja att medverka till en lösning av bolagets ekonomiska problem. Några detaljer kring detta framgår inte av skrivelsen. Den närmaste tiden får utvisa om ett sådant alternativ kan vara positivt för kanalens fortlevnad. Avslutningsvis vill jag framhålla att regeringen tar sitt ägaransvar och sitt ansvar för Göta kanals fortlevnad som kulturhistoriskt minnesmärke och turistled.

Anf. 12 NILS BERNDTSON (vpk):

Fru talman! Kanaltrafiken spelar i vissa länder en stor roll. I Sverige verkar det som om ansvariga myndigheter och regeringar vill glömma bort att också vi har kanaler. Göta kanal, som sträcker sig tvärs över vårt land, är en unik tillgång som bör vårdas och bevaras, och som även borde kunna utvecklas för att spela en roll i kommunikationsnätet.

Kanalens framtida användning har varit föremål för flera utredningar. Inriktningen har dock varit begränsad till kanalens bevarande som turisttrafikled och kulturminnesmärke. Tanken att kanalen skulle kunna spela en roll i ett utvecklat transportsystem har inte fått något egentligt utrymme. Det skulle inte bli lönsamt, har man sagt.

Det finns dock en rad faktorer som bör beaktas i en sådan bedömning. En båt på 1000 ton ersätter 50 långtradare à 20 ton. Vad det betyder ur miljösynpunkt och vägkostnadssynpunkt är inte svårt att förstå. En upprustning och utbyggnad av Göta kanal skulle ha betydande sysselsättningseffekter under själva byggnadstiden. En utvecklad kanaltrafik skulle också få positiva effekter på industrin i berörda regioner och vara av värde även av lokaliseringspolitiska skäl. De internationella erfarenheterna av kanaltrafik uppvisar en rad positiva effekter.

Jag har, fru talman, önskat peka på dessa faktiska förhållanden som bakgrund till problemställningar som har föranlett min interpellation till kommunikationsministern. Det förefaller nämligen som om regeringen är inställd på att gå vidare på den passiva linjen när det gäller Göta kanal. Olika planer på att befria kommunikationsdepartementet och regeringen från ansvaret för kanalen har skymtat. Som en följd av regeringens håglöshet

Nr 68

Måndagen den
30 januari 1984

*Om planerna be-
träffande Göta
kanal*

*Om planerna be-
träffande Göta
kanal*

träder privata spekulationsintressen fram och talar om en privatisering av kanalen.

I detta läge är det nödvändigt att regeringen redovisar sina planer beträffande Göta kanal. Det är om detta jag har frågat i min interpellation. Jag tackar kommunikationsministern för svaret och vill något kommentera det.

Kommunikationsministerns redogörelse för vad som skett efter det att staten 1978 övertog Göta kanal kan nog stämma. Det bör dock tilläggas att vad som gjorts för att öka turisttrafiken på kanalen inte främst är ett resultat av en medveten politik från statens sida. Det är nog ändå kanalentusiasterna som får ta åt sig en stor del av äran.

Nödropsen om ökade statliga insatser för att lösa stora lån som tynger kanalbolagets ansträngda ekonomi har förklingat ohörda. Än mindre har tecken på vilja från statens sida att företa offensiva satsningar för att utveckla kanalverksamheten syntts till.

Kommunikationsministerns avslutningsvis framförda uppfattning "att regeringen tar sitt ägaransvar och sitt ansvar för Göta kanals fortlevnad som kulturhistoriskt minnesmärke och turistled" är inte invändningsfri. Hur detta skall ske får vi inget besked om. Vad som kommer att ske med kanalen får visa värdet i statsrådets påstående.

Den frågeställning som närmast föranledde min interpellation lämnas obesvarad. Kommunikationsministern bekräftar att frågan om att överföra huvudmannskapet för kanalbolaget från kommunikationsdepartementet till domänverket övervägs, men någon vettig motivering för detta lämnas inte. Även andra lösningar kan givetvis övervägas, säger Curt Boström, men vilka dessa är får vi inte veta. Han bekräftar att han har kännedom om det privata näringslivets intresse för kanalen, men någon ståndpunkt till ett sådant alternativ redovisas inte.

Det är osäkerheten beträffande kanalens framtid och skyldigheten för regeringen att göra en samlad bedömning av kanalens roll i ett vidare sammanhang som motiverar frågan: Vilka planer har regeringen beträffande Göta kanal? Kan vi få veta något om detta, Curt Boström?

Som jag inledningsvis antytt menar jag att det skulle vara samhällsekonomiskt motiverat med en satsning på Göta kanal även för godsbefordran. I den bedömningen väger jag då in sysselsättningseffekter, regionalpolitiska bedömningar och även miljöaspekter. För dagen är det ändå inte denna vidare bedömning av kanalen som i första hand behöver diskuteras. Nu gäller det vad som skall hända med kanalen även med hänsyn till den begränsade målsättningen om turisttrafikled och kulturminnesmärke.

Om kommunikationsdepartementet drar sig undan ansvaret och lägger detta på ett annat verk, måste man befara att njuggheten blir ännu större. Om privatkapital tillåts få inflytande över finansieringen blir andra än samhällsintressena avgörande.

Jag har svårt att se att regeringen tar sitt ansvar för Göta kanals fortlevnad, så länge inte en klar målsättning uttalats och resurser ställts till förfogande.

Varken kanaltrafik eller andra kommunikationsfrågor kan väl anses vara

domänverkets specialitet. Verkets intresse kan befaras vara större för skogstillgångarna. Men hur blir det då med kanaldriften?

Den avgörande frågan är dock vilka planer regeringen och kommunikationsdepartementet har för kanalens framtid. Redan det förhållandet att man vill flytta över ansvaret till ett annat organ än de som har ansvar för kommunikationsfrågor är illavarslande. Om detta därtill sker utan angivande av vad man anser bör göras för att kanalen skall leva vidare, då liknar det något av en avveckling.

Det är mycket allvarligt att regeringens passivitet och ovilja att satsa medel som möjliggör även den alltför begränsade målsättningen att bevara kanalen som turisttrafikled och kulturminnesmärke har gått så långt att privata kapitalintressen nu är beredda att rycka in. Personer med anknytning till bl. a. Trygg-Hansa, Hexagon, Aktiefrämjandet och SE-banken har hört av sig. Dessa herrar brukar väl mest se till profiten och är knappast några garantier för kanalens fortbestånd och allra minst för att kanalen inordnas i ett trafiksystem med samhällsintresset som ledstjärna. Följdriktigt har också en riksdagsmotion från moderat håll väckts med begäran om ett snart och positivt ställningstagande till Göta kanals privatisering. Vilka slutsatser drar kommunikationsministern av detta?

Grundfrågan är och förblir regeringens bedömning av Göta kanal. Om man ser den som en ekonomisk belastning – vilket den uppenbarligen inte är – kan den nuvarande situationen förefalla begriplig. Om däremot regeringen har viljan och förmågan att väga in alla samhällsintressen bör detta också leda till en offensiv politik. De regionalpolitiska, arbetsmarknadsmässiga och miljömässiga fördelarna i Östergötland och Västergötland men även i Örebro län och Jönköpings län bör då vägas in. I så fall bör inte alternativen vara antingen att överlåta kanalverksamheten till domänverket och låta den bli ett slags bisyssla till dess egentliga verksamhet eller att släppa in privata spekulationsintressen. Då bör Göta kanal även i fortsättningen sortera under kommunikationsministeriet och staten göra de ekonomiska insatser som behövs för en utveckling av kanalen.

Anf. 13 Kommunikationsminister CURT BOSTRÖM:

Fru talman! Nils Berndtson uttalar sig som om beslutet redan var fattat. Av mitt svar framgår det att vi överväger olika alternativa lösningar när det gäller Göta kanal. När de övervägandena är klara, Nils Berndtson, skall vi redovisa ärendet för riksdagen – det måste till ett riksdagsbeslut i den här frågan. Således behöver Nils Berndtson inte vara orolig för att vi kommer att smyga igenom något beslut utan att riksdagen – även Nils Berndtson – ges chansen att anföra synpunkter på förslaget.

Jag är på sätt och vis tacksam för Nils Berndtsons interpellation – nu kan jag ta med mig också Nils Berndtsons synpunkter på hur man i framtiden skall ordna det med Göta kanal. Det tycker jag är bra – i det här läget måste vi pröva alla de förslag och alternativ som kommer fram i denna, som jag också ser det, mycket viktiga fråga.

Situationen är den att vi skall fortsätta jobbet med att vårda och utveckla

*Om planerna be-
träffande Göta
kanal*

Göta kanal på det sätt som riksdagen tidigare har fattat beslut om. För att klara det har det, som jag också sade i mitt svar, tillskjutits pengar.

Några kommentarer till de alternativ som jag har pekat på.

I och för sig är det väl riktigt att domänverket har ett skogligt intresse och att det finns en hel del skogsarealer som tillhör Göta kanal. Men jag har praktisk erfarenhet av domänverket också som hanterare av fritiden genom dess bolag Sverek. Kanske också Nils Berndtson har viss erfarenhet av det? Domänverket har klarat den delen av sin verksamhet mycket bra. Man har tagit sitt ansvar när det gäller den utveckling som skett på det här området. Därmed inte sagt att vi fastnar för alternativet domänverket.

Nils Berndtson talade om passivitet från regeringens sida. Vi fullföljer det riksdagsbeslut som har fattats beträffande upprustningen. Redan när jag tillträdde kom frågan upp om de ekonomiska problem som finns med Göta kanal. Vi håller nu på och försöker utröna hur vi skall kunna lösa dem.

Låt mig något kommentera frågan, huruvida man i en framtid skulle kunna tänka sig att bygga ut Göta kanal för fraktransporter.

Hitintills har jag kunnat konstatera att det, som också Nils Berndtson sade, finns en hel del utredningar på det här området. De siffror som finns angivna från tidigare utredningar beträffande en utbyggnad av Göta kanal för godstransporter visar att det skulle röra sig om en kostnad på ca 1 miljard kronor. Det är klart att vi skall se till att svenskt näringsliv, oavsett var det finns, av regionalpolitiska och industripolitiska skäl bjuds förutsättningar för rationella och billiga transporter.

När jag gör denna jämförelse, Nils Berndtson, kan jag konstatera att det finns fullgoda alternativ till en utbyggd Göta kanal att erbjuda det näringsliv som finns intill kanalen, nämligen väg och järnväg. Jag skulle förmoda att det även i den här frågan finns ett intresse i den här kammaren att se till att man använder sig av de transportmetoder som redan finns. Vi har som politiker i en kärv ekonomisk situation att ta ställning till den här frågan på så sätt – föreställer jag mig – att vi hjälper näringslivet med en infrastruktur, så att de kan klara sina transporter. Självklart är emellertid också att det skall ske på för samhället billigaste tänkbara sätt. Utan att föregripa ställningstagandet vill jag bara peka på det problemet, att om man skulle göra de här investeringarna blir det fråga om oerhört mycket pengar. Detta skall ställas mot att vi redan i dag har samhällsinvesteringar som kan svara för de här transporterna.

Passiviteten, Nils Berndtson, ligger som sagt var i att vi på den tid som står till vårt förfogande har att se på den här frågan. Vi skall återkomma med ett förslag så snart vi är färdiga, och jag tror inte att det behöver dröja så länge. I det förslaget kommer att ingå att regeringen kommer att ta ansvar på det sätt som jag nämnde i mitt interpellationssvar.

Anf. 14 NILS BERNDTSON (vpk):

Fru talman! Kommunikationsministern tycker att jag talar som om beslutet redan vore fattat. I så fall hade jag inte behövt ställa en rad frågor, vilket jag har gjort.

Hela den här förändringen ligger ändå i luften på något sätt. Jag noterar, och tycker att det är bra, att riksdagen kommer att få ta ställning till en eventuell förändring. Jag hade emellertid väntat mig att något av skälen till att överföra huvudmannaskapet från kommunikationsdepartementet skulle ha redovisats redan i dag. Jag tycker också att det är positivt att kommunikationsministern säger att man kommer att väga in olika faktorer när man lägger fram förslagen.

Till frågan om den framtida användningen av kanalen i vidare bemärkelse skall jag för dagen endast göra ett påpekande som jag tror inte saknar betydelse för en bedömning. Sedan de olika utredningarna har gjorts har oljeprisutvecklingen kanske ändrat de ekonomiska förutsättningarna för sjö- och kanaltrafik, och miljöfrågorna har förts fram och fått en större betydelse. Det kan finnas skäl att på nytt ta sig en funderare över fördelarna med en utökad kanaltrafik.

Riksdagens beslut torde väl ha följts upp, som kommunikationsministern säger. Möjligen kan man säga att riksdagens beslut knappast hade hindrat att regeringen i högre grad ställt upp för att lösa de akuta problem som också Curt Boström redovisade i sitt interpellationssvar.

Han påpekade ju att bolaget – trots den positiva trafikutvecklingen och trots inkomster från olika sidoaktiviteter och ekonomiska bidrag från berörda landsting – har ekonomiska problem som kräver en långsiktig lösning. Men hur den lösningen skall se ut, det får vi inga besked om. Curt Boström får ursäkta om jag i det svaret inte riktigt finner täckning för påståendet att regeringen tar sitt ägaransvar. Detta kan väl i första hand inte ske genom att man överför huvudmannaskapet från kommunikationsdepartementet eller att man släpper in privata kapitalintressen. Jag menar att regeringens ansvar får visas genom att man gör erforderliga satsningar för att lösa akuta problem och anger en klar målsättning för kanalens verksamhet. När kommunikationsministern sade att regeringen tar sitt ägaransvar, var avsikten kanske att det skulle låta tryggt, men jag menar att det går att bedöma innehållet i det påståendet först när regeringen ger klara besked om vilka planer man har för Göta kanal.

Överläggningen var härmed avslutad.

6 § Svar på interpellationerna 1983/84:78 och 81 samt fråga 1983/84:276 om statsbidragen till privata daghem, m. m.

Anf. 15 Socialminister STEN ANDERSSON:

Fru talman! Göte Jonsson har frågat mig dels om regeringen avser föreslå riksdagen att statsbidragen till privata daghem skall slopas, dels om regeringen avser lägga fram förslag som försvårar eller helt hindrar enskilda initiativ också på övriga sociala verksamhetsområden.

Ingemar Eliasson har frågat mig dels vilken tolkning regeringen gör av riksdagens beslut beträffande villkoren för statsbidrag till enskilda daghem,

*Om statsbidragen
till privata daghem,
m. m.*

dels om regeringen anser det angeläget att ta till vara enskilda människors intresse att starta och driva daghem på samma villkor som gäller för kommunala daghem.

Ulla Tillander har frågat mig om jag vill skingra ovissheten och klargöra vilka avsikterna är i den här frågan och antingen verifiera eller dementera de pressuppgifter som har förekommit.

Fru talman! Jag besvarar interpellationerna och frågan i ett sammanhang.

Låt mig till Göte Jonsson först säga att det nya statsbidragssystemet inte alls diskriminerar enskilda daghem. Tvärtom är det så att genom de nya statsbidragsreglerna täcker statsbidraget i allmänhet en större del av ett enskilt daghems kostnader än för ett motsvarande kommunalt daghem. Dessutom är det så att detta statsbidragssystem ger mera till enskilda daghem än vad de borgerliga partierna föreslagit i sina reservationer.

Göte Jonsson anför i sin interpellation att enskilda initiativ inom barnomsorgen är mycket väsentliga och hänvisar till de erfarenheter vi hittills fått från alternativ barnomsorg. Jag kan mycket väl hålla med Göte Jonsson i dessa stycken. Att föräldrar har ett inflytande på och tar aktiv del i barnomsorgen är mycket viktigt. Att föräldrar sluter sig samman och i kooperativa former driver barnomsorg eller att ideella organisationer driver daghem med god kvalitet på omsorgen är positivt. Dessa former av barnomsorg finns i dag och uppmuntras genom statsbidrag. Såvitt jag känner till finns det dock i dag inga daghem eller fritidshem som drivs i uppenbart vinstsyfte, dvs. i företagsform eller i enskild persons regi där man genom att sänka standarden kan minska kostnaderna och därigenom skapa ökade inkomster eller vinster för en enskild person eller ett företag. Detta skulle bli fallet om den verksamhet som ett dotterföretag till Svenska arbetsgivareförbundet skisserat skulle komma att genomföras. Jag ser här en avgörande skillnad mot att exempelvis föräldrar sluter sig samman i ett familjekollektiv för att klara barnomsorgen för sina egna barn. Dessa föräldrar kan genom egna arbetsinsatser minska sina kostnader för omsorgen men bedriver inte verksamheten i vinstsyfte.

Förutom det stötande i att kommersiella intressen skall ha ett avgörande inflytande över barnomsorgen finns det en rad skäl att visa stor tveksamhet till att genom statsbidrag uppmuntra dessa företagsformer. Jag skall här kort beröra några. Det får inte bli så att plånboken skall avgöra vilken omsorg barnen skall få. Företag med profiten som drivfjäder etablerar sig självfallet endast där man kan göra vinster.

Föräldrarna måste ha ett stort inflytande på den omsorg deras barn får. I kommunala verksamheter har man inflytande dels genom den politiska processen, dels genom det föräldrasamarbete som bör vara väl utvecklat på varje daghem. Att föräldrarna har ett avgörande inflytande i familjekollektiva daghem säger sig självt – likaså när det gäller organisationers eller ideella föreningars verksamheter. Däremot är det självfallet svårt att få ett reellt inflytande när vinstintresset är styrande.

Kommunerna måste i sina verksamheter ha en helhetssyn där man tar hänsyn till barn med behov av särskilt stöd, till bostadsområdenas speciella

behov, till föräldrarnas arbetstider m. m. Detta medför att genomsnittligt blir de kommunala verksamheterna mera kostnadskrävande. Självfallet måste dock i alla kommuner alla möjligheter till kostnadsbesparande åtgärder som inte ändrar förutsättningarna för en god barnomsorg tas till vara. Jag är också övertygad om att kostnadsjakten i de enskilda kommunerna pågår för fullt. Nya verksamhetsformer och nya grepp prövas på många håll. 30 milj. kr. har anslagits i årets budget till försök som syftar till en förnyelse av barnomsorgen.

Svaret på Göte Jonssons första fråga blir alltså att regeringen inte avser att slopa statsbidragen till enskilda daghem som drivs utan vinstsyfte av familjekollektiv, organisationer eller andra sammanslutningar. Frågan om statsbidrag till barnomsorg som drivs i enbart vinstsyfte övervägs f. n. i socialdepartementet.

På Göte Jonssons andra fråga vill jag hänvisa till Gertrud Sigurdsens interpellationssvar till Gunnar Biörck i Värmdö och Göthe Knutson den 19 januari. Analogt med detta svar blir mitt svar till Göte Jonsson nej.

Till Ingemar Eliasson vill jag säga att självfallet skall inte det förhållandet att ett rörelseöverskott av redovisningstekniska skäl uppstår för ett familjekollektiv diskvalificera för statsbidrag. När det gäller villkoren för statsbidrag till enskilda daghem måste man, som riksdagen gjort i sitt beslut, snarare se till syftet med verksamheten än till den juridiska formen för driften. Ett daghem som drivs i den form som skisserats i debatten med ett stort företag som bolagsbildare och med enskilda personer som ägare av daghemmet kan dock inte uppfattas på annat sätt än att vinstsyftet är drivfjädern. En av grundorsakerna till att statsmakterna har ålagt kommunerna huvudansvaret för barnomsorgen är behovet av kontinuitet i verksamheten. Om inte kontinuitetskravet uppfylls går detta ut över barnen. Den önskvärda kontinuiteten garanteras bäst om kommunen själv driver verksamheten och är arbetsgivare för personalen.

Det är mot den bakgrunden som jag ställer mig utomordentligt tveksam till att statsbidrag skall betalas ut till affärsmässigt drivna daghem.

Vad beträffar den andra frågan Ingemar Eliasson ställt vill jag, utöver vad jag anfört till Göte Jonsson, endast betona att barnomsorgen är en kommunal angelägenhet, vilket slås fast i socialtjänstlagen.

Kommunen måste ha en totalbild när man exempelvis utformar sina barnomsorgsplaner. Genom det nya statsbidragssystemet där enskilda verksamheter kan stöttas till större del av sina kostnader än vad som sker med den kommunala motsvarigheten skapas självfallet goda förutsättningar även för enskilda verksamheter.

Som svar på Ulla Tillanders fråga vill jag hänvisa till mina svar till Göte Jonsson och Ingemar Eliasson. Dessutom vill jag betona att de pressuppgifter som förekommit i åtminstone ett avscende ofta varit missvisande, och där hoppas jag att mina svar varit klarläggande, nämligen att jag inte på något sätt har vänt mig mot enskilda daghem. Tvärtom – de verksamheter som drivs med ideella syften eller av föräldrar förtjänar uppmuntran. De har också fått det genom ett statsbidragssystem som ger

*Om statsbidragen
till privata daghem,
m. m.*

bättre villkor än vad tidigare borgerliga regeringar genomfört och vad de borgerliga partierna föreslagit i samband med beslutet om nytt statsbidragssystem.

Anf. 16 GÖTE JONSSON (m):

Fru talman! Jag ber att få tacka socialministern för svaret på min interpellation. Det är en ganska intressant debatt som socialministern satt i gång genom sina uttalanden i pressen angående de enskilda daghemmen. Vi förde före jul en ingående diskussion här i kammaren om de nya statsbidragsreglerna, där socialdemokraterna i socialutskottet hade fått ta ett steg tillbaka genom att de tvingades gå med på ett litet bidrag på 30 000 kr. per avdelning också till de daghem som drivs i enskild regi. Socialministern hade inte räknat med det när han skrev propositionen. Vi tolkade detta på det sättet att socialministern var negativ till alla former av enskilda initiativ inom barnomsorgen, också kooperativa och ideella.

Nu har socialministern här sagt att han inte alls är negativ till de formerna av verksamhet. Socialministern lovordar dem och säger att de fungerar mycket bra. Jag konstaterar att socialministern inom ramen för en mycket kort tidrymd har ändrat uppfattning mycket markant. Jag hoppas verkligen att socialministerns ändring av körriktning verkligen är sakligt motiverad och att det här inte bara handlar om taktiska finter.

Jag vill mot denna bakgrund också fästa kammarens uppmärksamhet på den förre socialdemokratiska statsministern Tage Erlanders uttalande i Svenska Dagbladet i dag, där han säger att det är dags för socialdemokratin att ändra kursriktning i viktiga frågor. Vi har drivit kollektivismen alldeles för långt, säger Tage Erlander; den allmänna debatten har nu påverkat också socialdemokratin, och det är högern som har drivit debatten.

Även om det är länge sedan vårt parti bytte namn, förmodar jag att vår gamle f. d. statsminister menar att det i detta fall är moderata samlingspartiet som har varit pådrivande. Detta har tydligen gjort att socialdemokraterna måste litet grand revidera den gamla socialistiska stelbentheten. Men jag kan inte tolka det på annat sätt än att detta sker under galgen, och det är synd att så skall vara fallet. Det vore bättre om vi kunde få en öppen debatt i de här frågorna.

En annan sak som är intressant att notera är att vice statsministern i den nuvarande regeringen den ena gången efter den andra träder fram i debatten och talar om frihet. Även när det gäller talet om frihet utgår vice statsministern och andra socialdemokratiska företrädare från den allmänna debatten. Jag förmodar att man i regeringskansliet även på den punkten känner ett tryck från moderata samlingspartiet. Men när man gör en sakgranskning av de olika frågorna finner man att det är ganska tunnsått med konkreta förslag och beslut som skulle öka friheten för de enskilda människorna.

Det är faktiskt så, socialministern, att det inte bara är moderata samlingspartiet som driver frihetsfrågorna, utan frihetskravet är inbyggt hos de enskilda människorna. Hos svensken i gemen, i familjerna, från barnen

*Om statsbidragen
till privata daghem,
m. m.*

till de gamla, finns en inbyggd frihetslängtan och därmed även ett inneboende ansvar när det gäller att forma den egna framtiden. Det är ju detta som kommer till uttryck i den allmänpolitiska debatten och när det gäller de konkreta förslagen.

Socialdemokraterna säger att frihet är detsamma som egoism. Det är ju helt fel. Det är snarare, socialministern, så att en långt driven kollektivisering egentligen är egoism.

Jag vill också hänvisa till vad som sagts i debatten av statsministern, som har hoppat in litet då och då och tagit upp just frågan om barnomsorgen och privatiseringen och alternativen inom barnomsorgen. I något uttalande liknar han det här vid amerikanska kycklingkedjor som grillar och säljer kycklingar. Han menar att om vi driver en privatisering eller ökar alternativen inom barnomsorgen i Sverige, skulle det leda till någonting i likhet med amerikanska kycklingkedjor. Statsministern har också gått ut till svenska folket i ett upprop och sagt att högern skall – återigen samma uttryck – rasera den sociala tryggheten bl. a. inom sjukvårdsområdet.

Jag nämner detta, fru talman, i den här debatten därför att socialdemokratiska företrädare har skapat ett debattklimat som inte gynnar saken. Man har tydligen väldigt få sakargument att anföra i debatten.

Det är intressant att notera att socialministern fått ändra inställningen i många avseenden i fråga om de enskilda daghemmen.

I svaret återkommer talet om profit, enbart vinstintressen osv. Låt mig fråga socialministern: Vad är det för fel om fyra ungdomar, som är utbildade förskollärare men som inte får någon anställning inom den kommunala barnomsorgen, startar en egen barnstuga? Det finns ett behov i ett område. De talar med sina föräldrar och startar alltså en egen barnstuga. De gör detta inom ramen för den ersättning de skulle få om de var kommunalanställda. De tar inte ut mera i lön inom den verksamhet de skulle driva som enskilt företag – eller kalla det vad som helst – än om de vore kommunalanställda. I det ena fallet, om de var kommunalanställda, vore detta socialt riktigt. Men om de drev verksamheten själva med den utbildning de fått och utifrån det intresse de har för barnomsorg, skulle det helt plötsligt vara profit och vinstintresse som styr. Detta enkla exempel visar hur horribelt detta resonemang är.

Vi har faktiskt i vårt land, socialministern, möjlighet att inom fria ekonomiska system välja yrke. Den duktige snickarén kan bli fabrikör därför att han har intresse av att snickra stolar eller att göra andra nyttigheter för samhället. Den duktige gjutaren kan också bli fabrikör och starta egen verksamhet till nytta för sysselsättning och produktion i samhället. Men en duktig förskollärare som är utbildad skulle helt plötsligt, om vederbörande startade egen verksamhet utifrån sitt intresse för barnomsorg, vara profitör. Så kan vi inte föra diskussionen, herr socialminister! I stället tror jag att om vi skapade ökade förutsättningar för alternativen, skulle också det sociala ansvaret öka, därför att det inte enbart skulle vara stat, kommun och landsting som då hade intresse och ansvar för de sociala frågorna, utan detta skulle breda ut sig i andra grupper i samhället. Vi skulle få ett ökat socialpolitiskt intresse och en förbättrad socialpolitisk och social kunskap på

*Om statsbidragen
till privata daghem,
m. m.*

olika områden. Det är mycket av detta som är vitsen med hela den här debatten. Det rör sig inte bara om pengar och ekonomi, utan också om inriktningen av en verksamhet och förutsättningarna för att klara den verksamheten på bästa sätt.

Låt mig sedan gå in litet mera konkret på interpellationssvaret. Socialministern säger att det nya statsbidragssystemet är kostnadsneutralt och att det ger förutsättningar även för ideella föreningar och andra att driva sin verksamhet på samma sätt. Enligt uppgifter vi har fått är det inte på det sättet. Oron är mycket stor bland enskilda förskolor.

Socialministern säger också att de borgerliga partiernas förslag skulle ha inneburit ett sämre statsbidrag och sämre relation mellan enskilda och kommunala förskolor. Detta är fel. Moderata samlingspartiet har en reservation. Socialministern har nog inte läst den. Där skriver vi att det skall vara absolut kostnadsneutralitet i fråga om bidraget till enskilda, kommunala och ideella förskolor. Oaktat vem som driver förskolan skall det vara samma stöd.

Det är väl orimligt att göra så som socialministern säger – att den som driver omsorgsverksamhet till höga kostnader skall få högre statsbidrag, men om man däremot driver en verksamhet som uppfyller sociala krav och omsorgs krav till låga kostnader, skall man straffas för det genom ett sämre statsbidrag. Detta är ett avvita resonemang, för det stimulerar ju till höga kostnader. Så kan man heller inte handskas med dessa frågor, vare sig ekonomiskt eller socialt.

Socialministern säger också att kommunernas intresse i fråga om barnomsorg måste tillvaratas. Är det inte så att även föräldrarnas intressen måste tillvaratas? Det är ändå föräldrarna som har huvudansvaret för barnen. Om vi enbart satsar på kommunal barnomsorg får inte föräldrarna den valfrihet som man måste ha. Detta är också en mycket viktig social och familjepolitisk fråga. Föräldrarna har huvudansvaret för barnomsorgen.

Vidare står det i svaret att det är plånboken som kommer att bestämma. Även på den punkten måste jag säga att socialministern har fel. Det förhåller sig i stället på det sättet, att om vi fortsätter att driva en sådan politik på barnomsorgsområdet som socialdemokraterna och socialministern gör, då blir det plånboken som får bestämma. De förskolor som drivs i ideell, privat eller enskild regi och som inte får lika generösa statsbidrag som de kommunala förskolorna måste ju ta ut en högre avgift – betydligt högre. Om vi däremot ger ett kostnadsneutralt statsbidrag, då kan alla välja barnomsorgsform, och man kan välja också enskild barnomsorg. Här gör alltså socialministern ett verkligt tankefel, när han för ett sådant resonemang.

Socialministern säger också att föräldrarna måste ha ett inflytande över barnomsorgen, och det får man inte om den drivs i privat regi. Även på den punkten tycker jag att socialministern har fel. Först och främst väljer ju föräldrarna själva om de vill vända sig till ett privat daghem. Är det sedan så att de kommer till ett privat daghem, har de givetvis synpunkter på hur man där bedriver verksamheten. Vi har snarare erfarenhet av att de enskilt drivna

daghemmen ligger närmare föräldrarna och har större möjligheter att anpassa sig till föräldrarnas önskemål än vad de kommunala har. Det skulle inte vara någon skillnad om man går in för även andra verksamhetsformer.

Kommunerna måste ha en helhetssyn – jag håller med om det. Men det kan man också ha om verksamheten drivs med alternativa huvudmän.

Om vi så återgår till vinstsyftet och det aktuella fall som vi nu diskuterar och som har föranlett socialministerns avisering om att ändra statsbidragssystemet, är det ändå så att här bestämmer kommunerna själva om de via ett entreprenadförfarande vill köpa en viss form av tjänster av detta företag. Det är således kommunen själv som bestämmer. Nu vill socialministern gå ut och förbjuda kommunen att själv bestämma huruvida man vill köpa tjänster av ett enskilt företag eller inte. Detta innebär en inskränkning av det kommunala självbestämmandet.

Sedan sade socialministern någonting om att kommunerna driver kostnadsjakten ändå, så det är gott och väl. Men kostnadsjakt i sig är inget självändamål. Man måste få ut någonting positivt också av en kostnadsjakt. Det är i detta sammanhang som dessa kommuner har funnit att ett avtalsförfarande skulle vara fördelaktigt, ekonomiskt och för verksamheten. Det är mycket allvarligt om socialministern nu går ut och stoppar dessa försök.

Vi har i dag erfarenheter av alternativ barnomsorg. Socialministern säger i svaret att han inte tror att det finns några privata daghem, men det är i och för sig ointressant. Jag vill fråga socialministern: Varför skall socialministern stoppa en verksamhet som är i ett inledningsskede och säga att det är en dålig form av verksamhet? Varför kan man inte ge verksamheten en chans och sedan utvärdera den? Jag tror att socialministern är rädd för att denna chans kommer att utnyttjas så effektivt att det blir påtagligt att detta är en fördelaktig verksamhet. Därför vågar inte socialministern ta chansen och pröva denna barntillsynsform.

Alternativ barnomsorg utgör inte heller någon fara för kommunala daghem och kommunala förskolor. Det är snarare på det sättet att alternativen stimulerar. Det vet vi efter kontakter mellan kommunen och de alternativa förskolorna i t. ex. Uppsala. Där har man vunnit erfarenheter av varandra, och den kommunala barnomsorgsverksamheten har haft nytta av de enskilda alternativen. Gå inte ut och fördärva förutsättningarna att förbättra situationen för barnen och barnfamiljerna!

Till sist vill jag ställa några mer konkreta frågor till socialministern. Det gäller de regler för stödet till kommunal barnomsorg som majoriteten i riksdagen drev igenom före jul.

Jag har så sent som i dag haft kontakt med en företrädare för Stockholms studentkår. Kåren driver ett daghem – kalla det kooperativt eller vad som helst – ute på Frescati. Man har 25 barn i detta daghem. Kåren har nu räknat ut att man, med de nya statsbidragsreglerna, kommer att få ett underskott på 100 000 kr. Enligt de nya reglerna får man ungefär 60 000–80 000 kr. mindre i statsbidrag. Detta kommer att innebära att daghemmet tvingas lägga ned sin verksamhet. Studentkåren kan inte skjuta till så mycket pengar.

*Om statsbidragen
till privata daghem,
m. m.*

Detta visar att de nya reglerna är sämre än de gamla. Det är dessutom en rad oklarheter i de nya reglerna. Socialministern fick i december månad ett brev från studentkåren om detta. Socialministern har ännu inte svarat på det. Kåren frågar om följande:

Hur är det med sjutimmarsregeln? Studerande föräldrar har ju en ganska flexibel arbetstid. Skall de nu tvingas låta sina barn stanna sju timmar på daghemmet, även om de inte skulle behöva det, för att klara statsbidraget?

Hur är det med stödet till barn som har särskilda behov? Kommer 6 000-kronorsstödet per tio inskrivna att utgå till enskilda daghem?

Hur är det med sommarmånaderna? Kommer de att räknas in i detta sammanhang?

Det finns flera oklarheter som gör att man på de enskilt drivna daghemmen i dag är mycket frågande.

För dem som har sina barn på det av studentkåren drivna daghemmet skulle det vara en katastrof om kåren tvingades lägga ned sin verksamhet. Det skulle nämligen i sin tur innebära att föräldrarna måste sluta med sina studier.

Jag vill vädja till socialministern: Stryp inte initiativen, utan ta i stället vara på dem! Lyssna på den gamle statsministern Tage Erlander när han säger: Om det från moderat håll, från den allmänna opinionen eller varifrån som helst kommer vettiga förslag som luckrar upp kollektivismen, var då beredd att pröva de förslagen positivt.

Anf. 17 INGEMAR ELIASSON (fp):

Fru talman! De interpellationer om enskilda daghem som är aktuella i dag har aktualiserats av de planerade privata daghemmen i Sollentuna. Men frågan är mycket större än så. Det handlar i grunden om möjligheterna att över huvud taget driva daghem och förskolor i annan regi än kommunal. Låt mig därför för min del slå fast, att det inte är rätten att göra vinster när det gäller drift av daghem jag lägger mig ut för utan möjligheten att tillvarata allt ideellt och frivilligt intresse från föräldrar, föreningar och samfund att driva förskolor och daghem. Det förutsätter emellertid att de ekonomiska och juridiska villkoren blir klara och entydiga.

Saken borde egentligen vara mycket enkel. Alla borde behandlas lika. Alla som uppfyller de krav som ställs bör få rätten att starta och driva daghem. Det väsentliga måste vara att kvaliteten i omsorgen om barnen sätts först. När de kraven är tillgodosedda måste det från samhällets utgångspunkt vara en styrka, om så många som möjligt vill engagera sig i att tillhandahålla och driva daghem och förskolor.

Vi trodde att det här i sina grunddrag var utklarat med höstriksdagens beslut. Enskilda daghem skall tillåtas få statsbidrag. Låt vara att socialdemokraterna inte vill ge lika mycket till de enskilda som till de kommunala, men de skulle ändå kunna få. Men så gick socialministern ut med en kommentar när det gäller de här planerna i Sollentuna, och plötsligt var gärdet upprivet igen. I dag är rättsläget oklart. Får kommuner i sin barnomsorgsplan ta upp enskilda daghem och fördela statsbidraget till dem,

Måndagen den
30 januari 1984

*Om statsbidragen
till privata daghem,
m. m.*

eller får de inte göra det?

Socialministerns svar är allt annat än klagörande. Men jag ber att få tacka för svaret. Där finns ord av uppskattning av ideell verksamhet som inte hörts tidigare, och det noterar vi med glädje. Att oklarheten ändå består beror på att socialministern försöker göra en skillnad mellan olika former av enskild verksamhet. Det håller inte. Låt mig ta ett exempel.

Om en grupp föräldrar väljer att starta ett kooperativ för att klara sin barnomsorg måste de för att finansiera den verksamheten försöka få statsbidrag. Ett krav är då att daghemmet godkänns av kommunen. Krav kan ställas på det pedagogiska innehållet, personalens utbildning, lokalernas lämplighet osv. Man kan också ställa krav på att få anvisa barn ur kommunens daghemskö. I vissa fall får föräldrakooperativet, sedan det godkänts, också kommunalt bidrag. Men för att få verksamheten att gå runt krävs därutöver stora föräldrainsatser, dels genom avgifter som är desamma som i kommunala daghem eller högre, dels genom oavlönade arbetsinsatser för städning, administration osv. Den totala kostnaden per plats i ett sådant daghem blir av dessa skäl lägre än i kommunala daghem. Den förtjänsten tillfaller emellertid inte föräldrarna utan kommunen eller staten.

Antag att detta föräldrakooperativ sköts så bra att det blir ett rörelseöverskott. Kommer då staten som tack för denna prestation att dra tillbaka det ekonomiska stödet? Eller vad betyder det om samma föräldrakooperativ av praktiska skäl väljer att driva verksamheten i handelsbolags- eller aktiebolagsform? Följer därav att barnen anses fara så illa att staten inte längre kan stödja verksamheten ekonomiskt? Dessa frågor får dess värre inget entydigt svar i interpellationssvaret.

Socialministern säger i sitt svar att enskilda som vill driva daghem "enbart i vinstsyfte" inte skall tillåtas. Det är en formulering som bara har demagogiska kvaliteter. Gå ut till seriöst verkande företagare och fråga vad som är deras drivfjäder! Om socialministern gjorde det skulle han få mångskiftande svar. Företagarna skulle långt ifrån enbart tala om vinstsyftet, men grundvillkoret för att fortsätta med en verksamhet som intresserar dem och som de behärskar är att den går ihop, att de kan försörja sig på den. Uppfylls inte det villkoret, försvinner verksamheten. När socialministern väljer uttryck som "enbart i vinstsyfte", förolämpar han indirekt varenda företagare i det här landet som gör en samhällsgagnelig insats.

Socialministern borde låta bli att använda sig av sådana uttryck också av ett helt annat skäl. All verksamhet som rör känsliga områden i samhället borde med den synen på enskild verksamhet förstatligas eller kommunaliseras. Kan socialministern med en sådan syn tillåta att livsmedel produceras i enskild regi? Eller kan socialministern tillåta att läkemedel produceras i enskild regi?

Med samma demagogiska vändning som socialministern tillåter sig beträffande de enskilda daghemmen kunde man säga att barnens mjölk inte kan få produceras i enskilda företag med profiten som drivfjäder, och ännu mindre skulle livsuppehållande mediciner få göra det.

På dessa områden, när det gäller livsnödvändiga varor, har vi klarat ständigt högre kvalitet och ständigt rationellare former för produktionen.

Samhället övervakar med rigorös kontroll. Därför kan den produktionen tillåtas.

Ingen skall tillåtas experimentera med våra barn. Men samhället har samma möjlighet till kontroll när det gäller omsorgssektorn. Varje enskild intressent som inte bedöms som seriös och som inte kan uppfylla de krav som ställs sorterar bort.

Det går därför inte att göra en skillnad mellan olika juridiska verksamhetsformer, som socialministern försöker göra. Den ordningen har godtycke som bärande princip. En sådan rättsordning kan vi inte ha. Alla som uppfyller de sociala, pedagogiska och andra krav som ställs måste få samma ekonomiska villkor. All annan ordning sätter regler och doktriner före verksamhetens kvalitet, dvs. barnens bästa.

Det lär, som också Göte Jonsson anspelade på, pågå något slags omprövning av förlegat tänkande inom socialdemokratien. Det är möjligt att den handhas av en särskild avdelning som inte tillåts sätta sin prägel på det praktiska regeringsarbetet. Men jag skulle ändå önska att socialministern visade sig vara så högre i sina tankegångar att han inte fastnade i gammalt socialdemokratiskt agg till enskild verksamhet eller – ännu värre – i socialistiskt testugg om det förhatliga i enskild förvaltning.

Låt mig upprepa: Det handlar i grunden inte om Electrolux rätt att göra vinster på att driva daghem. Det handlar om huruvida vi skall tillåta och uppmuntra idealitet och enskilda initiativ som komplement inom den offentligt kontrollerade omsorgen. Om socialministern vill det senare, måste reglerna vara sådana att inte oklarhet råder och godtycke regerar.

Låt mig sluta med att fråga socialministern: Om ett enskilt drivet daghem uppfyller de sociala och pedagogiska kraven, om detta daghem avlastar den kommunala daghemskön, om det anställer utbildad personal till avtalsenliga löner, om det har samma personaltäthet som de kommunala daghemmen, om det har föräldramedverkan på samma villkor och om det har godkända lokaler, kan då detta daghem få statsbidrag, oavsett dess juridiska verksamhetsform och oavsett hur många eller vilka ägare som står bakom det? Är det verksamhetens kvalitet som intresserar socialministern, eller är det någonting annat?

Under detta anförande övertog tredje vice talmannen ledningen av kammarens förhandlingar.

Anf. 18 ULLA TILLANDER (c):

Herr talman! Också jag vill tacka socialministern för svaret på min fråga.

Vad som föranledde min fråga var det som socialministern påpekar i sitt svar, nämligen de uppgifter som förekom i pressdebatten om förskoleverksamhet, daghemsverksamhet, i annan regi än kommunens och att socialministern hade sagt att statsbidragen skulle omprövas. Svaret skingrar de farhågor som då väcktes om att statsbidragsbestämmelserna för barnomsorg bedriven i enskild eller kooperativ regi skulle ändras. Det är alltså med viss tillfredsställelse man noterar att detta hot inte föreligger f. n.

Måndagen den
30 januari 1984

*Om statsbidragen
till privata daghem,
m. m.*

Med utgångspunkt i Sten Anderssons svar när det gäller föräldraleda och ideellt drivna daghem vill jag ställa två frågor.

Min första fråga är: Kan man räkna med att detta svar är slutgiltigt? Även om Sten Andersson nu framställer denna ståndpunkt som en självklarhet, är det faktiskt en nyvunnen insikt inom det socialdemokratiska partiet att man nu intar denna positiva attityd. Det har både Göte Jonsson och Ingemar Eliasson tidigare varit inne på.

Genom det statsbidragssystem som mittenregeringen föreslog jämfördes all barnomsorg: daghem, familjedaghem, deltidsförskola osv. i offentlig eller enskild regi. Tyvärr kände sig den socialdemokratiska regeringen föranlåten att ändra på detta. Alltsammans är ett uttryck för den vacklande inställning när det gäller formerna för barnomsorgen som socialdemokraterna sedan en tid intar. Det avspeglade sig också under barnomsorgsdebatten i riksdagen i december.

Först kom propositionen om nya statsbidragsregler för barnomsorgen, som missgynnade de alternativa former för barnomsorg som redan fanns, t. ex. föräldraleda daghem. När dessa sedan reagerade mot församlingen och därför uppvaktade socialutskottet fann socialdemokraterna i utskottet för gott att ändra regeringens förslag.

Det förslag som riksdagen sedan antog innebar inte likställighet mellan enskilda och kommunala daghem. Därför reserverade sig centern, folkpartiet och moderaterna för en sådan likställighet.

Det är en etappvinst att socialdemokraterna numera har en positivare syn på att det förekommer en större variation inom barnomsorgen. Det är kanske en frukt av den omprövning av gamla positioner som f. n. pågår och som vice statsministern var inne på när han talade om att det socialdemokratiska partiet kört på järnvägsräls som nu är nersliten – för att inte säga uppspliten – och därför måste bytas ut, så att inte hela ekipaget spårar ur.

Det skulle inte vara dumt om denna självbesinning inom socialdemokratin redan nu kunde ge upphov till nya ståndpunkter när det gäller barnomsorgen, som för oss i centern i och för sig är gamla och välkända.

Min andra fråga är egentligen en förhoppning, nämligen att socialministern gör allt för att ge spridning åt denna nyvunna positiva inställning till daghem som drivs av ideella organisationer, föreningar eller kooperativ.

Vi är säkert många som genom åren förgäves kämpat mot en kompakt mur av bristande förståelse för att förskoleverksamhet kan drivas i andra former än den kommunala. Det är inga överord att påstå att det motståndet funnits och allttjämt finns mest i socialdemokratiskt dominerade kommuner.

Att kommunen har ensamrätt till barnomsorgen är på många håll ett axiom. Man får hoppas att islossningen i toppen raskt kommer att sprida sig neråt, och min fråga till Sten Andersson är om han är villig att efter förmåga ge spridning åt den nya inställningen.

Resultatet skulle i så fall ganska snart bli avläsbart på kommunplanet.

Tyvärr tror jag att det dröjer innan en tillräckligt öppen attityd finns inom

*Om statsbidragen
till privata daghem,
m. m.*

många kommuner. Det är lättare att köra på den gamla utslitna rälsen. Men jag tror inte att man ändå kommer undan en omprövning. Nya idéer pockar på att få bli prövade. Människor pockar på att få ta egna initiativ. Stat och kommun har inte ensamrätt och monopol. Gentemot stelhet, byråkrati och storskalighet måste det finnas plats för flexibilitet, förenkling och den lilla skalans mått samt för det som ger utrymme för frihet till initiativ från enskilda, grupper av enskilda, föreningar, församlingar och varför inte också företag?

Men här faller socialdemokraterna bommen: Hit men inte längre! Det får den tidigare inställningen att framstå som en eftergift. Något socialdemokratiskt statsråd skulle kanske kunna skriva på sitt block: När det gäller barnomsorgen har vi backat ända hit.

Återigen får doktrinen sista ordet, inte det praktiska förnuftet. I stället för att flyga i taket och patetiskt avvisa tanken att ett privat bolag skulle kunna driva barnomsorg, borde man inta en öppen attityd och se efter vad ett sådant initiativ kan ge samt pröva den tanken.

Men man väljer att utmåla ett privat bolag verksamt inom barnomsorgen som något skumt, något fult och nära nog förhatligt. Jag skall citera några rader från den debatt som förekommit i pressen under den senaste tiden: "Men nu är det tydligt att vi ska berövas möjligheten att få tillgång till sådana exempel. Socialministern har redan bestämt sig för att det är någonting lurtt med hela idén och följaktligen överväger han nu att dra in statsbidragen till de planerade privatdaghemmen. Dunkelt frammanar han bilden av blodtörstiga kapitalister som står beredda att göra sig storkovan på bekostnad av barnen och förvandla de små livet till handelsvaror."

Den som säger detta heter Berndt Ahlquist, chefredaktör på tidningen Östra Småland. Han varnar oss alltså för att måla en viss potentat på väggen och sedan argumentera mot det som egentligen är en nidbild.

En öppen inställning till dessa nya idéer skulle ge ett helt annat resultat. Insynen i ett företags verksamhet på barnomsorgsområdet skulle inte vara något problem, varför kvaliteten lätt kan kontrolleras.

Verksamheten skulle naturligtvis inordnas i den kommunala planen. Därmed skulle också kommunen bestämma över kön.

Daghemmen skall självfallet finnas där de bäst behövs.

Taxorna skall hållas på en sådan nivå att ingen behöver avstå av ekonomiska skäl. Det här innebär inte att man ifrågasätter den kommunala förskolan som det huvudsakliga alternativet.

Den kommunala barnomsorgen är ganska bra, men på intet sätt fulländad. Jag tror inte att den skulle må illa av litet konkurrens. Inslag av barnomsorg i varierande former – varför då utesluta barnomsorg driven i aktiebolagsform? – utgör den bästa formen för sådan konkurrens.

Att vara rädd för en tävlan av det här slaget mellan olika former kan bero på att man är rädd för att de alternativa barnomsorgsformerna visar sig vara bättre och därmed vinner mark. Det kan, för all del, också bero på att Sten Andersson av dogmatiska skäl misstror allt som andas profit eller som innebär vinst.

Men varför inte förbehållslöst ta reda på hur det verkligen är? Här om någonstans kan man tala om utslitna spår.

Det finns, herr talman, ytterligare en förklaring till Sten Anderssons inställning till detta, nämligen att den var ett uttryck för spontanitet. Vid litet närmare eftertanke kanske det ändå inte var så klokt. Sten Anderssons svar ger bara en antydan. Frågan om statsbidrag till den här formen av barnomsorg övervägs fortfarande i departementet.

Berndt Ahlquist talar om socialministerns behov av en ängervecka. Det är kanske det som svaret ger uttryck för.

Anf. 19 INGA LANTZ (vpk):

Herr talman! Jag vill börja med att ta fasta på två principiella synpunkter när det gäller barnomsorgen:

För det första skall alla privata, ekonomiska vinstintressen hållas utanför barnomsorgen.

För det andra är det samhället som har skyldighet att upprätthålla en kvalitativ kontroll av barnomsorgen. I det här fallet handlar det om kommunerna.

Sedan lång tid tillbaka har man från borgerligt håll försökt – och också delvis lyckats – föra barnomsorgen bort från den kollektiva, gemensamma barnomsorgen, som bygger på barngrupper och pedagogiskt skolad personal, till den mer privata, inom familjeramen hållna barnomsorgen. Att barnomsorgen i vissa kommuner upp till 50 % består av kommunala familjedagmammor vittnar just om att det borgerliga tänkandet vunnit insteg – också i socialdemokratiskt styrda kommuner.

Vpk har bestämt gått emot en sådan privatisering av barnomsorgen, då vi mer tror på en kollektiv, barngruppsinriktad barnomsorg.

Just nu handlar debatten om huruvida det finns möjlighet att privatisera också den kollektiva delen av barnomsorgen och låta den bli föremål för privata vinstintressen.

En sådan debatt hade knappast varit möjlig för bara något år sedan. Men de massiva angreppen på den offentliga sektorn och tjetet om hur dyr den kommunala barnomsorgen är har bäddat för denna debatt – hur absurd den än är.

Några kommuner vill lägga ut barnomsorgen på entreprenad, och företag förväntas lägga in anbud. Svenska Managementgruppen och Electrolux har visat sig intresserade.

De privata alternativen ger variation, förändring och valfrihet, heter det i debatten. Vi måste få konkurrens inom barnomsorgen, och vi måste bryta det kommunala monopol, heter det vidare.

Ett av problemen inom barnomsorgen är att olika barnstugor verkar under så olika ekonomiska villkor. Stora resurser måste till för att göra barnomsorgen mer jämlik, så att t. ex. barnen i Botkyrka får en lika bra barnomsorg som de barn som bor i en rik kommun. Med en ökad privatisering kommer skillnaderna mellan olika kommuners olika barnstugor att öka ännu mer. Något kommunalt monopol finns inte. Det går alldeles

Måndagen den
30 januari 1984

*Om statsbidragen
till privata daghem,
m. m.*

utmärkt att starta ett eget daghem. Men det utgår inga statsbidrag till det – såvida inte daghemmet finns med i kommunens barnomsorgsplan.

De som förespråkar konkurrens inom barnomsorgen tycks tro att man kan handla med barn som man handlar med TV-apparater eller bilar. Men det går inte.

Barnomsorgen måste vara en samhällelig angelägenhet. Barnomsorgen kan göras mycket bättre än den är i dag. Likriktarna för en bättre barnomsorg skall vara en pedagogisk läroplan och kvalitetsnormer för bl. a. gruppstorlek och personaltäthet. Dessa likriktare skall sedan garantera en minimistandard inom barnomsorgen. En förbättring av barnomsorgen åstadkommer man inte genom att lägga ut den på en entreprenad utan genom kraftiga satsningar på kvaliteten.

Det är viktigt att utvidga och säkra ett föräldrainflytande inom barnomsorgen. Det har talats länge om vikten av en aktiv föräldramedverkan inom barnomsorgen, men det har hittills kommit ut mycket litet av dessa diskussioner. Föräldramedverkan måste organiseras och lagstadgas, och bl. a. måste det ekonomiska ansvaret utredas. Det finns många andra hinder på vägen mot ett verkligt föräldrainflytande. Sex timmars arbetsdag är t. ex. en av förutsättningarna. Människors rädsla och osäkerhet inför barnomsorgen hindrar också.

De föräldrakooperativa daghemmen har visat på flera lyckade modeller för ett aktivt föräldrainflytande, och mycket av det som gjorts på de kooperativa daghemmen borde kunna tas till vara inom de rent kommunala daghemmen.

Vpk menar att olika former och olika sätt för föräldramedverkan måste prövas i olika daghem. Men det måste vara kommunen som ansvarar för verksamheten, som har det yttersta ansvaret för att barnomsorgen bedrivs, för hur den bedrivs samt har ansvar för kontinuitet och personalansvar. Det bästa vore därför att de föräldrakooperativa daghemmen kommunaliseras.

Göte Jonsson talar i sin interpellation om valfrihet. Någon valfrihet inom barnomsorgen kan inte uppnås utan att den byggs ut så att alla de hundratusentals barn som står i kö också får sin plats. Sedan skall det också sägas att orsaken till att de föräldrakooperativa daghemmen har kommit till är att kommunernas utbyggnad har varit så uruselt dålig, kvantitativt sett. Kommunerna har skött sin utbyggnad dåligt, bl. a. i Uppsala och i vissa delar av Göteborg. Därför finns det många kooperativa daghem just på dessa platser.

Ingemar Eliasson vill ha en billig barnomsorg, och det är därför han pläderar för föräldrakooperativa daghem. När vpk talar om föräldrakooperativa daghem är det inte av den orsaken. Vi vill i stället trygga ett bra föräldrainflytande och åstadkomma en bra barnomsorg. Vi har alltid hävdat att barn måste få kosta. Och det är på tiden att politiker inser det också. Det är inte av ekonomiska skäl som de föräldrakooperativa daghemmens fortsatta existens skall värnas, utan det är av kvalitetsskäl.

Kvaliteten inom barnomsorgen håller redan på att försämrats, bl. a. genom

den dåliga propositionen om statsbidragen som regeringen lade fram förra året, och som nu har börjat att gälla. Barnomsorgen kan förstås bli ännu sämre. Om vinstintresset skulle börja gälla inom barnomsorgen är det på personalsidan det skall skärpas, om man skall kunna göra några vinster – och så krävs ännu större barngrupper förstås. Men det bekymrar väl inte de borgerliga herrarna. Entreprenadverksamhet kan bli ett bekvämt sätt att ytterligare sänka kvaliteten. Men ni skall ha klart för er att en billigare barnomsorg går ut över barnens välbefinnande.

Jag kan i mycket hålla med Sten Andersson om det han säger i sitt svar. Men det jag inte förstår är hans tveksamhet på två punkter. På s. 3 i det tryckta svaret säger han att frågan om statsbidrag till barnomsorg som drivs i enbart vinstsyfte f. n. övervägs i departementet. Varför överväger man det? Riksdagen har fattat ett beslut som klart tar avstånd från tanken på statsbidrag till privata daghem med vinstsyfte. I socialutskottets betänkande står det klart uttryckt. Det har redan visat sig att det finns privata intressen som har velat omtolka riksdagens beslut till sin fördel, vilket också kommer till uttryck i de här interpellationerna. Sådana tendenser måste klart och otvetydigt tillbakavisas. Sten Andersson borde klart ha sagt ifrån att några privata vinstdrivande daghem inte skall få finnas i det här landet, i varje fall skall de inte få några som helst statsbidrag.

Det andra frågetecknet finns på s. 4 i det tryckta svaret, där Sten Andersson ställer sig utomordentligt tveksam till att statsbidrag skall betalas ut till affärsmässigt drivna daghem. Hur då tveksam? Här tycker jag att det behövs förtydliganden från regeringen. Vad menar Sten Andersson? Kan regeringen ändå tänka sig daghem drivna på affärsmässiga grunder och dessutom tänka sig att betala ut statsbidrag till dem? Det som har sagts i socialutskottets betänkande skall gälla – det har ju riksdagen också beslutat om.

Jag vill alltså ha ett förtydligande från Sten Andersson på den här punkten, och därför ställer jag två frågor:

1. Skall det över huvud taget få finnas affärsmässigt drivna daghem?
2. Skall dessa få statsbidrag, alltså få pengar från skattebetalarna för att driva sitt vinstföretag med barn och personal som kapitalinsatser?

Jag tror att många föräldrar, många politiker och många anställda med mig förväntar sig ett svar från Sten Andersson på de här två frågorna.

Anf. 20 MAJ-LIS LÖÖW (s):

Herr talman! Jag tycker att det känns angeläget att gå in i den här debatten med några synpunkter på varför jag tycker att hela den här tanken på privata daghem, drivna i vinstsyfte, är så olycklig. Och det tycker jag, Ulla Tillander, även om det inte handlar om profitörer som går in för att tjäna storkovan. Jag tycker nämligen inte att man skall tjäna någon kova alls på barns behov av barnomsorg. Om man därtill lägger att samhället skulle späda på dessa vinstchanser genom statsbidrag, tycker jag att idén blir helt orimlig.

En utbyggd och bra barnomsorg är en av de absolut viktigaste uppgifterna för samhället att lösa för framtiden. I den desperata situation som många

*Om statsbidragen
till privata daghem,
m. m.*

föräldrar befinner sig i när de inte kan lösa sin och familjens försörjning, därför att de inte får en barnomsorgsplats, skulle det vara lättköpt att välkomna alla förslag som kan öka kvantiteten i barnomsorgen. Men det handlar ju faktiskt också om kvalitet, om en barnomsorg för barnens skull. Det finns en liten men högljudd opinion i det här landet som är emot varje form av kollektiv barnomsorg, därför att den skulle vara skadlig för barnen och därför att det egentligen bara rör sig om – som man säger – tillsyn och att den aldrig kan bli utvecklande för barnen. Man kan ju undra var den opinionen finns i denna fråga. Vill de som tillhör denna opinion inte vara med och diskutera hur vi skall göra barnomsorgen bättre – och vi vet att de inte vill det; vi har verkligen från det socialdemokratiska kvinnoförbundets sida försökt föra en dialog med dem – borde de i alla fall vara med och skrika i högan sky nu när man talar om att börja jämföra barnomsorg med städning och sophantering. Men kanske beror det på att man är beredd att acceptera vad som helst bara det är Privat – med stort P.

Den offentliga sektorn – den gemensamma sektorn – är inget självändamål i en socialdemokratisk politik. Det är inget självändamål att den fått ta ansvaret för barnomsorg, sjukvård, utbildning osv. I det avseendet tycker jag inte att de borgerliga skall dra för stora växlar på en eventuell ny räls.

Det handlar ju om fördelningspolitik, om allas rätt till att tillfredsställa de här basbehoven, där inte den enskilda människans ekonomi, bostadsort eller andra försprång skall kunna styra i vad mån man skall kunna tillfredsställa de här behoven. I och med att det är samhället som har ansvaret för verksamheten garanteras också kontinuiteten. Om marknadskrafter och vinstintressen skulle styra fick man alltid leva med det hotet att verksamheten lades ned, om den inte visade sig vara lönsam. Så kan vi inte bedriva sjukvård och utbildning. Och hur skulle föräldrar kunna känna trygghet med en sådan barnomsorg?

Den gemensamma sektorn tillhör oss alla, och vi måste alla känna ansvar för att den blir så bra som möjligt. Det tycker jag att även Svenska arbetsgivareföreningen, Electrolux eller vem det nu är som skall driva entreprenad i barn borde känna.

Det är också bra med en ständig och kritisk debatt om hur den offentliga sektorn förmår möta människornas krav och behov. Även innehållet i barnomsorgen måste tåla en sådan granskning – både om man ser till barnens behov och kraven på ett effektivt utnyttjande av t. ex. personal och lokaler. Men om det nu är så att man anser sig ha bra synpunkter och lösningar på effektiviteten, så borde det även vara deras ansvar att tillföra kunskaper till vår gemensamma sektor i stället för att starta egna experiment, i synnerhet som man ju uppenbarligen inte klarar av det utan att i alla fall gå till samhället och kräva ekonomiska bidrag.

Den offentliga sektorn är ju ingen sluten sfär, som man inte kan påverka. Varför kan vi inte i en öppen debatt skapa det här ökade sociala intresset och låta alternativen stimuleras – något som Göte Jonsson talade om – inom ramen för vår gemensamma sektor, som tillhör oss alla.

Kan det vara så att man befarar att de här produktutvecklingsidéerna, eller

vad de nu kan heta, inom SAF egentligen inte tål en prövning av dem som också har ansvaret för att se till barns behov och bästa?

Nej, herr talman, bra barnomsorg måste få kosta. Pengarna måste ju ändå tas någonstans. Kostnaderna för en kommunal daghemsplats gäller personal, lokaler och verksamhet. Inkomsterna är föräldraavgifter, statsbidrag och kommunala bidrag. Varifrån skall det privata företaget ta sina pengar för att dessutom få vinst? Måste det inte bli fråga om minskad personaltäthet sämre lokaler, höga föräldraavgifter, löner under avtal?

I interpellationssvaret säger socialministern att frågan om statsbidrag f. n. övervägs i socialdepartementet. Det finns en beslutsfattare som en gång har yttrat: Detta förslag skall noggrant övervägas och förkastas. Det tycker jag också att socialministern skulle säga om det här förslaget – det är vad jag vill ha sagt med mitt inlägg.

Anf. 21 HUGO HEGELAND (m):

Herr talman! Jag reagerade liksom tidigare talare gjort mot Sten Anderssons beskrivning av daghemsverksamhet bedriven i enskild regi. På s. 2 i det utdelade svaret heter det: "Förutom det stötande i att kommersiella intressen skall ha ett avgörande inflytande över barnomsorgen – – –."

Först och främst är det inte fråga om att kommersiella intressen skall ha ett avgörande inflytande över barnomsorgen. När det gäller hur den skall läggas upp skall man i huvuddrag följa gällande bestämmelser – det är inte fråga om någonting annat.

Utgångspunkten för debatten är att vi på alla sektorer i samhället står inför kostnadsproblem. Den offentliga barnomsorgen kostar ca 14 miljarder kronor, och ändå tillgodoser den behovet av barnomsorg för bara en tredjedel av antalet behövande barn. Totalt skulle man alltså komma upp i 42 miljarder, om man skulle bygga daghem till alla barn, som bl. a. socialdemokraterna vill. Det är helt omöjligt.

I detta läge säger man på privat håll: Vi tror att vi kan driva denna verksamhet effektivare. Vi tror att vi kan göra det till lägre kostnader.

Hur i all världen kan man avvisa ett sådant alternativ, en sådan möjlighet? Här går alla statsråd ut till sina underlydande förvaltningar och säger: Ni måste spara. Ni skall dra ned kostnaderna för er verksamhet med 2 %, och det skall ni göra i första hand genom att försöka bli effektivare.

Det är det som också denna privata barnomsorg vill göra. Man säger: Vi tror att vi kan göra detta effektivare än man f. n. gör. – Låt dem pröva! Varför inte ta det tillfället?

Hela finansplanen – det vet finansministern bättre än de flesta – är inriktad på att få Sveriges ekonomi i balans. Sveriges ekonomi går med förlust, eftersom vi måste låna från utlandet. Vad gör vi? Hela verksamheten går ut på att utnyttja vårt lands resurser effektivare.

Här tillämpas precis samma idé på detta lilla område: Vi måste bli effektivare – annars klarar vi det inte! I regel bedriver enskilda företag verksamheter effektivare än offentliga – inte alltid, men i regel!

Därför är också det felaktigt som socialministern säger överst på s. 3:

*Om statsbidragen
till privata daghem,
m. m.*

”Företag med profiten som drivfjäder etablerar sig självfallet endast där man kan göra vinster”. Det gör de visst inte! Hur kan man då ha förlustbringande enskilda företag? Det är naturligtvis i förhoppningen om att göra vinst de etablerar sig – de kan inte etablera sig i förhoppningen att göra förlust, eftersom de inte kan lita på statsbidrag. Detta vet Sten Andersson mycket väl. Det avgörande är ju inte att man skall göra vinst – det avgörande i den här frågan är att här finns ett behov, och vi har möjlighet att tillgodose detta på ett effektivare sätt. Det är det primära.

Men om denna verksamhet skall kunna fortgå måste vi se till att den går ihop, vi måste få ett överskott, som då kallas för vinst – annars kan inte vi bedriva verksamheten; då får skattebetalarna gå in och betala förlusterna.

Det primära är inte att här finns vinstmöjligheter. Avgörande är att här finns ett stort behov som det offentliga inte kan tillgodose, därför att kostnaderna inom den offentliga barnomsorgsverksamheten är alldeles för stora.

Längst ned på s. 3 i det utdelade svaret heter det: ”Frågan om statsbidrag till barnomsorg som drivs i enbart vinstsyfte övervägs f. n. i socialdepartementet.” Det är helt onödigt att överväga detta, för det finns ingen sådan barnomsorg, och det är inte heller tänkt att det skall finnas någon sådan barnomsorg. Det är inte fråga om enbart vinstsyfte, utan vinsten är ett medel att driva verksamheten och därmed visa att man kan göra det effektivare.

Påståendet i svaret att plånboken kommer att avgöra vilken omsorg barnen skall få är också underligt. Det är ett av de mest utsökt demagogiska inläggen i den här debatten. Om föräldrar efter att ha betalat sina skatter och alla sina andra avgifter har pengar över och vill lägga dem på barnomsorgen, varför skall de då inte få göra det? Är det då plånboken som bestämmer? Ja, det är klart att det är deras plånbok som sätter en gräns. Om de inte skall gå och stjäla andras pengar, måste de ta av sina egna, och en del av dem ligger i plånboken. De flesta finns kanske på checkkonto eller de kanske är placerade i statsobligationer, det är ju inte heller omöjligt. Det rör sig ju om de enskilda människornas resurser efter att de har betalat skatter och avgifter, och de skall själva få avgöra om de vill lägga sina pengar på barnomsorg, när det offentliga inte kan tillgodose denna i den utsträckning de önskar. Det är det helt avgörande.

Jag förstår inte Sten Anderssons negativa inställning till att tillåta alternativ. Om man skall kunna konkurrera med den kommunala barnomsorgen med de stora subventioner som den har, måste man till en början givetvis ha motsvarande bidrag och med de bidragen visa att man kan vara effektivare. Sedan bör bidragen skäras ned allteftersom det visar sig om den privata verksamheten kan vara effektivare. Samtidigt bör man minska bidragen till den offentliga barnomsorgen, så att man får ner kostnaderna. Det vore ju vettigt.

Tveksamheten inför att statsbidrag skall betalas ut till affärsmässigt drivna daghem är lurigt framförd. Är de affärsmässigt drivna blir det ingen förlust, och då skall det självfallet inte betalas ut några bidrag. I dagens läge finns det väl emellertid, med de stora subventionerna till den kommunala

barnomsorgen, inga möjligheter att omgående klara detta med vinst. Till att börja med får man alltså ha någonting liknande en uppfostringstull eller ett bidrag, och sedan får de privata företagen visa om de kan få ner kostnaderna och verkligen få en effektivare bedriven verksamhet.

Om det är något som det offentliga har glädje av är det väl när de enskilda kan gå in och visa att de kan vara effektivare. Man bör tacka för ett sådant generöst erbjudande.

Anf. 22 EVERT SVENSSON (s):

Herr talman! Hugo Hegeland talar om demagoger. Jag tycker inte att han är en så dålig demagog själv. Jag undrar emellertid om han inte överskred gränsen för hur långt en talare bör sträcka sig i demagogiskt syfte. Hugo Hegeland är, som sagt, ingen dålig demagog.

Jag skall ta fasta på ett uttalande som Ingemar Eliasson gjorde. Han sade, om jag noterade det riktigt: Det är inte rätten att göra vinster som jag lägger mig ut för. Han kom sedan in på ett mera tekniskt resonemang där han tyckte att man inte kunde dra gränser mellan företag som driver barnomsorg i vinstsyfte och organisationer, kooperativ eller andra.

Efter denna debatt känner jag det ungefär så här: De ideella organisationerna, kooperativ och andra som bedriver barnomsorg efter de riktlinjer som vi tog upp i socialutskottet används som en plog för att införa någonting som jag tycker är befängt. Tanken att driva åldringsvård och barnomsorg genom företag som är ute för att göra vinster är fullständigt främmande för mig. Jag trodde nästan inte mina ögon när jag läste det första gången. Jag sade också vid det tillfället att tanken är fullständigt befängd.

Vi försökte i socialutskottet att göra den här gränsdragningen. Man blir utomordentligt glad så här i efterhand att ordet vinstsyfte fördes in i detta sammanhang. Jag hade faktiskt inte tänkt mig att debatten skulle ta den här vändningen. Det hade inte dykt upp något förslag om någon avdelning till Svenska arbetsgivareföreningen, till Electrolux – eller vad det nu kan vara – som skulle sätta i gång sådan här verksamhet. Nu har vi det här, och jag vägrar acceptera tanken, herr talman, att organisationer och föräldrakooperativ skall bli något slags plog för en verksamhet som för i varje fall mig, och jag förmodar för alla socialdemokrater, är helt oacceptabel. Jag utgår från att det blir ett klarläggande på denna punkt från regeringens sida, att det inte kan utgå statsbidrag i sådana fall.

Man måste även ta med en annan punkt i beräkningen. Till den här verksamheten skall alltså pengar från skattebetalarna utgå – skattebetalarna skall bidra till verksamheten. Sedan skall några enskilda personer göra vinster på detta. Jag tycker att man skall använda skattebetalarnas medel i bättre syften!

Sedan vill jag säga en sak om själva debatten som gäller även en del andra politiska debatter. Om man i ett utskott ändrar någonting i en proposition, efter diskussioner och samtal, får man höra – jag höll på att säga: i all evighet – t. ex. att nu har regeringen fått backa, nu har den fått lägga sig platt till marken, osv.

Måndagen den
30 januari 1984

*Om statsbidragen
till privata daghem,
m. m.*

Åtminstone Ingemar Eliasson vet att denna fråga dök upp mycket tidigt i den här debatten. För min del upptäckte jag med detsamma att man måste göra en ändring när det gällde de föräldrakooperativ vi har, annars skulle de inte klara sig ekonomiskt. Jag förde också samtal med socialministern på den punkten. Jag vet att Ingemar Eliasson kände till att sådana samtal fördes. Det fanns alltså ett intresse från socialdemokratin att klara av det här. Men nu får man i denna debatt, i tidigare debatter, och jag förmodar även i fortsättningen, höra att socialdemokraterna har lagt sig platt till marken. Det går egentligen inte att föra politiska debatter på det sättet.

Anf. 23 Socialminister STEN ANDERSSON:

Herr talman! Först vill jag för säkerhets skull än en gång betona att vi inte motsätter oss privata daghem därför att de är privata. Det är därför vi ger ett bättre stöd till de daghem som drivs av föräldrakooperativ och av organisationer än vad den – jag höll på att säga senaste, men jag menar sista – borgerliga regeringen genomförde. Hade dessa regler gällt i dag skulle dessa daghem inte ha fått 24 000 kr. per plats utan 18 000–20 000 kr.

Visst är det riktigt. Göte Jonsson, att ni vill ha vad Göte Jonsson kallar statsbidragsneutralitet mellan kommunala daghem och andra. Men det är också sant att centern vill skära bort 600 miljoner av statsbidraget till barnomsorgen. Hur mycket är det som ryker enligt moderaternas förslag. Göte Jonsson? Nog är det åtminstone 100 miljoner. Om centerns förslag genomförs innebär det 5 000 kr. mindre statsbidrag per daghemsplats. Sedan kan man lätt räkna ut vad moderaternas förslag skulle innebära.

Att jag har den här inställningen till de enskilda daghemmen beror alls icke på någon omvändelse vid galgen. Jag betonade redan vid den debatt vi hade i höstas att förslaget om enskilda daghem innebar en förbättring av propositionen.

Jag har samtalat både med föräldrar i föräldrakooperativen i Uppsala och med de kommunala myndigheterna. Det är där fråga om daghem med en utomordentligt god kvalitet, infogade i den kommunala barnomsorgsplanen. Men man är väldigt noga med att dessa daghem inte skall kallas privata – man vill att de skall kallas kooperativa. Och Kooperationen brukar vara väldigt noga med att skilja på sådana här saker, liksom fallet är på privat håll. Man är emellertid också medveten om att dessa föräldrar är väldigt gynnade. Varför? Jo, de har ofta yrken och arbetstider som medger att de gör en insats bland barnen, medan föräldrar inom många andra yrkesgrupper inte har den förmånen. Följaktligen kan de förstnämnda föräldrarna, genom de här insatserna, komma före litet grand i barnomsorgskön. Men det viktiga är att de gör ett utomordentligt fint arbete. Den här olikheten finns dock, och därför skall man vara noga med att göra denna åtskillnad, när man talar om valfrihet.

De som känner mig vet att jag är inte helt men ganska fördomsfri, ganska obunden av dogmer. De vet att jag också är beredd att ifrågasätta beslut som partiet tidigare har fattat. Jag hänvisar till förslaget om flerbarnstillägg, som vår riksdagsgrupp hade gått emot. Jag förstod snart att det var riktigt att

införa flerbarnstillägg, och följaktligen har det också införts sådana. Jag skulle även vara beredd att ge förslaget om privata daghem, drivna med vinstintresse, mitt stöd ifall jag vore övertygad om att det både skulle förbättra kvaliteten och göra driften billigare.

Nej, vad vi på goda grunder misstror och bestämt motsätter oss är privata daghem, finansierade med skattemedel och med det privata vinstintresset som drivfjäder. Då säger Ingemar Eliasson och andra: Men socialministern har ju inte givit riktigt klart besked; socialministern säger bara att saken övervägs. – Ja, jag vill gärna lyssna på debatten, innan jag inom regeringen framlägger ett förslag. Jag vill emellertid ha sagt redan nu – det kan ju ändras – att ni måste bättra på argumentationen, om jag inte skall komma till slutsatsen att inga statsbidrag bör utgå till sådana här daghem. Och jag skall försöka klara ut skillnaden mellan det ena och det andra.

Moderata politiker och företrädare för SAF:s daghemsbolag har hävdatt att det i princip inte är någon skillnad mellan å ena sidan städning och sophämtning och å andra sidan barnomsorg. Men det är just vad det är! Med all respekt för de yrkesutövare som ombesörjer städning och sophämtning anser jag det vara en grundläggande skillnad mellan att hantera smutskläder och sopsäckar och att vårda barn. I det första fallet gäller det att handskas med döda ting – hanteringen är tämligen lätt att organisera och kostnadsberäkna. I det andra fallet gäller det levande varelser. Barn är oberäkneliga, och den mängd omsorg de kräver är omöjlig att beräkna från den ena dagen till den andra, ibland från den ena stunden till den andra. Barn som kommer olyckliga till dagis därför att föräldrarna grälat, barn som kommer från trasiga hem och svåra sociala miljöer, handikappade barn, invandrarbarn – ja, de ställer ofta daghemspersonalen inför nya, oförutsebara omsorgsbehov. Med detta följer krav på vidgade föräldrakontakter och andra åtgärder som i sin tur leder till kostnadskrävande personalinsatser. Det är då det lätt uppstår en konflikt mellan vinstintresset och barnets behov av omsorg. Den extra insatsen kanske inte lönar sig, och då avstår man.

Men låt oss pröva, säger man. – Ja, idén med kommersiella privata daghem är redan prövad på andra håll i världen – i USA t. ex. – och spåren förskräcker. De lönsamma barnen, dvs. de vars föräldrar har råd att betala, får omsorg av högre kvalitet. De mindre lönsamma barnen, ofta från problemmiljöer, får nöja sig med en betydligt lägre standard eller blir helt utan omsorg. Detta mönster går igen inom sjukvård och utbildning: hög kvalitet för de välbeställda, fattigstandard för de sämst ställda.

Göte Jonsson beskyllde statsministern för att likna de privata daghemmen vid en amerikansk "kycklingkedja". Nja, det var fråga om ett citat som statsministern anförde ur en amerikansk tidskrift, där man i och för sig har en positiv inställning till privat verksamhet men ondgör sig över kinder care-verksamheten i USA. Citatet hade hämtats ur ett nummer av Fortune International, som jag har tagit med mig och som jag rekommenderar till läsning.

Det är ingen tillfällighet att amerikanska föräldrar, kvinnoorganisationer

*Om statsbidragen
till privata daghem,
m. m.*

och andra intressenter, under ledning av den tidigare amerikanske presidenten Gerald Ford, nu har startat en kampanj mot den usla barnomsorgen i USA. Om någon dag kommer tidningen Kommun Aktuell ut med ett nummer där man efter att ha gjort ett studiebesök i USA redovisar varför amerikanska föräldrar är så missnöjda. Jag rekommenderar också den tidningen till läsning. Det framhålls att missnöjet bl. a. beror på att barnomsorgslokalerna ofta är trånga, ibland t. o. m. utdömda för andra ändamål, att personalen ofta är lågavlönad och utbildad, att barngrupperna är stora och att den pedagogiska ambitionsgraden är låg.

Kom nu inte och säg, herr Hegeland, att Electrolux och andra svenska företag skulle vara mindre lönsamhetsinriktade än de amerikanska eller känna ett större socialt ansvar. I varje fall har de inte visat detta vid alla de företagsnedläggningar som ägt rum. Försök inte heller inbilla oss att de amerikanska föräldrarna skulle vara mindre måna om sina barn och därför avstå från att utöva den kvalitetskontroll som svenska föräldrar väntas kunna göra för att förhindra att vinstintresset leder till kvalitetsförsämringar.

Men jag vill ändå sätta mig in i hur man tänkt inom den grupp som det gäller, och därför har jag vid ett par tillfällen resonerat med direktörerna i AB Daghem. De enda konkreta förändringar i förhållande till de kommunala daghemmen som de kunde peka på var att deras planerade daghem skulle ha lägre utrymmesstandard och mindre personal, och de förändringarna innebär ofrånkomligen försämringar av kvaliteten, inte förbättringar. Alla de förbättringar som man i allmänna ordalag talade om – kortare beslutsgång, större kostnadsansvar för personalen och stimulans för personliga insatser – kan, som Maj-Lis Lööv sade, åstadkommas inom den nuvarande organisatoriska ramen utan att man utsätter barnen för de risker som vinstintresset medför.

I många kommuner bedrivs redan en omfattande försöksverksamhet med just den här inriktningen. Från departementets sida är vi beredda att stimulera flera att följa efter. Socialstyrelsen kommer i mars att lägga fram en rapport om annorlunda lösningar inom barnomsorgen. Det finns väldigt mycket sådant att ta vara på från de olika kommunerna.

Jag menar att alla – här i kammaren och utanför den – som anser sig ha goda uppslag beträffande verksamhetens innehåll och organisation är välkomna att delta i det här förbättringsarbetet, även direktörerna i AB Daghem. Har jag förstått dem rätt, är deras affärsintresse av underordnad betydelse i förhållande till deras intresse för att medverka till en god barnomsorg.

Under detta anförande övertog förste vice talmannen ledningen av kammarens förhandlingar.

Anf. 24 GÖTE JONSSON (m):

Fru talman! Först ett par frågor till socialministern. Är socialministern beredd att ändra reglerna, så att de enskilda daghemmen får ett bättre statsbidrag än i dag? Jag ställer frågan med anledning av den analys som

studentkårerna gjort i Stockholm. Det gäller att överleva eller att lägga ned. Socialministern har nu sagt att han är positiv till den form av verksamhet som föreslagits. Hur länge skall socialministern överväga det här med vinst?

Jag tog upp ett exempel om fyra ungdomar som är väl utbildade och som har sociala ambitioner och intresse för barn tillsynsverksamhet, men som på grund av samhällsekonomiska kostnader inte får anställning i kommunal regi. Om de i stället vill starta en egen verksamhet, ta ut samma ersättning ur den egna verksamheten som de skulle få om de vore kommunalanställda, är det då profitintresse? Är det då Svenska arbetsgivareföreningen som styr? Jag tycker att socialministern borde sätta sig ner och begrunda litet grand vilka effekter det får för enskilda människor och familjer, innan han går ut med förhastade uttalanden.

Valfriheten ligger i att vi har för litet kommunal barnomsorg. Ungefär så resonerar Inga Lantz om valfrihet. Låt oss säga att Inga Lantz står i en fruktaffär och säljer frukt. Jag kommer in och ber att få köpa ett kilo apelsiner, ett kilo äpplen och ett kilo bananer. Inga Lantz säger: I den här affären säljer vi bara apelsiner av valfrihetsskäl. På samma sätt resonerar Inga Lantz om valfriheten i övrigt i samhället.

Maj-Lis Lööv försöker ironisera över de frågor som kommit upp och talar om valfrihet, om kvalitet, städning och sopor. Om man läser socialdemokratiska kvinnoförbundets program förstår man att Maj-Lis Lööv inte är särskilt intresserad av alternativen. Där är ju kommunal barnomsorg för barn från tre års ålder målsättningen. Jag beklagar att man för debatten på detta sätt. Det gäller ju i detta sammanhang föräldrarnas valfrihet och alternativen i barnomsorgen. Jag kan inte förstå att det kan skada barnen om föräldrarna får ökade möjligheter att, med tanke på de behov som barnen och familjerna har, själva bestämma hur omsorgen skall skötas.

Socialministern återkommer med samma argument. Han säger att städning, sopor och barn är samma sak för SAF och moderata samlingspartiet. Men så förhåller det sig inte, vi placerar inte de här sakerna i samma fälla. I det här samhället accepterar vi – det har jag sagt förut – enskilda alternativ på många områden, därför att vi tycker att det är bäst med enskilda alternativ och konkurrens. Det är bäst när det gäller t.ex. tillverkningen av livsmedel, ja i fråga om ett mycket brett spektrum. Men när man kommer in på det sociala området, som är så oerhört viktigt för enskilda människor, säger socialdemokraterna helt plötsligt nej. Vad som är bäst f. ö. och som betraktas som ett axiom är när det gäller den viktiga sociala omsorgen någonting felaktigt. Det är egentligen ett rätt skrämmande resonemang. Socialdemokraterna i Sverige för resonemanget beträffande det sociala området på samma sätt som man gör beträffande det ekonomiska området i länder som har en extrem socialistisk grundsyn. Båda resonemangen är precis lika felaktiga.

Exemplen från USA. Vi har aldrig bett att få applicera amerikanska system på svenska förhållanden. Vi har sagt att vi, utifrån kvalitetskrav, sociala krav och den kontroll som samhället måste ha och som vi från

*Om statsbidragen
till privata daghem,
m. m.*

moderata samlingspartiets sida har påpekat måste förbättras, vill ha alternativ för människornas skull. Det får inte vara ett självändamål att driva social omvårdnad i kommunal regi, bara därför att man har för sig att det är bäst.

Maj-Lis Lööv säger att barnomsorg måste få kosta pengar – precis som om detta vore lösningen: bara det kostar pengar så är det bra. Men det är ju inte så enkelt! Vore det så att bara den kommunala verksamheten kunde lösa allting, hade vi redan haft barnomsorgsfrågan löst. Men vi vet ju att det i dag finns skriande behov av omsorg.

Jag vill återupprepa min fråga till socialministern: Hur blir det med stödet till barn som har särskilda sociala behov, kommer de enskilt drivna daghemmen att få del av detta stöd, eller är det så att socialministern även på den punkten säger nej, därför att han tror att man inte klarar dessa problem vid enskilt drivna daghem och förskolor?

Anf. 25 INGEMAR ELIASSON (fp):

Fru talman! Får jag först säga till Evert Svensson att jag inte ett ögonblick har pikat Evert Svensson eller någon annan socialdemokrat för den ändring som gjordes i propositionen. Det var ett steg i rätt riktning. Heder åt den som drev igenom en korrigerig och förbättring på den punkten!

Evert Svensson tycker att jag förde ett tekniskt resonemang om rörelseöverskott och vinster. Det är sant. Jag har gjort det för att försöka påvisa att det ligger ett grumligt resonemang bakom försöken att dela upp de olika huvudmännen efter vilken juridisk form de driver verksamheten i. Om den är kooperativ så är den samhällsgagnelig och i sin ordning, om den har en annan juridisk form så är den omedelbart suspekt. Om ett föräldrakooperativ startas av ideella skäl och detta kooperativ omvandlas till handelsbolag av praktiska skäl, försvinner enligt denna definition idealiteten från föräldrarnas syfte med verksamheten.

Det är en sådan syn på verksamheten och en sådan rättsordning som jag menar att vi inte kan ha. Man måste kunna se till verksamhetens kvalitet och innehåll och inte stirra sig blind på den juridiska formen eller det bokföringsmässiga resultatet.

Det är inte så, Evert Svensson, att jag betraktar idealiteten som komplement till offentlig verksamhet som en plog, för att i dess kölvatten få in aktiebolag i olika former inom omsorgsverksamheten. Varje sak måste bedömas på sina meriter. Också de daghem som sägs startas av ideella skäl kan visa sig ligga utanför de kvalitetsramar och de bevekelsegrunder som vi kräver. Precis samma sak gäller för annan icke-kommunal eller icke-statlig verksamhet.

Om det skall vara enskilda daghem, kan man se på de amerikanska erfarenheterna hur det blir, säger socialministern. Varför det? Varför skall man döma en sak som vi möjligen kan ha användning av i Sverige efter de villkor som man ställer upp i USA? Det gör vi inte för annan enskild verksamhet. Vi har vår egen arbetsmiljölagstiftning, vi har vår egen medbestämmandelagstiftning, vi har vår egen naturskyddslagstiftning, etc.

De företag som klarar de spelregler som vi sätter upp här klarar sig vidare, inte de andra. Strunta i de där amerikanska förebilderna! Bedöm de projekt som kommer fram i Sverige på sina meriter, utifrån svenska villkor, sortera bort det som inte håller och behåll det bästa, det som passerar nålsögat!

Nu säger socialministern att han prövar det förslag till projekt som finns och att han vill avlyssna denna debatt innan han tar ställning. Det var vänligt, men regeringens prövning kan han inte skjuta ifrån sig. Om detta projekt inte klarar de villkor som man ställer, all right, då skall det inte heller sättas i gång. Men det är inte säkert att alla tänkbara projekt därmed är utdömda. Det kan hända att det finns en annan uppläggnings av verksamheten som passerar alla de olika krav som vi reser.

Om man är intresserad av mångfald och konkurrens som utvecklar verksamheten till barnomsorgens bästa får man inte stirra sig blind på huvudmannaskapets juridiska form eller på vilket ord vi väljer när vi talar om ett rörelseöverskott. Jag vill till Maj-Lis Lööw och andra som frågar var vinsten kommer från säga att det också i kommunala kalkyler för ett daghem naturligtvis finns en kapitaldel, en kapitaltjänstkostnad. Om avkastningen tillfaller en enskild ägare kallas det för vinst, men detta utrymme – avkastningen på kapitalet eller avskrivningar – måste finnas med överallt om verksamheten skall vila på en sund ekonomisk kalkyl.

Socialministern säger sig ha en öppen attityd och vara beredd till omprövning – och jag tror att det är sant. Dessutom lät han påskina att när han har ändrat inställning ändrar också partiet inställning. Jag tycker att socialministern skall gå vidare i sin prövning på sakliga grunder. Han skall inte låta sig förledas av gammalt "tugg" om profit och enskilt snött vinstintresse, utan pröva varje projekt för sig. Pröva allt och behåll det bästa. Sten Andersson!

*Om statsbidragen
till privata daghem,
m. m.*

Anf. 26 ULLA TILLANDER (c):

Fru talman! Sten Andersson berörde vårt förslag till statsbidragssystem för barnomsorgen. Jag vill börja med att säga att det socialdemokratiska statsbidragssystemet innebär en djup orättvisa för barnfamiljerna.

Det har tidigare i debatten sagts att det råder obalans inom barnomsorgen. Det råder t. o. m. en trefaldig obalans. Något mer än en tredjedel av förskolebarnen får del av den kommunala barnomsorgen, som alltså kostar ca 14000 miljoner. Stockholms län är speciellt gynnat med en oproportionerligt stor del – en tredjedel av alla daghemsplatser i landet. Dessutom utnyttjas daghemsplatserna mest av hög- och medelinkomsttagare.

I vårt förslag till statsbidragssystem behandlas deltidförskolor och familjedaghem likvärdigt med daghem när det gäller statsbidrag. Dessutom vill vi ge en ekonomisk ersättning för det arbete med småbarn som utförs i hemmet, en vårdnadsersättning. På det sättet får vårt förslag en betydligt bättre fördelningspolitisk profil än det socialdemokratiska.

Vi vill också, som jag har sagt tidigare, behandla daghem med annan huvudman på samma sätt som de kommunala daghemmen.

*Om statsbidragen
till privata daghem,
m. m.*

Genom socialdemokraternas statsbidragssystem måste barnen vara på daghem minst sju timmar för att fullt statsbidrag skall utgå. Det enda motivet för sjutimmarsregeln måste vara att staten skall spara pengar. Men denna besparingsmetod riskerar att slå hårt och orättvist.

En undersökning som i höstas gjordes i 24 kommuner visade att det i genomsnitt var bara 45 % av barnen som var inskrivna för en vistelsetid på minst sju timmar. De kommunerna kommer, med det socialdemokratiska förslaget, att få helt statsbidrag för bara 45 % av barnen och halvt bidrag för 55 %. Det skall jämföras med vårt förslag till statsbidrag, som skulle ha gett fullt statsbidrag till samtliga kommuner.

Motivet till att man engagerar sig i den här frågan om formerna för barnomsorgen är att man är emot monopol av varje slag. Det måste finnas valfrihet för föräldrarna när det gäller deras barn, och det förutsätter att det finns mer än ett alternativ att välja på. Det kan t. ex. vara föräldraledda daghem eller daghem som varierar i pedagogiskt avscende. Framför allt skulle kvaliteten bibehållas eller t. o. m. höjas om detta vore fallet.

Att, som socialministern gör, göra skillnad mellan daghem drivna i ideellt syfte och andra daghem framstår som en konstlad uppdelning. Det ena drivs i vinstintresse, sägs det, men det gör inte det andra. Jag undrar just hur mycket arbete som utförs i detta land utan att det finns ett visst vinstintresse i det. Ingen kan ju svära sig fri. Socialministern drivs säkert själv i sin verksamhet av starka ideella skäl, men nog finns det väl också ett inslag av vinstintresse. På samma sätt är det naturligtvis med alla anställda inom såväl skola som barnomsorg. Därför tror jag att det är farligt och förledande att sätta giftstämpel på all verksamhet som också har ett vinstintresse i sig. Det är en annan sak om det är enbart vinstintresset som styr, om det är enbart för den snöda vinningens skull som barnomsorgen bedrivs – då skulle den säkert bli alltför fattig. Men när det gäller det vi diskuterar i dag är detta, såvitt jag förstår, inte fråga om det, eftersom kommunen kan bestämma förutsättningarna och villkoren.

Anf. 27 HUGO HEGELAND (m):

Fru talman! Evert Svensson påstod att jag inte var någon dålig demagog och att jag t. o. m. överskred gränsen för demagogi. Om Evert Svensson inte är en dålig pedagog, skulle jag vara mycket intresserad av att höra någon exemplifiering av den demagogi som han tyckte sig höra.

Evert Svensson var mycket allergisk mot företag som gör vinster på barnomsorgen och får statsbidrag och som över huvud taget drivs med vinststrävan. Men det är ju helt felaktigt att i debatten framställa vinststrävan eller vinstintresset som det primära – det är ju en förutsättning för att man skall kunna bedriva verksamhet som inte skall subventioneras. Och alla i regeringen är intresserade av att minska subventionerna så mycket som möjligt när det gäller olika former av ekonomisk verksamhet.

Vad vi säger, Sten Andersson, är att vi tror att det enskilda näringslivet kan driva barnomsorgen effektivare. Ge oss en chans och låt oss visa det! Men ni avvisar det bestämt, med alla möjliga luftiga resonemang om att här gäller

det levande varelser och här skall vi inte ha något vinstintresse. Men det intresset gäller ju att få ner kostnaderna. För precis samma verksamhet skall gälla samma villkor. Ni har satt villkoren för hur barnomsorgen skall se ut och även i detalj bestämt antalet platser, kvadratmeter, våtrum osv.

Låt oss på likvärdiga villkor bedriva barnomsorg! Vi är övertygade om att vi kan göra det effektivare. Hur man kan säga nej till detta är mig helt obegripligt, när hela detta land dras med underskott i förhållande till utlandet och vi gör hårda besparingssträvanden för att få ner underskotten inom alla olika verksamheter.

Barn får kosta, säger Inga Lantz. Det är meningslöst att säga detta, men alla vet att barn kostar. Med det påståendet kommer man emellertid ingenstans, utan det avgörande är vilka resurser man har. Man börjar ju med resurserna, inte med kostnaderna, och sedan fördelar man dem på det sättet att man får bästa möjliga utbyte. Det verkar som om ni är rädda för en jämförelse mellan kommunal och privat barnomsorg, bedriven på precis samma villkor.

Jag kan erinra om att Volvo – om jag i denna debatt får nämna ännu ett enskilt företag, det kanske inte är helt otillåtet – i början av 1970-talet erbjöd sig att bygga daghem i Göteborg och därefter skänka det till Göteborgs stad, det skulle inte kosta ett enda öre. Eftersom det är brist på daghem bygger vi ett, och ni får sköta det, sade Volvo. Göteborgs stad – som jag älskar att kalla det i stället för "kommun" – tackade nej!

Fru talman! Jag tycker att precis samma kortsynthet har visats i det här fallet från regeringens och dess försvarares sida. Man tackar nej till denna möjlighet att få fram en effektivare barnomsorg.

Anf. 28 INGA LANTZ (vpk):

Fru talman! De borgerliga har vridit den här debatten åt höger. Det blir allt klarare vad debatten handlar om. Hugo Hegeland ger klara besked och tycker att vi skall ha en effektivare barnomsorg. Men det är inte en effektivare barnomsorg vi behöver, utan en bättre barnomsorg och en barnomsorg som är tillräckligt utbyggd.

Om man skall göra vinster på barnen, på föräldrarna och på personalen, blir följden att man måste skära ner och försämra den barnomsorg som redan i dag behöver kraftigt förbättras. Det är bara så det kan tolkas, för någonstans måste vinsterna pressas fram.

Det räcker med de risker för kvalitetsförsämringar vi har redan i dag genom de farliga honnörsord som regeringen använder, nämligen uttryck som "flexibilitet" och "ett ökat resursutnyttjande". Det är livsfarliga ord för barnomsorgen, för i klartext betyder de kvalitetsförsämringar. Sådana har vi också fått under den senaste tiden. Jag tänker då framför allt på den proposition som Sten Andersson lade fram. Där ger man fritt fram när det gäller att ha hur låg personaltäthet som helst och hur stora grupper som helst, och där anger man inte några bindande kvalitetsnormer. Allt detta är naturligtvis positivt för dem som svarar för de farliga tongångar vi hört här i kammaren i dag. Det är bara att fortsätta med dem. Därför är det beklagligt

*Om statsbidragen
till privata daghem,
m. m.*

att regeringen inte tagit itu med frågan om kvalitetsnormerna inom barnomsorgen, utan har släppt den fullständigt.

Här talades om äpplen, bananer och apelsiner. Det är typiskt! Det är så man pratar om barnen i det moderata lägret, inom högern. Men det går inte att handla med barn som man handlar med äpplen, apelsiner och bananer. Barnomsorgen kräver en helt annan hantering. Men det är typiskt för Göte Jonsson att ta ett sådant exempel. Det är just detta jag vill varna för. Vi kan inte handla med barn som om de vore kommersiella varor som TV-apparater eller bilar. Här handlar det om omsorg och om basbehov, och sådant skall inte föras ut till marknadskrafterna och de kommersiella intressena.

Jag fick inget svar av Sten Andersson på mina två frågor, och jag skulle gärna vilja att han återkom till dem. Skall det öyer huvud taget få finnas affärsmässigt drivna daghem? Skall sådana daghem få statsbidrag?

Sten Andersson var visserligen inne på min andra fråga, men jag hoppas att han kan ta tillbaka det han sade om att han fortfarande överväger frågan om huruvida de affärsmässigt drivna daghemmen skall få statsbidrag. Efter den här debatten, som jag tycker har varit klarläggande, borde regeringen inte tveka att ta klart avstånd från det jag tagit upp i mina båda frågor till Sten Andersson.

Låt oss få en mångfald och låt oss få alternativ! sade Ingemar Eliasson. Det kan låta både lockande och ofarligt. Men varför skulle vi inte kunna få mångfalden och alternativen inom den kommunala barnomsorgen? Det skulle vi kunna få genom ett aktivt föräldrainflytande. Men då måste vi också finna de organisatoriska, ekonomiska och praktiska formerna för att säkra ett sådant föräldrainflytande och en sådan föräldramedverkan inom barnomsorgen. En mångfald, i positiv bemärkelse, borde vi kunna få också inom den kommunala barnomsorgen.

Under detta anförande övertog tredje vice talmannen ledningen av kammarens förhandlingar.

Anf. 29 MAJ-LIS LÖÖW (s):

Herr talman! Göte Jonsson säger att jag ironiserade i mitt inlägg, när jag jämförde barnomsorg med privata vinstintressen med städning och sophämtning. Men det är faktiskt inte jag som hittat på denna jämförelse, utan det är förespråkarna för denna idé som själva har sagt att om vi så effektivt kan klara entreprenad när det gäller t.ex. städning och sophämtning, så borde vi kunna göra det när det gäller barnomsorgen också.

Sedan säger Göte Jonsson också att det inte är så konstigt att jag ironiserar – man behöver bara läsa socialdemokratiska kvinnoförbundets familjeprogram för att förstå det. Där står det nämligen att vi kräver en fullt utbyggd bra barnomsorg. Detta tycker jag är ett så självklart krav att jag inte kan förstå hur man kan vara upprörd över det.

Göte Jonsson drar sedan slutsatsen att den offentliga sektorn skulle ha blivit ett självändamål för oss som talar för att behålla barnomsorgen och en massa andra viktiga saker i det offentligas regi. Vad jag försökte visa på var

just att offentlig regi *inte* är ett självändamål men att det finns ett antal goda skäl för att den offentliga sektorn skall ansvara för vissa verksamheter, och dessa skäl är fördelningspolitiska vare sig det gäller ekonomisk fördelning eller geografisk fördelning. Man måste t. ex. svara för en viss kontinuitet i verksamheten, så att den inte läggs ned om det skulle visa sig att den inte är tillräckligt vinstgivande. Det kan också vara planeringsskäl m. m. Samtidigt har alla förespråkarna för privat barnomsorg här velat visa – och jag tror att det framför allt var Ingemar Eliasson som ansträngde sig till det yttersta för att visa detta – hur det i privat barnomsorg egentligen inte skulle vara någon som helst skillnad när det gäller sociala krav, pedagogiska krav, löner, personaltäthet, lokaler, insyn, föräldraavgifter och helst inte heller när det gäller statsbidrag. Jag försökte anteckna allt man räknade upp, och jag tror jag fick med allt. Men om det inte är någon som helst skillnad i den här privata verksamheten gentemot den offentliga, vad är det då för vits med att så att säga starta eget? Är det inte så att det är privatiseringen som blir ett självändamål? Det borde man fråga sig i stället för att anklaga oss för att göra den offentliga sektorn till ett självändamål.

Den enda skillnaden mellan privat och offentlig verksamhet på det här området som man åtminstone försökt ange är att den privata skulle bli effektivare. Om man hade dragit ett streck för varje gång som Hugo Hegeland sade "effektivare", så hade man haft ett helt staket på papperet vid det här laget. Det gäller även Ulla Tillander. Men ingen har kunnat visa vad det är som gör att den privata verksamheten blir så mycket effektivare, om alla de förutsättningar som ni räknade upp skall vara desamma för en offentlig och en privat verksamhet.

Anf. 30 EVERT SVENSSON (s):

Herr talman! I fråga om Hugo Hegelands demagogi tror jag att man kan hänvisa till protokollet. Den kommer säkert att klart framgå där. Jag behöver inte försöka mig på någon pedagogik i det avseendet. Även om debatten nu har fortgått länge vill jag, för den gäller ju en mycket väsentlig fråga, fortsätta och beröra Ingemar Eliassons och Ulla Tillanders, dvs. folkpartiets och centerpartiets, linje. Ingemar Eliasson säger på nytt att han inte är ute efter något privat vinstintresse, och så för han en teknisk och legal diskussion om vad det är för skillnad mellan det ena och det andra. När går man över gränsen, till en verksamhet med privat vinstintresse? Det är säkert svårt att skapa statsbidragsregler som anger var den gränsen går – jag utesluter inte det. Det är väl därför som socialdepartementet behöver göra en översyn. Men politiskt föreligger inga som helst svårigheter att dra den gränsen.

Jag är besviken på mittenpartierna. Är det verkligen på det sättet att ni sluter upp bakom moderaternas linje i det här avseendet? Man använder alltså kooperativ och organisationer – jag upprepar detta – som en plog för att få AB Daghem att fungera, med vinstintresse och kanske även med aktieutdelning – vad vet jag? När isen brutits så långt har vi att se fram emot AB Skola, AB Ålderdomshem, AB Socialtjänst. Vi får en social verksamhet,

Nr 68

Måndagen den
30 januari 1984

*Om statsbidragen
till privata daghem,
m. m.*

*Om statsbidragen
till privata daghem,
m. m.*

sociala tjänster, med privat vinstintresse. Det är i varje fall för mig helt främmande. Jag upprepar: Tanken är fullständigt befängd!

Anf. 31 Socialminister STEN ANDERSSON:

Herr talman! Jag skall börja med att bemöta några påståenden.

Inga Lantz säger att ord som flexibilitet och bättre resursutnyttjande är farliga ord. Ja, det beror ju helt på vilket innehåll man ger orden och på hur man handlar.

88 000 barn står i kö för att få en daghemsplats. Nog kan normer vara bra. Men normer blir ibland staket för idioter, som någon har sagt, om man bara tar hänsyn till sådana kvalitetsmått som yta och antal personal – vilket man väl också måste ta hänsyn till. Men en god kvalitet – och det säger jag med 33 år av egen erfarenhet av daghemsverksamhet – mäts framför allt med andra mått: Hur utbildad är personalen? Hur välutvecklad är föräldrasamverkan? Från vilka miljöer kommer barnen? Vi menar att det är sådan kvalitetsbedömning man skall göra. Då kan man säkert här och var, utan att sänka kvaliteten, bereda en del av de 88 000 barnen plats. Det är väldigt roligt och uppmuntrande att kunna notera att på många av de daghem där de här resonemangen fått utrymme, har både föräldrar och personal visat förståelse för dem.

Göte Jonsson har två gånger frågat om studenternas daghem. Jag är inte insatt i den frågan – i varje fall inte mer än Göte Jonsson. Jag har inte rätt, och det vet Göte Jonsson, att yttra mig i en enskild fråga. Men så mycket är nog klart – jag skall gärna sätta mig in i det här – att med de förslag till neddragningar av statsbidragen som centerpartiet och moderaterna har lagt fram skulle studenterna sannolikt få sämre statsbidrag än de nu får.

Sedan noterar jag med intresse att ingen borgerlig debattör har tagit upp det som är min huvudinvändning mot privata daghem drivna med vinstintresse. Karaktären på verksamheten – barnens oberäknelighet, detta att det inte går att göra kostnadskalkyler – innebär att man gång på gång, och ofta, ställs inför en konfliktsituation, där lönsamhetsintresset skall vägas mot hänsynen till vad barnen behöver av omsorg.

Jag är beredd att konstatera att ingenting har framkommit i debatten som rubbat min inställning till privata daghem drivna i vinstsyfte och med skattebetalarna som finansierare – snarare tvärtom.

Jag förstår i och för sig moderaternas inställning. Ert mål är ju att skapa ett helt annat slags samhälle, ett amerikaniserat Sverige där plånboken – inte behovet – skall avgöra vilken sjukvård, vilken utbildning och vilken barnomsorg som skall stå till buds. Det förnekar Göte Jonsson, men naturligtvis är moderaternas mål just det som Carl Bildt anger i den artikel i Svenska Dagbladet där han skrev: "Att skapa möjligheter för privat produktion av t. ex. daghem utan att ändra på finansieringssystemet innebär inte någon reell chans för den privata servicesektorn. Avkommunaliseringen måste därför gå hand i hand med en övergång från skattefinansiering till marknadsfinansiering."

Så var det sagt! Plånboken – inte behovet – skall avgöra!

Jag vill försäkra att vi tar moderaterna på fullt allvar. Ni vet vad ni vill, och ni lär, i varje fall t. v., vara ganska många. Och folkpartiet och centerpartiet kan ni tydligen motståndslöst driva framför er.

Mer förvånad är jag över centerns inställning. Centern har alltid förut sagt sig dela socialdemokraternas grundläggande syn på socialpolitiken, just detta att behovet – inte plånboken – skall bestämma vilken vård och omsorg man får. Folkpartiet har redan tidigare glidit till höger om moderaterna i många frågor, och nu är centerpartiet snabbt på glid åt samma håll. De sjuka skall betala ett ökat stöd till barnfamiljerna, vinstintresset skall styra utbyggnaden av och innehållet i barnomsorgen, och man kräver 600 milj. kr. lägre statsbidrag till barnomsorgen.

I Sollentuna socialnämnd gav centerns representant socialdemokraterna sitt stöd mot AB Daghems förslag att skära ned standarden. Och det är säkert fler socialt kännande och praktiskt arbetande centerpartister som får svårt att hänga med i centerns högerglidning.

Hugo Hegeland anser att det är helt obegripligt att socialdemokraterna säger nej till den hjälp som den privata företagsamheten är beredd att ställa upp med. Jag skall återropa en talesman för den privata verksamheten som ingen – i varje fall ingen på den borgerliga kanten – misstror. Det är City Akutens chef, som har förklarat att hela idén med privata daghem drivna i vinstsyfte är vansinnig. Han anser den vara praktiskt ogenomförbar – det blir omöjligt att mäta effektiviteten och utöva kvalitetskontroll.

Hur skall man kunna mäta produktivitet på det här området? Där har en annan debattör varit inne och åskådliggjort hur svårt det är bl. a. på detta område. Han säger: "Tekniskt sett är det inte svårt att spela Beethovens nionde symfoni på trettio sekunder. Men vem i all världen har glädje av det?" Och vad har barnen för glädje av mindre lekytor och färre anställda, som AB Daghem föreslår?

Om City Akuten finns det mycket att säga. Vad jag vill säga nu är att City Akuten högst påtagligt har stimulerat de offentliga sjukvårdshuvudmännens intresse för bättre service till de sjuka. Det finns all anledning att lyssna på City Akutens chef när han så bestämt avråder från att söka pröva City Akutens idéer på barnomsorgsområdet.

Nu på onsdag är det visst meningen att SAF:s daghemsgrupp skall ombildas till bolag – Leka och Lära Daghem AB, skall det heta. Electrolux sätter in en miljon i aktiekapital. De båda tilltänkta direktörerna lär svara för 100 000 kr. av aktiekapitalet. Planerna är högtflygande. Inom några år räknar man med att ha startat 40–50 daghem och ha en omsättning på flera tiotals miljoner.

Herr talman! För att inte barnomsorgsbolaget skall startas på felaktiga premisser och därmed löpa risk för ekonomiskt fiasko, vill jag meddela att debatten här har övertygat mig om att jag bör föreslå regeringen att inga statsbidrag beviljas privata daghem drivna i vinstintresse. Jag tycker att Electrolux borde koncentrera sina ansträngningar på industriell utveckling och sysselsättning, inte på att driva affärer med omsorgen om våra barn.

Måndagen den
30 januari 1984

*Om statsbidragen
till privata daghem,
m. m.*

Anf. 32 GÖTE JONSSON (m):

Herr talman! Det sista patetiska uttalandet gör mig förvånad, socialministern. Även om man driver verksamhet inom ramen för Electrolux, måste man ha ambitioner när det gäller social omsorg. Inte minst socialdemokraterna har i väldigt många sammanhang framhållit att näringslivet måste ha social ambition, och det har näringslivet. Menar socialministern att vi nu skall dela på den ambitionen och att den enbart skall tillhöra vissa former av vårt samhällsliv?

Det är detta, herr talman, som jag tycker är så allvarligt med denna förenkling av debatten. Vi har av tradition drivit mycket av den sociala omsorgen i offentlig regi. Vi har en väl utbyggd offentlig social service på många områden. Men vi har kört fast. Det är helt naturligt att man, när man ensidigt satsar på en viss verksamhetsform – det må gälla tillverkningsindustri eller vad som helst –, kör fast till slut. Man kör fast ekonomiskt, socialt och verksamhetsmässigt. Det är det sista jag tycker är det allvarliga, att socialdemokraterna inte är öppna för att diskutera.

Socialministern prisade City Akuten i talarstolen alldeles nyss och sade att det var ett bra initiativ som har stimulerat. Men samtidigt säger sjukvårdsministern: Akta er för fler City Akuter. Nu har vi fått lära hut av detta och i samhällets offentliga vård kunnat ta till vara det positiva som City Akuten har gett. Helt plötsligt har vi fått en injektion. Men nu behöver vi inte sprutan längre, nu skall City Akuten läggas ned och försvinna.

Det är precis samma sak på den sociala sidan när det gäller barnomsorgen. Nu har vi helt plötsligt kunnat sätta oss ner och utvärdera vad privata initiativ skulle kunna innebära. Då kommunaliserar vid dem, säger Inga Lantz. Nu vet vi ju hur positiva de är. Genom att vi kommunaliserar dem kan alla kommuner och instanser få nytta av detta. Så hugger man huvudet av framtiden med doktrinens bila i stället för att låta alternativten leva vidare, utvecklas och skapa nya förutsättningar.

Detta är en social fråga. Detta är en mänsklig fråga i större utsträckning än en ekonomisk. Socialministern sade i sitt förra inlägg att det till daghemmen kommer barn från trassliga familjeförhållanden, det kommer invandrabarn och andra barn som har problem. Hur skulle det se ut om de kom till ett företagsdrivet daghem, för det kan man inte planera in? Detta är att underkänna alternativten, socialministern. Det är att underkänna den personal som går in och arbetar i andra huvudmannaförhållanden än den kommunala. Även den personalen arbetar utifrån en yrkesambition, precis på samma sätt som de som jobbar i kommunala daghem. De har ett intresse för sin verksamhet. Socialministern försöker att skapa ett problem och göra det så stort att det blir oövertägligt. I själva verket är det precis tvärtom. Det är just för de barn som har problem, just för de barn som är i behov av särskild omsorg, just för de barn som inte passar in i det stora kollektivet – som är gjort i en enda form men ändå skall passa alla Sveriges ungar – som alternativten i första hand behövs, för då kan man anpassa verksamheten efter behoven. Detta har ju Montessori visat, detta har andra ideella organisationer visat, och detta har familjekooperationen Kooperativa

Daghem visat: man har fått ett bättre utfall rent socialt än om man generellt har kommunala daghem.

Nu dömer man ut detta, och socialministern säger litet grand hotande: Ni har inte lyckats förklara er, så nu går jag hem och skriver en proposition.

Jag skulle vilja säga: Gör inget förhastat, socialministern! Om socialministern av politiska skäl anser att vi inte lyckats förklara det här, finns det säkerligen andra som kan förklara det bättre. Och tänk framför allt på familjen, på barnen och föräldrarna! Vi har en lång kö som vi inte kan klara om vi bara satsar på den dyraste barnomsorgen. Det är barnen och föräldrarna som kommer i kläm. Jag förmodar att finansministern, som sitter här, inte är beredd att plocka fram de miljarder som Sten Andersson skulle behöva om man byggde bara kommunala daghem.

Carl Bildt säger i en artikel att vi måste bryta kommunernas monopol. Jag delar den uppfattningen. Skall vi satsa på alternativ, kan det ju inte vara på det sättet att det i den ena kommunen sitter en majoritet och säger nej, medan det i den andra kommunen sitter en majoritet och säger ja. Här måste även alternativen få en lagfäst rätt att verka utifrån kvalitetskrav och sociala ambitioner. Man upphandlar inte daghem enligt det upphandlingsreglemente som gäller för sopor och annat, som socialdemokraterna nu ständigt talar om i debatten. Man träffar givetvis ett avtal när det gäller daghemmen utifrån de särskilda sociala, ekonomiska och verksamhetsmässiga behov som rör den verksamheten. Man anpassar upphandlingen efter behoven, och då kan kommunen bestämma väldigt mycket om den standard som skall gälla.

Det sägs att moderaterna vill att plånboken skall styra. Enligt vår ideologi är det inte plånboken som styr, utan det är de enskilda människorna som styr. Det är ändå det som är det viktigaste, inte minst när det gäller den sociala omvårdnaden.

Anf. 33 INGEMAR ELIASSON (fp):

Herr talman! Evert Svensson är rädd att tänka i dessa termer – så mycket har vi fått klart för oss. Jag beklagar det. I grunden uppskattar jag den skepsis som ligger i botten, men man får inte bli så skeptisk att man inte vågar pröva för att se om kanske nya verksamhetsformer kan innebära en förbättring.

De nuvarande kooperativa verksamhetsformerna startades som ideella rörelser en gång i världen. Vem kan i dag se någon skillnad på Konsum och Ica. Vad som är kommersiellt och vad som är ideellt är inte så där alldeles enkelt att klara ut bara med hänvisning till att det ena drivs i kooperativ form och det andra i aktiebolagsform. Se till kvaliteten i innehållet, bedöm varje sak på sina egna meriter!

Också verksamhet som bedrivs av ideella organisationer, t.ex. ett samfund, väljer att låta en del av verksamheten ske i handelsbolags- eller aktiebolagsform. Jag tänker t. ex. på förlagsverksamheten. Men idealiteten i botten är inte att ta miste på.

Jag vet att det är farligt att göra jämförelser, och jag vill inte dra dem för långt. Jag vill återigen bara peka på att den juridiska formen och det rörelseöverskott man kan tänkas få inte kan vara avgörande för om man

Måndagen den
30 januari 1984

*Om statsbidragen
till privata daghem,
m. m.*

bedömer en verksamhet som acceptabel eller inte.

Inga Lantz har undervisat herrarna i debatten om vad barn är och behöver. Jag har roat mig med att räkna ut att nästan alla "gubbarna" i den här debatten råkar vara flerbarnsfäder. I all ödmjukhet: En viss erfarenhet av vad barn är och behöver finns alltså också bland oss.

Vad åtminstone jag vill eftersträva är att det finns möjlighet för alla föräldrar att få tillgång till god barnomsorg. Vi tror att den kan bli bättre om alla enskilda initiativ, all idealitet och alla frivilliga insatser också får komma fram. Vi vet att det borde finnas fler platser. Vi tror – det är ett försök till svar till Maj-Lis Lööv – att vi kan få en snabbare utbyggnad om vi också ger enskilda möjlighet att – med samma krav som vi ställer på den offentliga verksamheten och med samma kvalitet som den har – få visa vad de duger till.

Debatten har varit intressant men, tycker jag, i grunden ganska trist. Jag tycker att ni från socialdemokratisk sida anstränger er att missförstå vad vi menar.

Återigen: Om man har samma personaltätet, om man har samma utbildning hos personalen, om man betalar avtalsenliga löner, om man har godkända lokaler, om man har det pedagogiska innehåll som kommunens styrande, och socialstyrelsen med dem, kan bestämma, om man tar de sociala hänsyn som kommunen vill att man skall ta – vad är det då i grunden som hindrar er att släppa fram enskilda initiativ?

Jag upprepar att jag inte lägger mig ut för rätten att göra vinster på driften av daghem. Jag gör mig inte till försvarsadvokat för något enskilt projekt som ligger hos regeringen för bedömning. Jag talar om principen och om den styrka det skulle vara att också i denna verksamhet få pröva olika alternativ, att tillvarata allt det positiva intresse som går att uppbåda.

Herr talman! Låt mig tillägga att jag blev litet besviken på socialministerns slutinlägg. Han ville ge ett intryck av fördomsfrihet och en öppen attityd till den här debatten. Men slutsatsen av den var färdigskriven innan socialministern gick hemifrån! Det där slutet hade vi kunnat få höra först i debatten lika gärna som sist. Vi är inte dumma, herr socialminister – inte vi, och inte barnen heller!

Anf. 34 ULLA TILLANDER (c):

Herr talman! Jag har tidigare i debatten påpekat att de pengar som ställs till barnomsorgens förfogande är mycket orättvist fördelade, både från regionalpolitisk och från fördelningspolitisk synpunkt. Ni socialdemokrater prioriterar barnomsorg i institutionens form. Vi i centern tycker att det är viktigt att deltidsskola och familjedaghem behandlas på samma sätt som daghem i statsbidragssystemet.

Det finns kommuner i vårt land som får mindre än 3 000 kr. per barn och år i statsbidrag. Det finns andra kommuner som får 17 000 kr. per barn och år från staten. Man kan fråga sig hur socialdemokraterna kan försvara en sådan diskriminering i barnomsorgen. Det faktum att man sitter fast vid ett ensidigt institutionstänkande går ut över en mycket stor del av barnfamiljerna. Ett system missgynnar lågavlönade och människor i glesbygd och på mindre orter.

På tal om vinstintresse anser jag att Sten Andersson och Evert Svensson opererar med ett grumligt, vagt och otydligt vinstbegrepp, för att kunna göra en konstlad gränsdragning. Om man tänker närmare efter, finner man att vinstintresset ju faktiskt finns på båda sidor om den konstlade gränsdragningen. Vinstintresset finns överallt, och det är i sig självt inte någonting fult, om det håller sig inom socialt och ekologiskt begränsade ramar. I de flesta fall är vinstintresset en nödvändig men inte tillräcklig grund för mänsklig verksamhet. Vad som måste adderas till lusten att tjäna på någonting man gör är önskan att tjäna en sak, en idé. Jag skulle vilja föreslå socialministern att låta kommunerna avgöra vilka daghem som skall tas in i barnomsorgsplanen.

Jag vill sluta med att säga att den här debatten i alla fall har haft det goda med sig att ni socialdemokrater i dag är mycket mera positiva till alternativ inom barnomsorgen än ni var i höstas och ännu mycket mera än vad ni var för ett år sedan.

Anf. 35 HUGO HEGELAND (m):

Herr talman! Talman Bengtsson har ju efterlyst litet mer av debatt i riksdagen, och det är delvis för att i någon mån leva upp till det önskemålet som jag har gått in i den här debatten. När jag tänker på vår talman kan jag inte underlåta att via radioanläggningen – om han nu mot all förmodan skulle lyssna på oss – framföra våra lyckönskningar på hans 65-årsdag!

Evert Svensson hänvisade till protokollet, eftersom han inte har rätt till någon ytterligare replik. Det är emellertid ingen av dem som sitter här och lyssnar som kommer att läsa detta protokoll. Roligare kan de ju ha. Det är en klassisk undanflykt som Evert Svensson framför.

Jag vill hävda att det var mycket litet av demagogi i mitt anförande, men väldigt mycket av pedagogik. Jag förstår att Evert Svensson naturligtvis glädde sig enormt åt socialministerns från demagogi helt kemiskt fria anförande. Jag får väl försöka efterlikna honom litet mera i fortsättningen.

Inga Lantz säger att det är så tråkigt med mig och andra som talar om att vi måste driva daghemmen effektivare. Vi tänker då på kostnaderna. Hon säger att vi i stället skall ha bättre daghem.

Det är ju på det sättet att för att få bättre daghem behöver vi ytterligare resurser, och för att få ytterligare resurser måste vi driva daghemmen effektivare, så att vi får resurser över. Totalt sett får vi inte mer resurser, för det räcker inte kommunens pengar till. Genom att använda de resurser man har effektivare får man emellertid resurser över till förbättringar.

Hela budgetförslaget – fråga finansministern som har haft tålamodet att sitta här och vänta på att besvara en interpellation om någonting helt annat – präglas ju av kravet på effektivitet i alla verksamheter, oavsett hur ideellt inriktade de är. Vilken kritik fick inte Röda korset när det var mycket ineffektivt i insamlandet och hanterandet av sina medel!

Denna negativa inställning till daghem i enskild regi drivna på affärsmässig basis är för mig obegriplig. Hur kan vi då ha privata förskolor, dit inte minst socialdemokratiska statsråd har skickat sina barn? Vi har privata skolor, dit

inte minst socialdemokratiska statsråd och kända ledamöter har skickat sina barn. Vi har privata sjukhus där även socialdemokrater av rang har låtit sig läggas in på enskilda rum. Men just när det gäller daghem är detta absolut tabu, och man frågar sig varför. Svaret ligger naturligtvis i det familjepolitiska program som socialdemokratiska kvinnoförbundet har lagt fram. Man talar om familjen i framtiden – en socialistisk politik.

Man vill att alla barn skall vara på daghem, och man åberopar Olof Palme, som i sitt anförande vid partikongressen 1975 sade: Här pratar ni om mina barn och dina barn. Det är inte alls fråga om det, utan det är våra barn, sade han. Våra, dvs. alla, barn skall in på daghem. De skall in på denna institutionaliserade omsorgsverksamhet. Där skall de vänjas vid kollektivism. Det står också i det socialdemokratiska kvinnoförbundets program att detta är sättet att förverkliga det socialistiska samhället.

Anf. 36 EVERT SVENSSON (s):

Herr talman! Man skall naturligtvis skilja på varor och barn, det tycker jag är väsentligt att få säga.

Detta är min absolut sista replik, och den skall bli mycket kort. Jag vill säga till Ulla Tillander och till andra här att det finns en kooperativ sentens som jag inte har hört så mycket på senare år men som jag hörde tidigare. Det ligger mycket i den, framför allt i detta avseende, nämligen att vi skall tjäna varandra och inte förtjäna på andra.

Anf. 37 INGA LANTZ (vpk):

Herr talman! Hugo Hegeland har sagt att det här är en kostnadskrävande verksamhet och att samhället inte har råd att bygga ut den. Men om de privata vinstintressena får bygga ut verksamheten har vi råd, och helst skall verksamheten byggas ut med hjälp av statsbidrag.

Till dem som säger att den här verksamheten är kostnadskrävande och att vi inte skulle ha råd med en utbyggd och bra barnomsorg vill jag säga att den faktiskt är samhällsekonomiskt lönsam. Detta har otaliga undersökningar vittnat om. Den senaste undersökningen är Kommunförbundets sammanställning som visar att det även vid halvtid och vid småbarnsomsorg är samhällsekonomiskt lönsamt att bygga ut barnomsorgen.

Socialministern åberopar att det finns en kö med 88 000 barn, och han säger att vi måste få ett effektivare resursutnyttjande, och han vill prångla in många av dessa barn på de befintliga barnstugorna. Jag vet att det här innebär en kvalitetsförsämring, och det är det vi håller på att få med grupper som har 20–25 barn.

Som ett exempel kan jag säga att vi har varit flexibla i min kommun, vi ändrade om våra barngrupper till något som kallas basgrupper och tryckte in 20 % fler barn på befintliga platser. Det innebar en försämrad barnomsorg. Självfallet blir det en försämrad barnomsorg om man inte ökar personaltätheten, och det gjorde man alltså inte i motsvarande grad utan bara med några procent.

Jag vill tacka socialministern för det klarläggande han gjorde i sitt sista

inlägg. Det visade på poängen i den här debatten. Debatten har visat vad de olika partierna står för. Högern har varit pådrivande, och centern och folkpartiet har följt efter. Men jag är glad över socialministerns sista inlägg.

Överläggningen var härmed avslutad.

7 § Svar på interpellation 1983/84:68 om en gemensam svensk-norsk aktiemarknad

Anf. 38 Finansminister KJELL-OLOF FELDT:

Herr talman! Nils Åsling har i en interpellation ställt till statsministern frågat huruvida regeringen företagit sådana konsultationer inom OECD som är en förutsättning för att upprätta en fri aktiemarknad mellan Sverige och Norge samt, om så inte är fallet, huruvida statsministern är beredd medverka till att sådana konsultationer och överläggningar kommer till stånd för att förverkliga önskemålet om en gemensam aktiemarknad.

Interpellationen har överlämnats till mig.

Jag är tacksam för att ha fått det här tillfället att reda ut vilka förpliktelser Sverige faktiskt iklätt sig genom att ha undertecknat den kapitalliberaliseringsstadga som antogs inom OECD för drygt 20 år sedan och som flertalet OECD-länder har anslutit sig till. Att döma av den allmänna debatten på senare tid har vissa allvarliga missförstånd uppstått på denna punkt. Nils Åsling är tydligen själv offer för ett sådant, då han i inledningen till sin interpellation gör gällande att länder som är anslutna till kapitalliberaliseringsstadgan kan träffa överenskommelser om valutasamarbete som är diskriminerande mot andra OECD-länder, bara de ser till att notifiera OECD-sekretariatet härom.

Men detta är en fundamental missuppfattning. Det förhåller sig nämligen så att stadgan innehåller en särskild artikel – artikel 9 – i vilken klart och entydigt uttalas att ett medlemsland inte har rätt att diskriminera i sin behandling av andra till stadgan anslutna länder i fråga om sådana kapitalöverföringar som täcks av stadgan inkl. det vi här talar om, nämligen handel med aktier. De länder som är anslutna till stadgan förutsätts givetvis efterleva dess bestämmelser, och eventuella brott mot dem legitimeras inte bara för att de notifieras till OECD-sekretariatet. Sverige har alltså internationellt förpliktat sig att på detta område behandla samtliga länder som är anslutna till OECD-koden lika, och det är en förpliktelse som regeringen givetvis tar på allvar och avser att leva upp till. Principen om icke-diskriminering har varit av grundläggande betydelse för uppbyggnaden av det ekonomiska samarbete mellan industriländerna under efterkrigstiden som varit så viktigt för vår egen välståndsutveckling. Inte minst små och utrikeshandelsberoende länder har all anledning att slå vakt om denna princip.

Men samtidigt är det denna regel om icke-diskriminering i OECD:s kapitalliberaliseringsstadga som lägger hinder i vägen för en gemensam

Nr 68

Måndagen den
30 januari 1984

*Om en gemensam
svensk-norsk aktie-
marknad*

*Om en gemensam
svensk-norsk aktie-
marknad*

svensk-norsk aktiemarknad. En liberalisering av aktiehandeln som begränsas till Sverige och Norge skulle ju innebära att våra båda länder skulle ge samtliga andra medlemsländer en mindre förmånlig och därmed diskriminerande behandling.

Finns då inga möjligheter att likväl inom ramen för OECD:s regler utverka godkännande för en frisläppning av aktiehandeln mellan Sverige och Norge? En sådan skulle ju ändå utgöra ett steg i liberaliserande riktning. Dess värre måste jag lämna ett negativt besked även på den punkten. Det enda undantag från regeln om icke-diskriminering som medges i stadgan avser, enligt dess artikel 10, länder "som utgör del av särskilt tullsystem eller monetärt system". Så sent som 1982 lät de nordiska regeringarna gemensamt undersöka vid OECD huruvida det nordiska samarbetet kan anses vara av en sådan karaktär och ha en sådan räckvidd att det skulle kunna falla under denna undantagsbestämmelse och därmed möjliggöra en begränsad, internordisk liberalisering av aktiehandel och andra kapitalrörelser. Resultatet av dessa undersökningar var klart och entydigt: det nordiska samarbetet uppfyller inte de kriterier som anges i artikel 10.

De nordiska regeringarna har också tagit konsekvenserna av detta och gemensamt dragit slutsatsen att eventuella liberaliseringsåtgärder när det gäller kapitalrörelser inte kan begränsas till Norden utan måste införas på ett icke-diskriminerande sätt gentemot samtliga länder som anslutit sig till OECD-stadgan. Detta tillkännages också i det ministerrådsyttrande till Nordiska rådet som antogs vid det nordiska finansministermötet i Köpenhamn den 16 november förra året, och vars budskap de nordiska statsministrarna bekräftade vid sitt möte i Stockholm den 29 november. De förklarade då att det fortsatta arbetet på en liberalisering av kapitalrörelserna i Norden måste ske inom ramen för de regler som gäller enligt OECD:s kapitalliberaliseringskod.

Vad som gäller för Norden i dessa avseenden är givetvis också tillämpligt på Sverige och Norge. Även med ett relativt långtgående industriellt samarbete mellan våra länder kan inte de kriterier anses uppfyllda som krävs för undantag från icke-diskrimineringsprincipen. Detta är en slutsats som den svenska och den norska regeringen efter noggranna överväganden gemensamt kommit fram till.

Mitt svar på Nils Åslings frågor blir således att konsultationer inom OECD har företagits och att dessa entydigt gett vid handen att en gemensam nordisk eller svensk-norsk aktiemarknad inte vore förenlig med de internationella förpliktelser som Sverige iklätt sig.

Anf. 39 NILS ÅSLING (c):

Herr talman! Jag ber att få tacka finansministern för det utförliga svaret. Tyvärr tycker jag att det har en passivitet i grundtonen som jag måste beklaga.

Jag vill också, herr talman, inledningsvis säga att jag inte – som finansministern tycks förutsätta i sitt svar – är offer för något missförstånd. Jag är väl medveten om att det inte räcker med att notifiera OECD, när man

har för avsikt att göra avsteg från t. ex. kapitalliberaliseringsstadgan. Annars hade jag ju inte utformat frågan till statsministern på det sätt som jag nu gjort – jag hade inte uttalat mig i den andan.

OECD:s kapitalliberaliseringsstadga och dess restriktioner för särbehandling av länder – i det här fallet de nordiska länderna – har ju i skilda sammanhang ansetts vara ett avgörande hinder för en fri aktiehandel, t. ex. mellan Sverige och Norge eller i Norden som helhet. Det är också en uppfattning som bekräftas i finansministerns svar. En fråga som naturligt anmäler sig i det sammanhanget är: Vad kan göras redan inom ramen för det tillgängliga regelsystemet, och vilka är regeringens ambitioner i det avseendet?

Det har i pressen förekommit meddelanden – jag tror att det var under förra veckan – om att ett förslag till realiserande av ett gemensamt svensk-norskt projekt hade fått nej i första instansen. Detta är synnerligen beklagligt och reser nya frågor.

Om man ser tillbaka på vad som har hänt på det här området under senare år finner man dock att några steg har tagits på vägen för en friare aktiehandel eller – om man så vill uttrycka det – för ett mera formaliserat industripolitiskt samarbete, för det är ju det som en sådan ytterst syftar till. Några erfarenheter har man alltså.

Principiellt måste dock en slutsats vara att en kapitalliberaliseringsstadga som tillkommit för mer än 20 år sedan, i en helt annan ekonomisk situation och i ett helt annat industriellt klimat, rimligtvis måste kunna bli föremål för modifieringar eller undantag som utvecklingen i Europa i sig själv motiverar. Fria kapitalrörelser är i dagens industrisamhälle en mycket betydelsefullare del av utvecklingen än de var för 20 år sedan. Man behöver inte hysa något som helst tvivel om detta – det finner man när man ser sig omkring och analyserar vad som händer.

Konsultationerna har emellertid, som finansministern angett, fått negativa resultat. Skall man nu passivt nöja sig med detta? Det finns enligt min uppfattning anledning för den svenska regeringen att i samråd med de nordiska kollegerna ta nya initiativ till förhandlingar med OECD, syftande till att kapitalliberaliseringsstadgan modifieras och moderniseras, så att den inte hindrar åtgärder som är ägnade att stärka den industriella utvecklingen i hela Nordeuropa. Ändamålet med dessa åtgärder står ju inte på något sätt i strid med OECD:s målsättning och inriktning – tvärtom. Denna organisations uppgift är ju att genom mellanfolkligt samarbete utveckla ekonomi och näringsliv.

Det finns anledning att vid det här tillfället betona att vi behöver ägna oss åt de nordiska frågorna med fantasi och engagemang, om vi skall kunna föra utvecklingen vidare. Det är i hög grad en förutsättning för en positiv industriell och kommersiell utveckling i de nordiska länderna att de problem som vi nu diskuterar kan lösas.

Det svensk-norska samarbetet är och bör vara ett experimentfält i detta avseende. Aktiviteterna på detta experimentfält får dock inte undanskymma angelägenheten också av en fortsatt utveckling av det svensk-finska

Måndagen den
30 januari 1984

*Om försäljningen
av skattefria varor
på fartyg i internor-
disk trafik*

samarbetet liksom av samarbetet inom Nordiska rådet, som inom kort samlas här i Stockholm.

Jag får intrycket att det nordiska arbetet nu har gått in i en ny fas, med lägre intensitet och mindre engagemang från den nuvarande svenska regeringens sida. Om en sådan förändring skett är det beklagligt. Det är mot den bakgrunden angeläget att man nu tar erforderliga initiativ på skilda nivåer för att främja det nordiska samarbetet. Jag tycker därför att den svenska regeringen bör förnya ansträngningarna att få till stånd konstruktiva överläggningar med OECD men naturligtvis också att ta de initiativ som är möjliga för att föra utvecklingen framåt inom ramen för det befintliga regelsystemet.

Borde det inte, herr finansminister, vara lämpligt att 1982 års konsultationer nu upprepades och att därvid gjordes mera distinkta framställningar om en modernisering av OECD:s kapitalliberaliseringsstadga? Uppenbarligen är det så, med tanke på EG:s dominerande roll i Centraleuropa, att de nordiska länderna i kraft av karaktären av det samarbete de bedriver i Nordeuropa, har anledning att gå före i utvecklingen och kräva en modernisering.

Jag skulle vilja fråga finansministern om han kan tänka sig att kalla intresserade parter, t. ex. fackföreningsrörelsen och Industriförbundet, varför inte också Aktiefrämjandet som ägnat frågan betydande intresse, till en överläggning om den svenska strategin för att fånga upp det aktiva och positiva intresset för de här frågorna i det svenska samhället. Den passivitet som svaret tyvärr andas är inte ur den synpunkten acceptabel.

Överläggningen var härmed avslutad.

8 § Svar på interpellation 1983/84:66 om försäljningen av skattefria varor på fartyg i internordisk trafik

Anf. 40 Finansminister KJELL-OLOF FELDT:

Herr talman! Görel Bohlin har i interpellation anfört att svenska rederier sedan den 1 januari 1969 inte kunnat proviantera skattefria parfym och kosmetika för internordisk färjetrafik, vilket diskriminerar svenska fartyg jämfört med utländska, t. ex. finska, samt jämfört med flygtrafiken.

Görel Bohlin har frågat mig om jag instämmer i att svenska fartyg i det här hänseendet diskrimineras och om jag vill medverka till ett återinförande av rätten till proviantering och tullfrihet beträffande parfym och kosmetika på svenska fartyg i internordisk trafik.

Den s. k. nordiska provianteringsöverenskommelsen, som trädde i kraft den 1 januari 1969 för Danmark, Norge och Sverige samt den 1 juli 1969 för Finland, tillkom i syfte att förenkla tullkontrollen av resändetrafiken och att skapa en effektiv kontroll av försäljningen och serveringen av obeskattade varor på passagerarfartygen i trafik mellan hamnar i dessa länder. Finland reserverade sig mot överenskommelsen i fråga om obeskattade parfymvaror.

Det är därför möjligt för både svenska och finska fartyg att proviantera sådana varor i Finland.

Frågor om ändringar av den nordiska provianteringsöverenskommelsen, bl. a. beträffande utvidgning av det obeskattade varusortimentet med parfymvaror, har sedan 1970 vid ett flertal tillfällen tagits upp och övervägts på olika nordiska möten, senast under 1983 av en arbetsgrupp inom Nordiska tulladministrativa rådet. Dessa överväganden har hittills inte resulterat i någon ändrad inställning hos de nordiska länderna i fråga om proviantering och försäljning av obeskattad parfym och kosmetika.

Sveriges redareförening m. fl. har nyligen väckt frågan hos regeringen. Jag har för avsikt att i lämpligt sammanhang ta upp den till diskussion på det nordiska planet.

Anf. 41 GÖREL BOHLIN (m):

Herr talman! Jag tackar finansministern för svaret, som bekräftar att bunkring och ilandförande av parfym och kosmetika inte kan ske i Sverige, men i Finland, och att finansministern har för avsikt att ta upp frågan för diskussion på det nordiska planet.

Med det skulle jag måhända ha låtit mig nöja t. v., men det är viktigt för mig att få påpeka några saker.

För det första: Det faktum att man inte får proviantera i Sverige innebär vissa förvaringsproblem ombord, eftersom man skall förvara för två sträckor. Det innebär också att svenska företag inte har möjlighet att sälja till fartygen, medan finska har det.

För det andra: Det är ju inte tillåtet att föra i land dessa varor i Sverige. Det betyder att om en passagerare går i land i Finland med parfymflaskan han köpt ombord är det lagligt, men inte om han går i land med den i Sverige. Gör han trots allt det – och hur stor del av allmänheten har klart för sig att detta är förbjudet? – så gör han sig skyldig till smuggling.

För allmänheten måste sådana här regler te sig så obegripliga att de förefaller otroliga. Enligt generaltullstyrelsen har man inte personell kapacitet till mer än ganska glesa stickprovskontroller. När man alltså varken har chans att få passagerarna att uppfatta tullreglerna som sannolika eller har möjlighet att kontrollera lagligheten, innebär det att man ser genom fingrarna på smuggling. Ja, t. o. m. själva systemet medverkar till smuggling.

För det tredje: De skäl som ursprungligen ledde till restriktionerna, nämligen att den skattefria försäljningen ombord gav stora konkurrensnackdelar för motsvarande handel i land, som det hette, har visat sig ohållbara. En jämförelse mellan Sverige och Finland åren 1966–1977 visar att realvärdet av försäld parfym i Sverige minskat med 2 % per år, medan försäljningen i Finland ökat med 4 %. Försäljningen av s. k. övrig kosmetika minskade däremot inte i Sverige. Eftersom det framför allt är det mer exklusiva sortimentet som säljs vid skattefri försäljning, är förhållandet mellan parfym och "övrig kosmetika" intressant. Den skattefria försäljningen måste ha avsett produkter som i mycket mindre utsträckning säljs på land, möjligen för att det behövs omfattande säljinsatser.

Nr 68

Måndagen den
30 januari 1984

*Om försäljningen
av skattefria varor
på fartyg i internor-
disk trafik*

*Om försäljningen
av skattefria varor
på fartyg i internor-
disk trafik*

För det fjärde: Den av myndigheterna konstaterade minskningen av försäljningen av skattefria varor ombord har inneburit en stark minskning av inkomsterna. Denna inkomstminskning i kombination med kraftiga höjningar av bunkerpriser och ökade personalkostnader och övriga kostnader har lett till att många svenskflaggade passagerarfärjor har sålts eller tagits ur trafik. Den relativt sett obetydliga minskningen av provianteringsrätten har därför starkt medverkat till negativa effekter på fraktpriser och kapacitetsutnyttjande. Sammantaget har det alltså blivit en negativ effekt på sysselsättningen vid rederierna.

För det femte: I konkurrens med flygtrafiken diskrimineras nu färjetrafiken, eftersom inga restriktioner av motsvarande slag finns för flygtrafiken.

Jag vill avsluta med att fråga finansministern om han håller med om att de ursprungliga motiven för införande av restriktionerna inte håller, att de nackdelar av ekonomiskt slag och av sysselsättningsart som jag nämnt föreligger och att lagar, regler och restriktioner skall kunna uppfattas som berättigade och rimliga.

Anf. 42 Finansminister KJELL-OLOF FELDT:

Herr talman! För att inte vara oartig vill jag säga att jag nog inte har möjlighet att uttala mig om alla de synpunkter och påstådda förhållanden som Görel Bohlin redovisade. Men jag håller med henne om att det här är en fråga där vi borde kunna hitta en något mera praktisk och vettig lösning än den vi har f. n. Vi skall se vad vi kan göra. Problemet är ju, som Görel Bohlin också inser, att här bestämmer vi inte själva, utan här beror det också på hur våra grannar vill ha det. Det gör att vi får se vart vi kan komma i förhandlingar.

Anf. 43 GÖREL BOHLIN (m):

Herr talman! Jag tackar finansministern för detta positiva inlägg.

Vad beträffar dessa regler har jag stor förståelse för att finansministern inte vill gå närmare in på en analys av dem. När jag hörde talas om det här trodde jag knappast att det var sant, men efter att ha kollat det mycket noga förstår jag att det trots allt förhåller sig på det här viset.

Vi har ju en hel del lagar och restriktioner som allmänheten uppfattar som orimliga. Dessa finns bl. a. på skatteområdet, på trafikområdet och på tullområdet. Jag tycker att det är viktigt att regler skall uppfattas som motiverade. I det här fallet är det snarast så att de uppfattas som rent av dumma, och då blir det så att människor struntar i dem. Respekten för lagar och regler minskar – för att inte säga respekten för dem som har hittat på dem eller gått med på dem.

I vad gäller de tullregler som vi har diskuterat nu är det så, som jag har nämnt, att tullkontrollen i praktiken inte kan utövas, därför att det gäller skilda regler för ut- och inresa. I finansministerns svar till mig anfördes som ett argument att man skulle förenkla tullkontrollen vid resandetraffiken, men i stället har tullkontrollen alltså blivit mycket mer komplicerad.

Jag hoppas att finansministern vill medverka till lättnader i bestämmelserna om proviantering och försäljning av skattefria parfym- och kosmetikavaror vid dessa färjelinjer inom Norden, och jag förstår att finansministern är beredd till det. Jag tror att det inte minst skulle få en ekonomisk effekt som är positiv för sysselsättningen. Jag tror att det också kan leda till en enhetlig behandling av passagerare som reser utomlands, oavsett om de använder sig av flyg eller färja, liksom också till en mer enhetlig behandling över huvud taget när det gäller olika färjelinjer.

Överläggningen var härmed avslutad.

9 § Svar på interpellation 1983/84:75 om kustbevakningen på västkusten

Anf. 44 Finansminister KJELL-OLOF FELDT:

Herr talman! Jens Eriksson har – mot bakgrund av att generaltullstyrelsen begärt att kustbevakningens postering i Marstrand skall dras in – frågat mig om jag anser det försvarbart att så drastiskt försämra tillsyn och kustbevakning på västkusten.

När riksdagen behandlade anslaget till tullverket och kustbevakningen förra våren (SkU 1982/83:28) betonades att av ekonomiska skäl erforderliga personalminskningar inte skulle drabba kustbevakningen eller tullens övriga bevakningsverksamhet. Tullverkets behov borde få företräde vid anslagsfördelningen, men det var nödvändigt att ta till vara möjligheterna till besparingar även på tullområdet. Riksdagen utgick från att regeringen uppmärksammat skulle följa frågan om tullverkets anslagsbehov. Med anledning av detta har regeringen i regleringsbrevet för innevarande budgetår föreskrivit att generaltullstyrelsen får planera sin verksamhet så, att inga uppsägningar av personal inom kustbevakningen och övrig bevakning behöver göras på grund av medelsbrist. Tullverket har också erhållit de extra medel som behövs för att inte nödgas säga upp bevakningspersonal.

I enlighet med den handläggningsordning för ärenden vilka kan medföra indragning av personal längs kusterna som Jens Eriksson nämner i sin interpellation har generaltullstyrelsen skrivit till länsstyrelsen i Göteborgs och Bohus län angående en planerad indragning av kustposteringen i Marstrand. Länsstyrelsen har i ett yttrande sagt att i avvaktan på en eventuell ny organisation för kustbevakningen bör Marstrand stå kvar som möjlig stationeringsort för snabb återbemanning, om så skulle bli aktuellt. Länsstyrelsen har alltså inte lämnat förslag om någon annan organisation eller annan finansiering för fortsatt bemanning av Marstrandsposteringen, vilket handläggningsordningen ger möjlighet till.

Kustbevakningen på västkusten består sedan den 1 juli 1983 av 102 man, och enligt vad jag erfarit har inga ytterligare personalreduceringar planerats. En indragning av posteringen i Marstrand skulle enligt generaltullstyrelsens planer inte medföra några ytterligare personalindragningar, utan den

Måndagen den
30 januari 1984

*Om kustbevak-
ningen på västkus-
ten*

personal som är placerad där skulle omstationeras till andra posteringar i närheten.

Verksamheten vid posteringen i Marstrand har sedan april 1983 varit reducerad, då den tulljakt som varit baserad där måst utrangeras av åldersskäl. Ur bevakningssynpunkt behöver emellertid en indragning av posteringen inte innebära någon försämring. Med de snabba båtar och den tekniska utrustning som finns i dag klarar de närbelägna posteringarna i Skärhamn (12 km), Stenungsund (25 km) och Öckerö (22 km) av att på ett tryggsamt sätt även bevaka området kring Marstrand. Dessa posteringar förutsätts ju också bli förstärkta med personalen från Marstrand. Ur sjöräddningssynpunkt får området anses väl tillgodosett, särskilt om man beaktar att det i Marstrand finns en större lotsstation.

Jag kan således inte hålla med Jens Eriksson om att tillsynen och kustbevakningen på västkusten skulle löpa risk att drastiskt försämrats och att en indragning av kustposteringen i Marstrand skulle ske i strid mot riksdagens beslut. Regeringen kommer att besluta i frågan om den föreslagna indragningen av kustposteringen i Marstrand – liksom några andra posteringar – inom den närmaste tiden.

Anf. 45 JENS ERIKSSON (m):

Herr talman! Jag tackar finansministern för svaret på min interpellation. Finansministern refererar i sitt svar till skatteutskottets uttalande i betänkande 1982/83:28.

Enligt utskottets yttrande, som fick riksdagens bifall, skulle erforderliga personalinskränkningar inte drabba kustbevakningen eller tullens övriga bevakningsverksamhet. Vi trodde då att garantier lämnats för att kustbevakningen skulle förbli intakt, men så har inte blivit fallet.

I regleringsbrevet för innevarande budgetår föreskriver regeringen något helt annat. Det sägs där att verksamheten får planeras så, att ingen uppsägning av personal behöver göras på grund av medelsbrist. Det lämnar i stort sett fältet öppet för generaltullstyrelsen att ta bort de delar av verksamheten man finner lämpligt. Generaltullstyrelsen kan t. ex. anföra andra skäl än medelsbrist.

Det har man tydligen gjort beträffande Marstrand, ty faktum kvarstår att kustposteringen i Marstrand är nedlagd. Man använder ett annat uttryck, som man tycks tro skall dölja verkligheten. Man säger att den är avbemannad.

Jag har svårt att se skillnaden. När man tar bort bevakningsbåten och de anställda är i varje fall verksamheten nedlagd. Man planerar att definitivt lägga ner kustposteringen i Marstrand, och ingen behöver väl betvivla att så kommer att ske, då man trots riksdagens uttalande redan dragit in personalen.

I befattningsplanen per den 1 januari 1983 säger man att personalen på västkusten skall skäras ned med fyra man – det är personalen i Marstrand som tas bort.

Egentligen skall det då återstå 103 man på västkusten – inte 102, som

finansministern i sitt svar uppger att det finns.

Nu stämmer ingen av de siffrorna, utan det finns 101 man, och generaltullstyrelsen har meddelat att en ytterligare minskning till 99 skall ske. Kustbevakningen fick muntligt besked om detta i oktober 1983.

Det kan alltid diskuteras om indragningen skett i enlighet med riksdagens beslut. Jag hävdar fortfarande att så inte är fallet. Man har skrivit till länsstyrelsen och begärt yttrande, men det har skett efter det att kustposteringen i praktiken är nedlagd.

Såvitt jag kan bedöma är det näst intill omöjligt att återbesätta kustposteringen i Marstrand, då personalen nu liksom tulljakten är borta. Man får i så fall göra inskränkningar på annat håll.

Det som skett är alltså att personalminskningar har gjorts och att en viktig kustpostering inte finns längre. Man har tagit båten ur tjänst. Jag tror att om viljan funnits att ha kvar posteringen i Marstrand, som socialdemokraterna faktiskt hade före 1982, kunde man med en översyn fått båten i sådant skick att den kunnat tjänstgöra ytterligare några år. Den är byggd 1952, och 80 % av våra fiskebåtar under 100 bruttoton är äldre.

Finansministern säger vidare att indragningen av kustposteringen inte behöver innebära någon försämring. Jo, herr finansminister, det är precis vad den gör.

I tider då vi behöver bevakning för att bevaka fiskegränser och olaga fiske, då det behövs kontroller av olika slag för att förhindra smuggling av sprit och narkotika, då vi behöver sjöräddning inte minst under sommaren med dess oerhörda trafik, då innebär varje indragning en försämring, och det blir synnerligen kännbart när den tidigare inte varit tillräcklig. Den får ännu större betydelse i takt med att västkustens försvar till sjöss dras in.

Vi var några bohuslänningar som vid riksdagens behandling av kustposteringen i Marstrand gick emot den borgerliga regeringens förslag om att lägga ner posteringen på Marstrand. Vi trodde inte att Marstrand nu var i fara när socialdemokraterna fått makten. Men det är bara att konstatera att det förslaget från socialdemokratiskt håll inte tillkom för att bibehålla en god bevakning och skapa trygghet vid kust och skärgård utan hade helt andra syften, nämligen att tillfoga den borgerliga regeringen ett nederlag. Vi som röstade med er kan bara beklaga att vi gav er vårt stöd.

Jag konstaterar att regeringen tillåtit generaltullstyrelsen att göra personalinskränkningar mot riksdagens klara uttalande. Styrkan på västkusten har minskat med fem man och kommer att minskas med ytterligare två.

Kustposteringen och tullstationen på Marstrand försvinner. Det är en kraftig försämring av resurserna på västkusten, och den drabbar ett känsligt område.

Finansministern säger i sitt svar att styrkan nu består av 102 man och att ytterligare indragningar inte planeras. Det är tydligen så att generaltullstyrelsens befattningsplaner ligger ett steg före finansministerns. Men kan jag nu ta fasta på finansministerns ord att inte ytterligare personalinskränkningar kommer att ske, således att styrkan på västkusten skall utgöra 102 man?

Nr 68

Måndagen den
30 januari 1984

Om kustbevakningen på västkusten

Om kustbevakningen på västkusten

Ytterligare en sak: Kan man förvänta sig att frågan om kustposteringen på Marstrand kommer att omprövas, eller är beslutet definitivt? Finns det en rimlig chans att länsstyrelsens i Göteborgs och Bohus län uttalande om återbesättning kan bli en realitet?

Anf. 46 SIRI HÄGGMARK (m):

Herr talman! Finansministern säger att en indragning av kustposteringen inte skulle innebära någon försämring för Marstrand. Men, herr finansminister Feldt, så är det faktiskt inte. Vi som bor i Bohuslän ser allvarligt på detta och har svårt att förstå varför man skall göra dessa indragningar. Det gäller ju inte bara lots-, fyr- och kustbevakningen utan också försvaret på västkusten.

Västkusten har ett utsatt läge med sin 35 mil långa och svårnavigerade skärgård och med den struktur i fråga om arbete och boende som området erbjuder befolkningen. Förvisso kan Sverige sägas vara en ö, omgiven av vatten och med långa kuster, och förvisso måste vissa omprioriteringar göras när det gäller de aktuella verksamheterna. Men det förefaller oss som om vi på västkusten får ta på oss merparten av de indragningar som måste göras.

Som nu t. ex. indragningen av kustposteringen i Marstrand! Finansministern hänvisar till närheten av Skärhamn, Stenungsund och Öckerö, varifrån man lätt kan nå Marstrand med snabbgående båtar. Jag vet att det är riktigt, för jag bor i Skärhamn. Men när det gäller Marstrand är förhållandena så speciella att kustbevakningen behövs. Marstrand ligger attraktivt till. Speciellt under sommarmånaderna är båttrafiken mer än livlig. Det allvarliga är att Marstrand har blivit attraktivt och tilldrar sig ett allt större intresse som bas för införsel av narkotika. Detta allvarliga problem kan förvärras, om bevakningen dras in.

Jag kan vidare inte låta bli att påminna om en marsdag för snart fyra år sedan. Också då debatterade riksdagen kustposteringen i Marstrand, men då lät det annorlunda från socialdemokratiskt håll. Den gången ansågs det viktigt och riktigt att behålla bevakningen. Socialdemokraterna reserverade sig mot förslaget om en indragning, och vi borgerliga på Bohusbanken anslöt oss till den reservationen. Vi gjorde det av övertygelse, men jag börjar faktiskt tvivla på socialdemokraternas ärliga uppsåt. Kanske var det rent av så att ni i likhet med de Pavlovska hundarna följde en betingad reflex, nämligen att underkänna varje förslag från den borgerliga regeringen. Ni skällde och sade "njet".

För oss är frågan fortfarande viktig, inte bara ur bevakningssynpunkt utan även med tanke på att de planerade indragningarna drabbar västkustens försvar. Kustbevakningens resurser behövs även för övervakning av vårt sjöterritorium.

Kustbevakningen är sist men inte minst viktig för den bofasta skärgårdsbefolkningen. För den betyder den en trygghet som befolkningen på fastlandet kanske inte riktigt kan förstå. Kustbevakningen ställer upp vid sjukdomsfall och vid andra tillfällen när hjälp behövs, oavsett tid på dygnet. Det är faktiskt så att många människor inte skulle kunna bo kvar ute i

skärgården, om denna trygghet inte fanns. Men även alla sommarboende och alla båtturister litar på att de kan få hjälp. De inte bara litar på det, utan de förutsätter att hjälpen finns.

Finansministern har nu möjlighet att ingripa. Gör det! Försämra inte resurserna på västkusten genom att dra in kustposteringen i Marstrand! Det är viktigt att detta inte sker, för det gäller ett känsligt område, och vi klarar oss inte enbart med den fästning som finns.

Anf. 47 Finansminister KJELL-OLOF FELDT:

Herr talman! Låt mig för det första säga ett par ord om det som hände för fyra år sedan, då riksdagen hade en omröstning om posteringen i Marstrand. Under de fyra år som gått har vissa förändringar inträtt. Det är inte bara så att budgetunderskottet har blivit dubbelt så stort sedan dess, utan det är också så att krav på rationaliseringar har fortsatt att ställas år efter år oberoende av riksdagsmajoritet. Slutligen är det så att det fartyg som ändå måste sägas vara förutsättningen för att en kustbevakningsstation i Marstrand skall fungera inte längre finns. Några pengar, varmed det skulle ersättas eller byggas om, finns inte heller.

För det andra vill jag säga att riksdagens uttalande i fjol var motiverat av att man på grunder som också jag accepterade tyckte att kravet på en 2-procentig rationalisering vid tullverket skulle komma att i mycket hög grad drabba den operationella delen av verksamheten, om rationaliseringen genomfördes fullt ut. Skatteutskottet skrev därför att riksdagen inte skulle låta de ekonomiska rationaliseringskraven gå ut över personalstyrkan inom kustbevakningen och den övriga bevakningsverksamheten. Detta riksdagens uttalande har vi följt genom att ge tullverket ytterligare pengar – 3,6 milj. kr. tror jag att det är. Tullverket har också levt upp till detta genom att använda de resurserna på den operationella delen, dvs: i kustbevakningen. Däremot går det inte att hävda att riksdagsuttalandet om personalstyrkan skulle förhindra varje organisatorisk förändring i tullens verksamhet. Om riksdagen skulle agera på det sättet att en myndighet inte har möjlighet att ens göra organisatoriska förändringar, låser vi ju den offentliga verksamheten på ett sätt som ter sig helt orimligt.

För de partivänner till de båda deltagarna i den här debatten som för bara någon halvtimme sedan argumenterade livligt och engagerat för privata barndagem och krävde ökad effektivitet och rationalitet i den offentliga verksamheten måste det rimligen te sig som motsägelsefullt, om ni nu hävdar att en av våra större myndigheter inte skall kunna göra organisatoriska förändringar.

För det tredje kan jag naturligtvis inte alls med samma sakkunskap som de båda västkustbor som deltar i den här debatten yttra mig om de direkta praktiska förutsättningarna i Marstrand och på västkusten, men alla de upplysningar jag har fått och som jag anser har givits mig under ämbetsansvar av generaltullstyrelsen tyder på att tullverket är väl så kompetent som riksdagens ledamöter att bedöma hur den på ett effektivt sätt skall fullgöra sina av riksdagen givna uppgifter.

*Om kustbevak-
ningen på västkus-
ten*

Slutligen till Jens Eriksson: Något beslut i den här frågan är icke fattat ännu, men det torde ha framgått av vad jag sagt att mitt förslag till regeringen blir att vi på den här punkten följer generaltullstyrelsen.

Anf. 48 JENS ERIKSSON (m):

Herr talman! Jag anser att generaltullstyrelsen så att säga har löpt i väg väl snabbt i den här frågan, så snabbt att vi har haft svårt att hinna med. Jag tror att också finansdepartementet har haft svårt att hänga med. Saker händer innan ens finansdepartementet fått kännedom om vad som förevarit. Brådskan har varit alltför stor. En stunds eftertanke kunde kanske ha åstadkommit ett annat resultat.

Visst delar jag finansministerns uppfattning, att det har skett förändringar sedan vi senast diskuterade förhållandena i Marstrand. Men hela tiden har man ju inriktat sig på en indragning av kustposteringen i Marstrand.

Det fartyg som fanns – det finns alltså inte längre – byggdes 1952. Det skulle ha kunnat tjänstgöra ytterligare många år. Våra fiskebåtar, som byggdes på 1930- och 1940-talen, måste fungera under mycket hårdare påfrestningar än vad tullverkets båtar tvingas göra.

Enligt min mening har en olycklig förändring ägt rum. Jag kan väl hålla med om att organisationen kan förändras. En nedskärning är emellertid inte detsamma som en förändring av organisationen. Det kan behövas ökad effektivitet. Men en nedskärning eller nedläggning bidrar inte till en sådan, utan den minskar effektiviteten.

Jag beklagar att finansministern kommer att följa generaltullstyrelsens förslag. Men jag förstår att det inte återstår mycket annat. På västkusten beklagar vi detta i högsta grad. Vi hoppas emellertid att kustposteringen i Marstrand åter skall kunna bemannas. Jag tror att vi behöver den.

Överläggningen var härmed avslutad.

10 § Föredrogs och hänvisades

Motionerna

1983/84:1373–1418 till konstitutionsutskottet

1983/84:1419–1438 till finansutskottet

1983/84:1439 och 1440 till skatteutskottet

1983/84:1441 till finansutskottet

1983/84:1442–1466 till skatteutskottet

1983/84:1467 till finansutskottet

1983/84:1468–1503 till skatteutskottet

1983/84:1504–1509 till justitieukskottet

1983/84:1510 till lagutskottet

1983/84:1511–1526 till justitieukskottet

1983/84:1527–1538 till lagutskottet

1983/84:1539–1558 till utrikesutskottet

1983/84:1559–1570 till försvarsutskottet

1983/84:1571–1609 till socialförsäkringsutskottet

1983/84:1610 till socialutskottet
1983/84:1611 och 1612 till socialförsäkringsutskottet
1983/84:1613–1643 till socialutskottet
1983/84:1644–1667 till kulturutskottet
1983/84:1668 till utrikesutskottet
1983/84:1669–1679 till kulturutskottet
1983/84:1680–1758 till utbildningsutskottet
1983/84:1759–1769 till trafikutskottet
1983/84:1770 till jordbruksutskottet
1983/84:1771–1803 till trafikutskottet
1983/84:1804 till kulturutskottet
1983/84:1805–1814 till trafikutskottet
1983/84:1815–1835 till jordbruksutskottet
1983/84:1836 till arbetsmarknadsutskottet
1983/84:1837–1870 till jordbruksutskottet
1983/84:1871–1877 till näringsutskottet
1983/84:1878 till kulturutskottet
1983/84:1879–1900 till näringsutskottet
1983/84:1901–1966 till arbetsmarknadsutskottet
1983/84:1967–2015 till bostadsutskottet
1983/84:2016 till utbildningsutskottet
1983/84:2017 till socialförsäkringsutskottet
1983/84:2018 till jordbruksutskottet
1983/84:2019 till skatteutskottet
1983/84:2020 till jordbruksutskottet
1983/84:2021 till skatteutskottet
1983/84:2022 till näringsutskottet
1983/84:2023 till trafikutskottet
1983/84:2024 till arbetsmarknadsutskottet
1983/84:2025 till utbildningsutskottet
1983/84:2026 till arbetsmarknadsutskottet
1983/84:2027 till försvarsutskottet
1983/84:2028 till utbildningsutskottet
1983/84:2029 till arbetsmarknadsutskottet
1983/84:2030 till konstitutionsutskottet
1983/84:2031 till finansutskottet
1983/84:2032 till skatteutskottet
1983/84:2033 till arbetsmarknadsutskottet
1983/84:2034 till näringsutskottet
1983/84:2035 till bostadsutskottet
1983/84:2036 till skatteutskottet
1983/84:2037 till arbetsmarknadsutskottet
1983/84:2038 till jordbruksutskottet
1983/84:2039 och 2040 till näringsutskottet
1983/84:2041 till kulturutskottet
1983/84:2042 till utbildningsutskottet

Nr 68

**Måndagen den
30 januari 1984**

1983/84:2043 till trafikutskottet
1983/84:2044 och 2045 till arbetsmarknadsutskottet
1983/84:2046 till socialförsäkringsutskottet
1983/84:2047 till utbildningsutskottet
1983/84:2048 till jordbruksutskottet
1983/84:2049 till näringsutskottet
1983/84:2050 till bostadsutskottet
1983/84:2051 till finansutskottet
1983/84:2052 till näringsutskottet
1983/84:2053 till arbetsmarknadsutskottet
1983/84:2054 till socialutskottet
1983/84:2055 och 2056 till utbildningsutskottet
1983/84:2057 till socialutskottet
1983/84:2058 till utrikesutskottet
1983/84:2059 till näringsutskottet
1983/84:2060 till arbetsmarknadsutskottet
1983/84:2061 till socialförsäkringsutskottet
1983/84:2062 till socialutskottet
1983/84:2063 till utbildningsutskottet
1983/84:2064 till kulturutskottet
1983/84:2065 till bostadsutskottet
1983/84:2066 till skatteutskottet
1983/84:2067 till näringsutskottet
1983/84:2068 till bostadsutskottet
1983/84:2069 till konstitutionsutskottet
1983/84:2070 till finansutskottet
1983/84:2071 till socialutskottet
1983/84:2072 till bostadsutskottet
1983/84:2073 till finansutskottet
1983/84:2074 till kulturutskottet
1983/84:2075 till skatteutskottet
1983/84:2076 till socialutskottet
1983/84:2077 till bostadsutskottet
1983/84:2078 till socialutskottet
1983/84:2079 till skatteutskottet
1983/84:2080 till socialförsäkringsutskottet
1983/84:2081 till jordbruksutskottet
1983/84:2082 till näringsutskottet
1983/84:2083 och 2084 till jordbruksutskottet
1983/84:2085 till socialutskottet
1983/84:2086 till skatteutskottet
1983/84:2087 till socialförsäkringsutskottet
1983/84:2088 till finansutskottet
1983/84:2089 till skatteutskottet
1983/84:2090 till lagutskottet
1983/84:2091 till socialförsäkringsutskottet

1983/84:2092 till arbetsmarknadsutskottet
1983/84:2093 till näringsutskottet
1983/84:2094 till lagutskottet
1983/84:2095 till skatteutskottet
1983/84:2096 till jordbruksutskottet
1983/84:2097 till utbildningsutskottet
1983/84:2098 till socialförsäkringsutskottet
1983/84:2099 till arbetsmarknadsutskottet
1983/84:2100 till skatteutskottet
1983/84:2101 till justitieutskottet
1983/84:2102 till socialutskottet
1983/84:2103 till jordbruksutskottet
1983/84:2104 till konstitutionsutskottet
1983/84:2105 till socialutskottet
1983/84:2106 till konstitutionsutskottet
1983/84:2107 till jordbruksutskottet
1983/84:2108 till näringsutskottet
1983/84:2109 till socialutskottet
1983/84:2110 till socialförsäkringsutskottet
1983/84:2111 till finansutskottet
1983/84:2112 till konstitutionsutskottet
1983/84:2113 till bostadsutskottet
1983/84:2114 till skatteutskottet
1983/84:2115 till lagutskottet
1983/84:2116 till trafikutskottet
1983/84:2117 till skatteutskottet
1983/84:2118 till utbildningsutskottet
1983/84:2119 till jordbruksutskottet
1983/84:2120 till näringsutskottet
1983/84:2121 till bostadsutskottet
1983/84:2122 till kulturutskottet
1983/84:2123 till arbetsmarknadsutskottet
1983/84:2124–2140 till konstitutionsutskottet
1983/84:2141–2144 till finansutskottet
1983/84:2145–2174 till skatteutskottet
1983/84:2175–2187 till justitieutskottet
1983/84:2188–2195 till lagutskottet
1983/84:2196–2205 till utrikesutskottet
1983/84:2206–2217 till försvarsutskottet
1983/84:2218–2233 till socialförsäkringsutskottet
1983/84:2234–2263 till socialutskottet
1983/84:2264–2286 till kulturutskottet
1983/84:2287–2328 till utbildningsutskottet
1983/84:2329–2354 till jordbruksutskottet
1983/84:2355–2359 till näringsutskottet
1983/84:2360 till finansutskottet

Nr 68

Måndagen den
30 januari 1984

1983/84:2361–2380 till näringsutskottet
1983/84:2381–2397 till arbetsmarknadsutskottet
1983/84:2398 till konstitutionsutskottet
1983/84:2399–2402 till arbetsmarknadsutskottet
1983/84:2403–2420 till bostadsutskottet
1983/84:2421–2443 till trafikutskottet
1983/84:2444 till finansutskottet
1983/84:2445 till socialutskottet
1983/84:2446 till skatteutskottet
1983/84:2447 till socialförsäkringsutskottet
1983/84:2448 till bostadsutskottet
1983/84:2449 till lagutskottet
1983/84:2450 till socialutskottet
1983/84:2451 till arbetsmarknadsutskottet
1983/84:2452 till finansutskottet
1983/84:2453 till kulturutskottet
1983/84:2454 till näringsutskottet
1983/84:2455 till finansutskottet
1983/84:2456 till skatteutskottet
1983/84:2457 till finansutskottet
1983/84:2458 och 2459 till arbetsmarknadsutskottet
1983/84:2460 till utbildningsutskottet
1983/84:2461 till justitieutskottet
1983/84:2462 till skatteutskottet
1983/84:2463 till socialutskottet
1983/84:2464 till socialförsäkringsutskottet
1983/84:2465 till utbildningsutskottet
1983/84:2466 till näringsutskottet
1983/84:2467 till utbildningsutskottet
1983/84:2468 till näringsutskottet
1983/84:2469 till bostadsutskottet
1983/84:2470 till socialutskottet
1983/84:2471 till socialförsäkringsutskottet
1983/84:2472 till skatteutskottet
1983/84:2473 till konstitutionsutskottet
1983/84:2474 till finansutskottet
1983/84:2475 till skatteutskottet
1983/84:2476 till kulturutskottet
1983/84:2477 till utbildningsutskottet
1983/84:2478 till näringsutskottet
1983/84:2479 till arbetsmarknadsutskottet
1983/84:2480 till näringsutskottet
1983/84:2481 till utrikesutskottet
1983/84:2482 till jordbruksutskottet
1983/84:2483 till bostadsutskottet
1983/84:2484 till socialutskottet

1983/84:2485 till justitieutskottet
1983/84:2486 till jordbruksutskottet
1983/84:2487 till skatteutskottet
1983/84:2488 och 2489 till arbetsmarknadsutskottet
1983/84:2490 till socialförsäkringsutskottet
1983/84:2491 till trafikutskottet
1983/84:2492 till finansutskottet
1983/84:2493 till socialutskottet
1983/84:2494 till socialförsäkringsutskottet
1983/84:2495 till arbetsmarknadsutskottet
1983/84:2496 till trafikutskottet
1983/84:2497 till finansutskottet
1983/84:2498 till lagutskottet
1983/84:2499 till näringsutskottet
1983/84:2500 till trafikutskottet
1983/84:2501 till finansutskottet
1983/84:2502 till utbildningsutskottet
1983/84:2503 till trafikutskottet
1983/84:2504 till utbildningsutskottet
1983/84:2505 till jordbruksutskottet
1983/84:2506 till lagutskottet
1983/84:2507 till arbetsmarknadsutskottet
1983/84:2508 till socialförsäkringsutskottet
1983/84:2509 till trafikutskottet
1983/84:2510 till finansutskottet
1983/84:2511 till jordbruksutskottet
1983/84:2512 till socialutskottet
1983/84:2513 till utbildningsutskottet
1983/84:2514 till bostadsutskottet
1983/84:2515 till arbetsmarknadsutskottet
1983/84:2516 till skatteutskottet
1983/84:2517 till näringsutskottet
1983/84:2518 till trafikutskottet
1983/84:2519 till skatteutskottet
1983/84:2520 till jordbruksutskottet
1983/84:2521 till näringsutskottet
1983/84:2522 till trafikutskottet
1983/84:2523 till justitieutskottet
1983/84:2524 till finansutskottet
1983/84:2525 till skatteutskottet
1983/84:2526 till socialförsäkringsutskottet
1983/84:2527 till näringsutskottet
1983/84:2528 till arbetsmarknadsutskottet
1983/84:2529 till skatteutskottet
1983/84:2530 och 2531 till socialförsäkringsutskottet
1983/84:2532 till socialutskottet

1983/84:2533 till kulturutskottet
1983/84:2534 till utbildningsutskottet

11 § Anmäldes och bordlades

Propositionerna

1983/84:92 Avtalsvillkor mellan näringsidkare

1983/84:99 Fri prissättning beträffande courtage

1983/84:102 Teckning av aktier i Norrlands Skogsägares Cellulosa AB

12 § Anmäldes och bordlades

Motionerna

1983/84:2535 av *Christer Eirefelt* och *Hugo Bergdahl*

1983/84:2536 av *Thorbjörn Fälldin m. fl.*

1983/84:2537 av *Sven Eric Lorentzon*

1983/84:2538 av *Nils Åsling* och *Roland Sundgren*

Kooperationens kapitalförsörjning, m. m. (prop. 1983/84:84)

13 § Meddelande om interpellationer

Meddelades att följande interpellationer framställts

den 26 januari

1983/84:89 av *Oswald Söderqvist* (vpk) till statsrådet *Birgitta Dahl* om ifrågasatt export av plutonium:

Studsvik Energiteknik AB har inlämnat exportansökan för ca 3,5 kg plutonium till det belgiska företaget Belgonucleaire. Enligt ansökan är plutoniet avsett för reaktorbränsletillverkning. Som i så många andra fall måste Sverige ha godkännande från USA för att få exportera varor av den här typen. Det visar hur Sveriges utlandsberoende ökar i stället för att minska efter hand som allt större del av den svenska energiförsörjningen tas över av kärnkraften. Vårt land skulle inte kunna driva sina reaktorer om USA fann för gott att stoppa tillförseln av anrikat uran. Genom kontrollen över det använda bränslet har amerikanerna också möjlighet att skaffa sig råvara för sin fortsatta och accelererande kärnwapentillverkning.

Sambandet kärnkraft-kärnvapen kan numera inte förnekas av någon, förhoppningsvis inte heller av den svenska regeringen och dess energiminister. Det har upprepade gånger försäkrats att Sverige genom sitt kärnkraftsprogram *inte* skall bidra till kärnwapenupprustningen eller delta i världshandeln med plutonium. Det har vidare upprepade gånger försäkrats att upparbetningen av svenskt använt kärnbränsle eventuellt skall fortsätta *enbart* för att komma fram till bästa och säkraste metod för slutförvaring av detsamma i Sverige. Det har aldrig öppet förutsatts att det åtråvärda plutoniet skall återföras ut på marknaden, varken till Belgien eller till något annat land.

Nu ser vi början av ett nytt mönster, som inte stämmer med de deklARATIONER som tidigare avgivits.

Jag vill därför fråga energiministern:

1. Hur stor del av bränsletillförseln till de svenska reaktorerna kontrolleras av USA?

2. Kan USA begära att få återköpa det plutonium som utvinns från svenskt använt kärnbränsle i de fall bränslet ursprungligen levererats från USA?

3. Avser regeringen att ge klartecken för export av det nämnda plutoniet om USA tillåter det?

4. Innebär ett sådant beslut att fortsatt svensk export av plutonium, t. ex. utvunnet från de använda bränsleelement som nu finns i Windscale och La Hague, är planerad?

1983/84:90 av *Elver Jonsson* (fp) till arbetsmarknadsministern om verksamheten med ungdomslag:

Situationen på arbetsmarknaden är utomordentligt svår. Det gäller både den totala omfattningen av arbetslösheten och den relativa andelen. Särskilt ungdomar har drabbats hårt.

Mot den bakgrunden var det positivt att regeringen i höstas föreslog riksdagen att särskilda insatser skulle göras för ungdomsgrupperna 18-19-åringar. Tyvärr kom förslaget sent. Handläggningen var brådskande, och det var svårt att se konsekvenserna i en f. ö. riktig tanke: att ge ungdomar jobb eller åtminstone en meningsfull aktivitet. Riksdagen underkände dock förslaget på flera väsentliga punkter, och efter en kompromiss i arbetsmarknadsutskottet gick riksdagen till positivt beslut.

Det synes råda oklarheter på några områden, dels därför att anvisningar om ungdomslagen sändes ut före riksdagsbeslutet, vilket då byggde på propositionens förslag, dels kan den tidsnöd som föreyar ha spelat in. Rapporter når oss nu om att olika bedömning och hantering sker ute på fältet. Det är viktigt att dessa oklarheter undanröjs så att all kraft kan sättas in för att bryta den rekordhöga arbetslösheten.

Med anledning härav vill jag fråga arbetsmarknadsministern:

Vilka åtgärder har regeringen vidtagit för att tillförsäkra att intentionerna i överenskommelsen om ungdomslag förverkligas?

1983/84:91 av *Bengt Wittbom* (m) till arbetsmarknadsministern om verksamheten med ungdomslag:

I december 1983 träffades en överenskommelse mellan socialdemokraterna, moderaterna, centerpartiet och folkpartiet i riksdagen angående en lag om ungdomslag. Överenskommelsen och sedermera riksdagens beslut avvek på väsentliga punkter från regeringens ursprungliga proposition. Ungdomslagen är nu under praktiskt genomförande ute i landet. Redan nu kan det konstateras att regeringen inte lever upp till överenskommelsen.

Jag vill därför fråga arbetsmarknadsministern om regeringen avser att vidta åtgärder som innebär att den träffade överenskommelsen såvitt gäller

breddning av ungdomslagsverksamheten, lärlingsplatser, avbyråkratisering, avtalsfrågor etc. fullföljes.

1983/84:92 av *Börje Hörnlund* (c) till arbetsmarknadsministern om verksamheten med ungdomslag:

I december 1983 träffades en överenskommelse mellan socialdemokraterna, moderaterna, centerpartiet och folkpartiet i riksdagen angående en lag om ungdomslag. Överenskommelsen och sedermera riksdagens beslut avvek på väsentliga punkter från regeringens ursprungliga proposition. Ungdomslagen är nu under praktiskt genomförande ute i landet. Redan nu kan det konstateras att regeringen ej lever upp till överenskommelsen.

Jag vill därför fråga arbetsmarknadsministern om regeringen avser att vidta åtgärder som innebär att den träffade överenskommelsen såvitt gäller breddning av ungdomslagsverksamheten, lärlingsplatser, avbyråkratisering, avtalsfrågor etc. fullföljes.

den 27 januari

1983/84:93 av *Gunnar Biörck* i Värmdö (m) till statsministern om omprövning av grunderna för lagstiftning som föranleder personer att bosätta sig utomlands:

Under senare år har allt flera svenskar, som varit verksamma bl. a. inom näringslivet, sporten, konsten och den vetenskapliga forskningen, ansett sig nödsakade att av skatteskäl lämna landet och bosätta sig utomlands. Vårt land har härigenom undandragits åtskillig begåvning och talang och dessutom kapital, inkomster och – icke minst! – skatter. De särskilda spelregler som statsmakterna tvingats införa för utländska forskare vid det svenska fredsforskningsinstitutet belyser på sitt sätt hur starkt det svenska skattesystemet avviker från vad som förekommer i andra, i övriga hänseenden med Sverige jämförbara, länder. När man nu kan se följderna av ett skattesystem, som driver allt flera – numera inte minst yngre, högutbildade och initiativrika – medborgare i frivillig landsflykt, har man då inte anledning att fundera på om bevekelsegrunderna för en sådan lagstiftning är rationella och meningsfulla, eller om det inte vore bättre att – utan emotionella fördomar av tvivelaktig valör – ompröva de regler som nu gör emigration till en rakare åtgärd än ”skatteplanering”? Vad vinner och vad förlorar Sverige på detta?

Det brukar visserligen – och med rätta – sägas att åtskilliga av våra emigranter fortsätter att göra sitt forna hemland stora tjänster i sin verksamhet utomlands, och att därför skadan inte är så stor. Men beslutet att lämna det land, där man vuxit upp, haft sitt arbete och har sin familj och släkt, är för den enskilde ingalunda lätt. Skillnaden i behållen inkomst och sparförmåga gör det vanligen svårt för den, som en gång utvandrat, att sedermera kunna återvända hem.

Vilka motiv kan man i dag åberopa för en lagstiftning som får sådana

konsekvenser som de ovan nämnda, och vilka överväganden har man gjort – eller har man till äventyrs inte gjort? – när man låter detta tillstånd fortsätta? Upplevs det inte som ett nederlag att så många dugliga medborgare i det land, som Ni styr, anser sig nödsakade att lämna landet för att få möjlighet att "förverkliga" sig själva?

Jag ber därför att få fråga statsministern, om regeringen överväger att ompröva grunderna för den lagstiftning som har visat sig få så beklagliga följder?

1983/84:94 av *Gunnar Biörck* i Värmdö (m) till försvarsministern om militärutbildningen för kvinnor:

På senare år tycks försvaret ha anordnat såväl soldat- som officersutbildning för kvinnor. Har försvarsministern möjlighet att för riksdagen redovisa dessa utbildningars omfattning och utformning samt de erfarenheter som hittills vunnits av denna verksamhet?

14 § Meddelande om fråga

Meddelades att följande fråga framställdes

den 27 januari

1983/84:304 av *Görel Bohlin* (m) till försvarsministern om försäljningen från försvarets överskottslager:

Vid försvarets materielverks s. k. överskottslager säljs bl. a. "utgången" eller ej utnyttjad försvarsmateriel. Bland det som säljs finns för hemvärnet intressant materiel. Eftersom det fortfarande finns brister i hemvärnets utrustning och man där är öppen för enklare lösningar beträffande utrustningen, har hemvärnet bett att före utförsäljning få köperbudande. Hemvärnsfolk följer därför noga vad som bjuds ut till försäljning vid FFV. Man har i dessa kretsar med förvåning och oro konstaterat, att det sålts bl. a. åtskilliga perfekta ra 122 – hemvärnets standardradio – kraftförsörjningsaggregat till ra 122, uniformer, kikare och t. o. m. en fungerande kryptomaskin som är hemlig utrustning. Sådan utrustning kan användas mot landet av s. k. omstörtande element.

Är försvarsministern beredd att ta initiativ till att dylik användbar och t. o. m. hemlig utrustning inte försäljs utan i stället erbjuds hemvärnet?

Nr 68

15 § Kammaren åtskildes kl. 16.26.

Måndagen den
30 januari 1984

In fidem

BENGT TÖRNELL

/Solveig Gemert